UCHWAŁA NR XI/69/99
RADY GMINY KUŹNICA
Z DNIA 29 października 1999r.

w sprawie: **studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (jednolity tekst z 1996r. Dz.U. Nr 13, poz. 74, zm. Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 622; z 1997r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734, Nr 123, poz. 775; z 1998r. Nr 155, poz. 1014, Nr 162, poz. 1126) oraz art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym (jednolity tekst z 1999r. Dz.U. Nr 15, poz. 139, Nr 41 poz. 412) stanowi się, co następuje:

§ 1

Uchwala się studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica, składające się z;

1) rysunku uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica na mapie w skali 1;25000- stanowiącego załącznik Nr 1,
2) rysunku kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica na mapie w skali 1;25000-stanowiącego załącznik Nr 2,
3) tekstu uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica, powiązanego z problematyką rysunków określonych w punktach 1 i 2 – stanowiącego załącznik Nr 3,

§ 2

W „Studium", o którym mowa w § 1 uwzględnia się uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa i województwa podlaskiego realizowane na obszarze gminy Kuźnica.

§ 3

Wykonanie uchwały oraz realizację określonych w „Studium" celów, kierunków i zadań polityki przestrzennej gminy Kuźnica zleca się Zarządowi Gminy Kuźnica.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY KUŹNICA
Franciszek Wyszyigiel

od względów formalno-prawnych bez zastrzeżeń
ADCA PRAWNY
mgr Eugeniusz Jabłonowski

Załącznik nr 3
Do UCHWAŁY NR XI/69/99
RADY GMINY KUŹNICA
Z DNIA 29 października 1999 r.

ZARZĄD GMINY KUŹNICA

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KUŹNICA

Zaopiniowano na podstawie Ustawy z dnia 14 marca 1985 r.
o Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 1998 r. Nr 90, poz. 57
z późn. zm.) pod warunkiem wprowadzenia uwag opi
z dnia 27.09.99
Nr NZ-43205-132 | B | 99

Białystok, dnia 25.09.99

WOJEWÓDZKI
INSPEKTOR SANITARNY
w Białymstoku
dr n. med. Władysław M. Kaczmarski

KUŹNICA 1998/99 R.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica opracował zespół w następującym składzie:

1. mgr inż. arch. Wanda Pietrasz - główny projektant (nr ewid. 567/88 uprawnień do projektowania w planowaniu przestrzennym), koordynator prac, zagadnienia przestrzenne,

2. mgr inż. Magdalena Bogdanowicz- zagadnienia demograficzne, infrastruktury społecznej i gospodarczej oraz formalno-prawne,

3. mgr Bożena Gajewska - zagadnienia środowiska przyrodniczego i rekreacji,

4. mgr inż. Czesława Kruszewska - zagadnienia gospodarki wodnej, ściekowej i odpadami,

5. inż. Elżbieta Kępska - zagadnienia elektroenergetyki i telekomunikacji

6. mgr inż. Jan Kruszewski - zagadnienia komunikacyjne,

7. tech. plastyk Blanka Jesionkowska - prace graficzne i techniczne,
Krygier

8. tech.ekon. Krystyna Właźniak - prace biurowe i maszynopisanie.

SPIS TREŚCI:

Str.

I. WSTĘP 6

1. Podstawy opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy 6
2. Przedmiot studium 6
3. Zadania studium 7
4. Elaborat studium 7
5. Opinie do studium 7
6. Krótki rys historyczny 8
7. Podstawowe dane o gminie Kuźnica 8

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY 9

1. Środowisko przyrodnicze 9
   1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne, struktura użytkowania gruntów 9
   1.2. Rzeźba terenu 9
   1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne 10
   1.4. Wody powierzchniowe i podziemne 13
   1.5. Gleby - element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej 17
   1.6. Lasy 20
   1.7. Warunki klimatyczne 22
   1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione 24
   1.9. Zagrożenia i degradacja środowiska 24
   1.10. Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego 27
2. Środowisko kulturowe 29
   2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych 29
   2.2. Stanowiska archeologiczne 29
   2.3. Obiekty o charakterze zabytkowym 30
3. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie 36
4. Zasoby i warunki mieszkaniowe 41
5. Usługi 42
   5.1. Szkoły podstawowe 42
   5.2. Przedszkola 43
   5.3. Ochrona zdrowia i opieka społeczna 44
   5.4. Kultura 44
   5.5. Handel 45
   5.6. Gastronomia 45
   5.7. Sport i rekreacja 45
   5.8. Inne usługi i urządzenia 45

5.9. Administracja 45
5.10. Usługi rzemieślnicze 46
6. Działalność gospodarcza 46
6.1. Rolnictwo 46
6.2. Leśnictwo 51
6.3. Przemysł i składy, rzemiosło produkcyjne, usługi komercyjne 51
7. Potencjał gminy i warunki życia mieszkańców na tle województwa białostockiego 52
8. Struktura przestrzenna gminy – analiza 53
8.1. Sieć osadnicza gminy 53
8.2. Funkcjonowanie struktury przestrzennej gminy 53
8.3. Dotychczasowe opracowania planistyczne – analiza terenów zagospodarowania przestrzennego 55
9. Komunikacja 59
9.1. Układ drogowy 59
9.2. Kolej 64
9.3. Komunikacja autobusowa 65
9.4. Wnioski wynikające z funkcjonowania komunikacji 65
10. Infrastruktura techniczna 66
10.1. Elementy systemu elektroenergetycznego 66
10.2. Ciepłownictwo 68
10.3. Gazownictwo 69
10.4. Telekomunikacja 69
10.5. Zaopatrzenie w wodę 70
10.6. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków 74
10.7. Gospodarka odpadami stałymi 76
11 Elementy zagospodarowania przestrzennego o charakterze ponadlokalnym 82
12 Cele i kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy Kuźnica 82
13 Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych wynikających z polityki przestrzennej 84
III KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY KUŹNICA 86

1. Ogólne kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy 87
1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy 87
1.2. Szanse rozwoju gminy 87
1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy 88
2. Kierunki i zadania zagospodarowania przestrzennego gminy – realizacja celów rozwoju przestrzennego 90
2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego 90
2.2. Kierunki i zadania ochrony dóbr kultury 94
2.3. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury społecznej 95

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy i terenów dla tych potrzeb 98
2.5. Kierunki kształtowania struktury funkcjonalnej 100
2.6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji 102
2.7. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej 107
2.7.1. Zaopatrzenie w wodę
2.7.2. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków sanitarnych
2.7.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych
2.7.4. Elektroenergetyka
2.7.5. Gazownictwo
2.7.6. Ciepłownictwo
2.7.7. Telekomunikacja
2.8. Obrona cywilna 118
2.9. Kierunki działania i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy 119

I. WSTĘP

1. Podstawy opracowania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

a) art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 89, poz. 415),
b) uchwałą Nr XXXVIII/190/97 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 17 listopada 1997 r. w sprawie sporządzenia „Studium"
c) umowa o dzieło na wykonanie studium j.w. z dnia 19.06.1998 r. zawarta między Zarządem Gminy w Kuźnicy a zespołem projektowym kierowanym przez głównego projektanta studium mgr inż. arch. Wandę Pietrasz - uprawnienia urbanistyczne Nr 567/88.

2. Przedmiot studium.

2..1. Uwarunkowania rozwoju.
a) Stan i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, a głównie zasoby, obiekty i obszary chronione, zagrożenia.
b) Stan i funkcjonowanie środowiska kulturowego - obiekty i obszary chronione i wymagające ochrony , zagrożenia,
c) potencjał demograficzny, jego struktura, tendencje i prognozy ze szczególnym uwzględnieniem zatrudnienia i bezrobocia,
d) warunki zamieszkiwania ludności - stan zasobów mieszkaniowych, potrzeby,
e) wyposażenia gminy w urządzenia infrastruktury społecznej - stan zasobów, tendencje oraz potrzeby i możliwości przestrzenne rozwoju,
f) potencjał gospodarczy - majątek produkcyjny, rolnictwa, obsługi turystyki i rekreacji, rynku pracy,
g) wyposażenia w infrastrukturę techniczną, w tym: urządzeń, sieci, zagrożenia i potrzeby,
h) wyposażenia w urządzenia komunikacji: układ drogowy, uliczny, urządzenia obsługi i komunikacja zbiorowa - stan tendencje, zagrożenia i potrzeby,
i) struktura własnościowa gruntów,
j) związki gminy z otoczeniem,
k) cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy.

2.2. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy dotyczące:
a) chronionych i wymagających ochrony obszarów i obiektów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
b) preferencji terenów dla różnych form i rodzajów użytkowania,
c) terenów predestynowanych do przekształceń zagospodarowania,
d) zasad wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną i urządzenia komunikacji tj. modernizacji, rozbudowy i budowy systemów,
e) terenów strategicznej koncentracji przedsięwzięć publicznych,
f) terenów wymagających obligatoryjnie opracowania planów miejscowych i predestynowanych do objęcia takimi planami na podstawie bieżących decyzji Rady Gminy - zależnie od zaistniałych potrzeb i możliwości finansowych.

2.3. Polityka przestrzenna obejmująca: kierunki, zasady działania oraz zadania i priorytety z zakresu:
a) gospodarki mieniem komunalnym i tworzenia jego zasobów,
b) działalności planistycznej i lokalizacyjnej,
c) realizacji przedsięwzięć publicznych,
d) współpracy z administracją rządową i gminami sąsiadującymi.

3. Zadania studium - szczególnie tworzenie bazy informacyjnej i koordynacyjnej do:

- podejmowania przez władze gminy decyzji co do sporządzania planów miejscowych,
- negocjacji w sprawach wprowadzenia do planów miejscowych zadań z programów rządowych,
- prowadzenia długofalowej polityki w sferze gospodarki nieruchomościami gminnymi,
- podejmowania przedsięwzięć publicznych.

4. Elaborat studium tworzą:

- rysunek uwarunkowań rozwoju zagospodarowania przestrzennego w skali 1:25.000,
- rysunek kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w skali 1:25.000,
- tekst studium powiązany merytorycznie z w/w rysunkami,
- dokumentacja studium w tym - dokumenty formalno-prawne.

5. Opinie do studium:

- Wojewody Białostockiego,
- zarządy gmin sąsiadujących,
- Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego,
- Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Nieruchomości,
- Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- Dyrekcji Okręgowej Dróg Publicznych,
- Urzędu Ochrony Państwa,
- Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego,
- Wojewódzkiej Komendy Policji,
- Rejonowej Komendy Straży Pożarnych,
- Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej,
- Zakładu Energetycznego,
- Dyrekcji Regionalnej Lasów Państwowych.

6. Krótki rys historyczny.

Kuźnica powstała jako osada związana z wytopem żelaza z rudy darniowej. W 1536 r. Jerzy Zielopucha założył miasto na skraju Puszczy Kuźnickiej, przy królewskiej drodze z Litwy do Korony. Miejskie prawa magdeburskie Kuźnica otrzymała w 1546 r. za czasów Królowej Bony. W XVII w. była tu wielka bażantarnia królewska.

W latach 1704-1743 Micutowie fundują na Wojnowcach klasztor bazylianów. W XVIII w. przymus pracy w manufakturach, lasach i na roli powoduje wystąpienia mieszczan w czasie insurekcji kościuszkowskiej. Po I wojnie światowej Kuźnica traci prawa miejskie. W czasie II wojny światowej Kuźnica została zniszczona w 90 %. Po wojnie nastąpił rozwój Kuźnicy w związku z powstaniem przejścia granicznego. Międzynarodowa linia kolejowa Warszawa - Wilno - Sankt Petersburg oraz przejście drogowe Kuźnica - Grodno.

Na terenie gminy znajdują się dwie miejscowości historyczne - Czuprynowo i Łososna Mała. W pobliżu wsi Czuprynowo znajduje się wczesnohistoryczne grodzisko. W Łososnej Małej zaś dwór drewniany z 1720 r. położony w zabytkowym parku naturalnym.

7. Podstawowe dane o gminie Kuźnica.

Kuźnica leży w północno-wschodniej części województwa i graniczy z następującymi gminami: Sokółka, Janów, Sidra, Nowy Dwór i granica Państwa (Białoruś).

Powierzchnia gminy w granicach administracyjnych wynosi 13.341 ha, co stanowi 1,3 % powierzchni województwa białostockiego. Ludność gminy to 4.817 osób (1997 r.) co stanowi 0,7 % ludności województwa (1,9 % gmin wiejskich). Gęstość zaludnienia wynosi 36 osób na 1 km^2 w województwie 70 osób/ km^2.

Gmina posiada 46 miejscowości wchodzących w skład 30 sołectw. Pod względem układów przestrzennych wsie mają przeważnie charakter ulicówek i wielodrożnic. Rozpowszechniona jest również zabudowa kolonijna.

Wszystkie wsie pełnią funkcje rolnicze z niewielkim programem lokalnych usług podstawowych.

Wieś Kuźnica jest gminnym ośrodkiem rozwoju o zwiększonym programie usług.

Główne funkcje wsi Kuźnica:

- obsługa międzynarodowego ruchu pasażerskiego i wymiany międzynarodowej - drogowej i kolejowej,
- obsługa rolnictwa.

II. UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY

1. Środowisko przyrodnicze

1.1. Położenie fizyczno-geograficzne i administracyjne, struktura użytkowania gruntów.

- Gmina Kuźnica położona jest w całości w obrębie mezoregionu Wzgórza Sokólskie wchodzącego w skład makroregionu Nizina Północno Podlaska (J. Kondracki).

- W układzie administracyjnym gmina Kuźnica położona jest w północnej części woj. białostockiego Od północy graniczy ona na niewielkim odcinku z gminą Nowy Dwór, od południa i zachodu z gminą Sokółka, a od północnego zachodu z gminą Sidra. Granica wschodnia gminy jest jednocześnie granicą państwową z Białorusią.

- Strukturę użytkowania gruntów gminy Kuźnica w 1996 r. charakteryzuje poniższe zestawienie.

Tabela Nr 1

Lp.	Wyszczególnienie	UŻYTKOWANIE GRUNTÓW			
		W granicach administracyjnych gminy		W indywidualnych gospodarstwach rolnych w gruntach gminy	
		ha	%	ha	%
1.	Powierzchnia ogólna	13.341	100	10.928	100
2.	Użytki rolne w tym:	9.707	72,7	8.919	81,6
2.1.	Grunty rolne	6.734	69,4	6.147	68,9
2.2.	Sady	32	0,4	30	0,3
2.3.	Łąki	1.773	18,3	1.758	19,7
2.4.	Pastwiska	1.162	11,9	983	11,1
3.	Lasy	2.501	18,7	1.555	14,2
4.	Grunty pozostałe	1.133	8,6	454	4,2

Źródło: Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin za 1996 r. Urząd Statystyczny w Białymstoku 1997 r.

1.2. Rzeźba terenu.

Gmina Kuźnica położona jest w całości w obrębie mezoregionu Wzgórza Sokólskie wchodzącego w skład makroregionu Nizina Północno Podlaska (J. Kondracki).

Wzgórza Sokólskie charakteryzują się występowaniem rozległych i wysokich wałów moren czołowych, ozów i kemów oraz form martwego lodu.

Wzgórz morenowe na terenie gminy przyjmują kierunek NW-SE i E-W, są one powszechne na całym obszarze gminy, a zwłaszcza w północnej i środkowej jej części Osiągają one znaczne wysokości bezwzględne 200-230 m. n.p.m. górując około 20-50 m. ponad otaczające je równiny.

Na wschód od Mielenkowiec, na południe od Starowlan i Kuźnicy w okolicy Czuprynowa, Czepieli i Klimówki występują okazałe formy ozowe. Osiągają one wysokości bezwzględne ponad 200 m. n.p.m. Wysokości względne tych form dochodzą do 20 m.

W okolicy Parczowców i Bilwin występują wzgórza, pagórki i wały kemowe. Osiągają one wysokość bezwzględna 165-193 m. n.p.m. (wysokość względna 10-30 m.)

Południową część gminy między Czuprynowem a Czepielami budują równiny sandrowe. Występują one na wysokościach 180-170 m. n.p.m.

Równiny torfowisk tworzą rozlegle powierzchnie w południowej części gminy między Popławcami i Bilwinami. Są one położone na wysokości 155-160 m. n.p.m.

W północnej i środkowej części gminy występują torfowiska i gytiowiska towarzyszące wzgórzom i pagórkom morenowym i wałom ozów. Są to zagłębienia często bezodpływowe o niewielkich powierzchniach.

Współczesne procesy geomorfologiczne na obszarze gminy nie powodują istotnych zmian w rzeźbie terenu.

1.3. Budowa geologiczna i surowce mineralne.

1.3.1. Budowa geologiczna

Pod względem tektonicznym gmina znajduje się w obrębie wyniesienia Mazursko-Suwalskiego wchodzącego w skład Platformy Wschodnioeuropejskiej.

Podłoże czwartorzędu na omawianym obszarze stanowią osady kredy górnej - margle i kreda pisząca oraz utwory trzeciorzędowe reprezentowane przez piaski glaukonitowe- oligocenu jak również iły i mułki miocenu. Zalegają one na rzędnej około 0-20 m. n.p.m.

Miąższość osadów czwartorzędowych zalęgających na w/w podłożu wynosi około 150-200 m. Czwartorzęd jest reprezentowany przez osady zlodowaceń od południowopolskiego do środkowopolskiego, które przedzielają osady interglacjalne.

Zlodowacenie południowopolskie reprezentowane jest przez gliny zwałowe zalegające na iłach i mułkach miocenu. Na glinie osadziła się kilkunastometrowa seria piasków i żwirów wodnolodowcowych.

Iły i mułki pochodzenia jeziornego interglacjału mazowieckiego oddzielają utwory zlodowacenia południowopolskiego od środkowopolskiego, którego osady mają największy udział w budowie pokrywy czwartorzędowej gminy.

Powierzchnię gminy Kuźnica budują osady stadiału północnomazowieckiego zlodowacenia środkowopolskiego. Utwory tego stadiału na terenie gminy osiągają miąższość 50-120 m. Tworzą go trzy pokłady glin zwałowych przedzielone osadami wodnolodowcowymi.

Najstarszymi osadami czwartorzędowymi występującymi na powierzchni terenu są zastoiskowe iły, mułki i piaski odsłaniające się w północnej części gminy w okolicy Wołyńców oraz na południu gminy w okolicy Bilwinów.

Gliny zwałowe budują obniżone powierzchnie moreny dennej, piaski, żwiry i głazy budują liczne wzgórza moren czołowych. Są one powszechne na terenie całej gminy.

Iły, mułki, piaski i żwiry, miejscami gliny kemów, budują wzgórz i pagórki w okolicy Bilwinów i Parczowców.

Piaski i piaski ze żwirem wodnolodowcowe (sandrowe) budują strefę powierzchniowa w południowej części gminy między Czuprynowem a Czepielami.

Utwory holocenu w postaci qytii, torfów oraz namułów występują w zagłębieniach wytopiskowych w dolinie Łososnej, w okolicy Kuźnicy występują mułki, piaski i żwiry rzeczne, budują one taras zalewowy rzeki.

1.3.2. Surowce mineralne.

Występowanie surowców mineralnych na obszarze gminy Kuźnica ściśle wiąże się z utworami czwartorzędowymi.

1. Na terenie gminy Kuźnica występują następujące surowce mineralne:

   a) *Kruszywo naturalne grube.*
   Kruszywo naturalne grube występuje głownie w zachodnie części gminy w obrębie wzgórz czołowo morenowych, kemów jak również w obrębie osadów wodnolodowcowych i lodowcowych.

Zalęgają one w formie gniazd, soczewek i płatów. Większe wyrobiska tego surowca występuje w okolicy wsi Starowlany, Popławce i Parczowce.

b) *Głazy narzutowe*

W północnej części gminy Kuźnica stwierdzono występowanie naturalne i sztuczne (pryzmy) głazów narzutowych. Wśród skał biorących udział w budowie głazów przeważają granitoidy oraz gnejsy i granitognejsy. Głazy narzutowe występują w rejonach wsi:

1. Saczkowce - nagromadzenie naturalne - 5 tys. m^3
   - nagromadzenie sztuczne - 3,55 tys. m^3
2. Długosielce - nagromadzenie naturalne - 1,2 tys. m^3
   - nagromadzenie sztuczne - 0,6 tys. m^3
3. Wyzgi - nagromadzenie naturalne - 0,25 tys. m^3
   - nagromadzenie sztuczne - 0,8 tys. m^3
4. Kuźnica - nagromadzenie naturalne - 0,4 tys. m^3
   - nagromadzenie sztuczne - 0,1 tys. m^3
5. Kol. Kowale - nagromadzenie sztuczne - 0,6 tys. m^3
6. Milenkowce - nagromadzenie sztuczne - 0,25 tys.m^3

Głazy narzutowe mogą być wykorzystane jako kamień budowlany, kruszywo łamane, tłuczeń żwirowy, mieszanki z *tłucznia* i piasku.

c) *kruszywo naturalne średnie*

Osady piaszczysto-żwirowe występują dość równomiernie na całym obszarze gminy w obrębie form czołowo morenowych, ozów i kemów. Formy występowania kruszywa, to najczęściej gniazda, soczewy i soczewki, a także płaty osadów lodowcowych i wodnolodowcowych. Lepszy jakościowo jest surowiec pochodzenia wodnolodowcowego występujący w obrębie ozów, kemów i niektórych form czołowo morenowych Jest on na ogół dobrze przemyty i lepiej wysortowany. Większe wyrobiska tego surowca występują w rejonie Dubnicy Kurpiowskiej, Milenkowiec, Saczkowców, Długosielc, Kuźnicy i Klimówki. Do 1989 r. eksploatowane było złoże „Łososna" (wyeksploatowane).

d) *piaski*

Piaski stanowią kopalinę towarzyszącą osadom piaszczysto-żwirowym występując jako ich przewarstwienia i soczewki. Na terenie gminy nie stwierdzono występowania znacznych zasobów tego surowca.

2). W gminie Kuźnica zostało udokumentowane złoże kruszywa naturalnego:
- Starowlany - dok. geol. W kat. C_2 - zasoby bilansowe 33.342 tys. ton. Na terenie gminy Kuźnica znajduje się pole I o zasobach 9.207 tys. ton oraz skrawek pola II, którego pozostała cześć znajduje się w gminie Sokółka.

3).Na terenie gminy Kuźnica zostały wydzielone następujące obszary występowania złóż kruszywa naturalnego grubego:
- Dubnica Kurpiowska - zasoby szacunkowe - ok. 100 tys. m^3,

- Kowale Kolonia	-	zasoby szacunkowe	- ok. 100 tys. m^3,
- Starowlany	-	zasoby szacunkowe	- ok. 100 tys. m^3,
- Popławce	-	zasoby szacunkowe	- ok. 150 tys. m^3,
- Białobłockie	-	zasoby szacunkowe	- ok. 100 tys. m^3,
- Parczowce	-	zasoby szacunkowe	- ok. 50 tys. m^3,
- Czepiele	-	zasoby szacunkowe	- ok. 150 tys. m^3,
- Tołoczki Wielkie	-	zasoby szacunkowe	- ok. 50 tys. m^3,
- Klimówka	-	zasoby szacunkowe	- ok. 100 tys. m^3,
- Palestyna	-	zasoby szacunkowe	- ok. 50 tys. m^3.

Wszystkie w/w rejony perspektywicznego występowania złóż kruszywa grubego mogą dostarczać surowca dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego i drogowego.

4). Na obszarze gminy występuje 44 punkty eksploatacji surowców mineralnych w tym 9 punktów kwalifikuje się do rekultywacji. W pozostałych punktach eksploatacja na potrzeby miejscowej ludności odbywa się dorywczo i sporadycznie. Oprócz ww. punktów na terenie gminy zinwentaryzowano 15 nieczynnych punktów eksploatacji surowców mineralnych.

- Materiały źródłowe - Inwentaryzacja złóż surowców mineralnych stałych na terenie województwa białostockiego - gmina Kuźnica wyk. Przedsiębiorstwo Geologiczne - Warszawa - 1992 r. Archiwum W.O.Ś. Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku.

1.4. Wody powierzchniowe i podziemne

1.4.1. Wody powierzchniowe

a) Hydrografia

Pod względem hydrograficznym obszar gminy Kuźnica leży w 86 % w zlewni Niemna i w 14 % zlewni Biebrzy (Wisły).

Sieć wodna na obszarze gminy jest słabo rozwinięta. Łączna powierzchnia wód otwartych wynosi 71 ha co stanowi 0,6 % obszaru gminy (śr. woj. 1,0 %).

Głównym elementem sieci hydrograficznej gminy jest rzeka Łososna dopływ Niemna. Płynie ona przez środek obszaru gminy z południowego zachodu na północy wschód. Głównymi jej dopływami jest rzeka Przerwa, Zwerga i ciek od wsi Kowale.

Część północno-zachodnia gminy jest odwodniana przez drobne bezimienne cieki dopływy rzeki Sidry.

Przez środkowo-zachodnią część gminy przebiega wododział wód powierzchniowych I rzędu oddzielający zlewnię rzeki Wisły od Niemna.

W ramach koncepcji budowy obiektów i urządzeń małej retencji opracowanej przez Biuro Studiów i Projektów Gospodarki Wodnej Rolnictwa „Bipromel" w Warszawie (1996 r.) na terenie gminy Kuźnica przewiduje się:

- budowę lub odbudowę 3 obiektów służących małej retencji,
- odbudowę 1 budowli na ciekach podstawowych,

- modernizację 7 budowli na obiektach melioracji szczegółowych służących nawodnieniom.

Tabela Nr 2

l.p.	Lokalizacja	Zlewnia		Pow. zlewni w przekroju bud. w km^2	Powierzchnia zbiornika w ha	średnia głębokość w m.	Pojemność retencyjna w tys. m^3
		II rzędu	dopływ ciek podstawowy				
1.	Kuźnica	Łososna	Łososna	153	6	1,5	90
2..	Kuźnica	Łososna	Łososna	155,6	2,5	1,5	37
3.	Czuprynowo	Łososna	woda grunt.	0,7	5,0	1,5	75

Realizacja powyższych zbiorników pozwoli na uzyskanie dodatkowej pojemności retencyjnej V-202 tys. m^3. Łączna powierzchnia wód otwartych wyniesie 13,5 ha.
Funkcje projektowanych zbiorników są następujące:
- retencyjna,
- gospodarcza,
- turystyczna,
- ekologiczna,
- przeciwpowodziowa.

b) Wielkości przepływu rzek

Przepływy charakterystyczne rzeki Łososna ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 3

l.p.	Nazwa rzeki	Pow. w km^2 u ujścia	Przepływ w m^3/ sek.		
			SNQ 95 %	Qn	Q dysp.
1.	Łososna	187,5	0,29	0,32	- 0,03

Z analizy istniejących materiałów wynika, iż zlewnia Łososnej posiada przepływ jednostkowy poniżej 0,5 l/sek/ km^2 co kwalifikuje ja do zlewni deficytowych tzn. że w okresach stanów niżówkowych występują tutaj deficyty wód powierzchniowych (wg „uwarunkowania rozwoju woj. białostockiego wynikające z aktualnego stanu gospodarki wodno ściekowej" - J. Staniaszek - Białystok 1986 r.)

c) Zagrożenia powodziowe.

Z obliczeń rzędnych zasięgu fali powodziowej dla rzek województwa białostockiego wynika, że zagrożenia powodziowe na terenie gminy kuźnica nie występują.

d) Stan czystości wód powierzchniowych

Klasyfikacja rzeki Łososnej w oparciu o przeprowadzone badania przedstawia się następująco:

Tabela Nr 4

l.p.	Nazwa rzeki	Rok badań	Długość kontrolowanej rzeki w km	Klasa czystości rzeki								Proj. klasa czystości
				I		II		III		NON		
				km	%	km	%	km	%	km	%	
1.	Łososna	1980	17	-	-	-	-	-	-	17	100	
		1993	17	-	-	17	100	-	-	-	-	I

* Zarządzenie Nr 18/71 Prezydium WRN z dnia 27.05.1971 r.

Źródło: Raport o stanie środowiska w województwie białostockim w 1993 r. - P.I.O.Ś. - Białystok 1994 r.

Przestrzenny układ stanu czystości wód powierzchniowych z 1993 r. przedstawia się jak niżej:
- rzeka Łososna - na całej długości na terenie gminy II kl. (I wg zarządzenia),
- rzeka Przerwa - na całej długości III kl. - zgodnie z zarządzeniem.

W pozostałych mniejszych ciekach wodnych brak jest badań kontrolnych, przy czym należy podkreślić, że nie obserwuje się tu wpływu zanieczyszczeń ściekowych związanych z działalnością gospodarczą.

1.4.2. Wody podziemne

Wody podziemne o znaczeniu użytkowym występują głównie w piaszczysto-żwirowych utworach czwartorzędowych i trzeciorzędowych oraz w węglanowych utworach kredowych.

Wodonośność utworów kredowych i trzeciorzędowych na terenie gminy jest słabo rozpoznana.

Warunki występowania wód podziemnych w obrębie czwartorzędu są bardzo skomplikowane wynikające przede wszystkim z nieciągłości warstw wodonośnych Tym niemniej utwory czwartorzędowe stanowią główne źródło ujmowania wód podziemnych dla celów użytkowych na obszarze gminy.
W obrębie tych utworów wyróżnia się kilka poziomów wodonośnych charakteryzujących się zróżnicowaną zasobnością i zasięgiem przestrzennym.

Wyróżnione poziomy wodonośne to:
-poziom wodonośny spągowy (najniższy),
-środkowy poziom wodonośny międzymorenowy,
-przypowierzchniowy poziom wodonośny.

Wody z ujęć czwartorzędowych, a w szczególności z poziomu wodonośnego międzymorenowego są podstawowym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę na terenie gminy. Kuźnica. Warstwy tego poziomu tworzą naprzemianległe z glinami piaski i żwiry znajdujące się na znacznych głębokościach.

Rzeczywista głębokość zalegania warstw wodonośnych i ich wydajność przedstawiają istniejące ujęcia wód podziemnych.

Tabela Nr 5

Lp.	Miejscowość	Użytkownik	Głębokość studni w m	Gł. warstwy wodonośnej w m.	Wydajność Q w m^3/h	Depresja S m
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kuźnica	wieś	64	58 - 64	50,0	11,45
2.	Kuźnica	wieś	75	42,0 - 47,0 49,0 - 53,0 55,0 - 63,0	65,0	5,5
3.	Kuźnica	PKP	50	31,0 - 45,0	61,5	7,75
4.	Milenkowce	RSP + wieś	60	37,0 - 42,0 46,0 - 60,0	54,8	7,3
5.	Łososna W.	RSP + wieś	35	19,0 - 35,0	65,0	8,5
6.	Łososna, Czuprynowo	zakład eksp. kruszyw	22,5	6,0 - 22,5	12,25	4,82
7.	Łososna, Czuprynowo	-„-	24,0	16,0 - 22,0	3,73	7,75
8.	Kuścińce	owczarnia + wieś	69,0	55,5 - 65,5	54,0	7,6
9.	Kuźnica	PKP	77,5	63,0 - 73,0	30,0	19,0
10.	Kuścińce	wieś	80,0	44,0 - 51,0 56,0 - 76,0	54,0	5,9
11.	Klimówka	punkt skupu mleka	33,4	7,8 - 8,5 23,5 - 33,4	2,3	0,6

Pod względem jakości, wody tego poziomu w większości charakteryzują się średnią twardością, zawartość żelaza średnio 1 - 1,5 mg/dm^3 i suchą pozostałością średnio ok. 300 mg/dm^3 .

Wody poziomu przypowierzchniowego występują w aluwiach rzecznych oraz w utworach wodnolodowcowych.

Jako poziom „użytkowy" występuje przede wszystkim w dolinie rzeki Łososna oraz dolinach mniejszych cieków i zagłębień terenowych, a także na terenach wysoczyznowych zbudowanych z piaszczystych utworów pochodzenia wodnolodowcowego.

Głębokość zalegania zwierciadła wody w dolinach rzecznych i zagłębieniach waha się w granicach 0,0 - 1,0 m. a na obszarach wysoczyznowych do 5 - 8 m. , stanowią one podstawowe źródło wód w studniach kopanych.

Wody tego poziomu podlegają dużym wahaniom, zależne są od intensywności opadów i roztopów wiosennych. Narażone są na zanieczyszczenia bakteriologiczne.

Na terenie gminy Kuźnica występują dwa rejony o różnej zasobności wód podziemnych:
- niewielki rejon centralny na południe od wsi Kuźnica o dobrych zasobach 200-350 m^3/24 h/km^2 9do 4,06 l/sek/m^2),
- pozostała część gminy to rejon o bardzo ograniczonych zasobach 5-50 m^3/24 h/km^2) (do 0,578 l/sek/km^2).

Zaopatrzenie ludności w dobrą wodę pitną powinno odbywać się na bazie ujęć wód z poziomu międzymorenowego.

1.5. Gleby - element wartości rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W podziale województwa na regiony glebowo-rolnicze (11 regionów wg JUNG - Puławy 1988) obszar gminy Kuźnica położony jest w Sokólskim regionie glebowo-rolniczym.

Region ten charakteryzuje się falisto-pagórkowatą rzeźbą terenu z licznymi obniżeniami śródmorenowymi. Wśród gruntów ornych przeważają gleby kompleksów żytnich. Około 10-12 % użytków rolnych jest zagrożonych potencjalną erozją gleb.

Wśród użytków zielonych przeważają kompleksy średniej jakości Zarówno grunty orne jak i użytki zielone w tym regionie glebowo-rolniczym są bardzo mocno zakamienione.

Cechą charakterystyczną tego regionu jest jego wododziałowe położenie, co wyraźnie rzutuje na uwilgotnienie gleb i poziom wód gruntowych, równoważne jest to stosunkowo dużym opadem.

Skałą macierzystą gleb obszaru gminy Kuźnica są utwory czwartorzędowe pochodzenia lodowcowego i wodnolodowcowego wykształcone w postaci piasków naglinowych i piasków zwałowych całkowitych, a także glin spiaszczonych oraz w dolinach rzecznych i zagłębieniach, piasków rzecznych i utworów organicznych.

1.5.1. Waloryzacja przyrodnicza gleb

Pod względem typologicznym gleby gminy Kuźnica są mało zróżnicowane. Na obszarze gminy dominują trzy typy gleb: gleby pseudobielicowe (A), gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB), oraz gleby brunatne wyługowane (Bw)

Gleby pseudobielicowe (A) koncentrują się głównie w południowo-wschodniej części gminy.

Gleby piaskowe różnych typów genetycznych (AB) tworzą znaczne zasięgi powierzchniowe i koncentrują się głównie w środkowej i zachodniej części gminy.

Gleby brunatne wyługowane (Bw) - występują w północnej oraz południowo-wschodniej części gminy.

Czarne ziemie, gleby murszowo-mineralne oraz gleby torfowe występują w rozproszeniu na obszarze całej gminy, głównie na użytkach zielonych położonych w dolinach cieków wodnych i obniżeniach terenowych.

1.5.2. Waloryzacja użytkowo-rolnicza gleb.

a) Udział powierzchniowy i procentowy klas bonitacyjnych gruntów ornych i użytków zielonych

Tabela Nr 6

Grunty orne i sady			Użytki zielone		
klasa	ha	%	klasa	ha	%
I	-	-	I	-	-
II	-	-	II	-	-
III a	5	0,1	III	26	0,9
III b	34	0,5	IV	1226	44,7
IV a	514	7,3	V	1118	40,4
IV b	2.089	29,8	VI	315	11,5
V	3.073	43,8	VI z	61	2,2
VI	1.142	16,3			
VI z	156	2,2			
Razem	7.013	52,0		2.746	20,6

Razem użytki rolne w gminie wynoszą 2.475 ha, co stanowi 18,6 % ogólnej powierzchni.

b) Kompleksy rolniczej przydatności gleb ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne

Tabela Nr 7

Nr kompleksu	Nazwa kompleksu	ha	%
Grunty orne			
1.	pszenny b. dobry	-	-
2.	pszenny dobry	32	0,5
3.	pszenny wadliwy	2	0
4.	żytni b. dobry	523	7,5
5.	żytni dobry	2.025	29,1
6.	żytni słaby	2.993	42,9
7.	żytni b. Słaby	1.205	17,3
8.	zbożowo-pastewny mocny	41	0,6
9.	zbożowo-pastewny słaby	147	2,1
	Razem	6.968	52,3
Użytki zielone			
1z	użytki zielone b. dobre i dobre	-	-
2z	użytki zielone średnie	1.199	46,7
3z	użytki zielone słabe i b. słabe	1.366	53,3
	Razem	2.565	19,2
Razem użytki rolne		9.533	71,5
Grunty rolne nieprzydatne		226	1,7
Tereny pozostałe		3.582	26,8
Ogólna powierzchnia geodezyjna		13.341	100

Źródło: „Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. białostockie - IUNG - Puławy 1988 r.

Przestrzenne rozmieszczenie kompleksów przydatności rolniczej gleb ściśle wiąże się z przestrzennym występowaniem poszczególnych typów oraz bonitacją i tak:

- kompleksy 4 i 5 - żytni bardzo dobry i żytni dobry występuje zgodnie z rozmieszczeniem gleb typu pseudobielicowych (A),

- kompleksy 6 i 7 żytni słaby i żytni bardzo słaby odpowiada rozmieszczeniu gleb piaskowych różnych typów (AB) oraz gleb brunatnych wyługowanych i kwaśnych (Bw),

- pozostałe kompleksy (2,3,8,9) zajmują znikome powierzchnie i nie rzutują na ogólną wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy,

- rozmieszczenie użytków zielonych ściśle wiąże się z układem dolin rzecznych i obniżeń terenowych.

1.5.3. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Tabela Nr 8

OCENA GLEB W PUNKTACH					
Bonitacja		Przydatność rolnicza		Wskaźnik syntetycznych jakości	
Grunty rolne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone	Grunty orne	Użytki zielone
33,9	34,6	37,8	34,0	35,9	34,3

Tabela Nr 9

Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej
Jakości i przydatności rolniczej	Agroklimatu	Rzeźba terenu	warunków wodnych	
35,5	7,4	3,1	2,0	48,0

Źródło: IUNG - Puławy- 1988 r.

Powyższy wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (48) lokuje gminę Kuźnica na 40 miejscu w woj. białostockim (3 grupa gmin o wskaźniku 50,0 - 40,1).

Powyższe uzasadnia, że warunki przyrodnicze gminy Kuźnica pozwalają na rozwijanie w jej obrębie funkcji rolniczej.

1.5.4. Melioracje

Na ogólna powierzchnię gruntów ornych 6.852 ha wg stanu na rok 1987 zmeliorowanych jest 13 ha grunty rolne wymagające melioracji zajmują powierzchnię 1.487 ha. jest to zaspokojenie w 0,86 % potrzeb melioracji gruntów ornych w gminie.

Na ogólna powierzchnie użytków zielonych - 2.906 ha wg stanu na rok 1987, zmeliorowanych jest 826 ha. Użytki zielone wymagające melioracji zajmują powierzchnię 1.574 ha. Jest to zaspokojenie w 34,4 % potrzeb melioracji użytków zielonych w gminie.

Źródło: Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku.

1. 6. Lasy

Według podziału Polski na krainy przyrodniczo-leśne lasy gminy Kuźnica znajdują się w II Krainie Przyrodniczo-Leśnej tj. Krainie Mazursko-Podlaskiej i w

5 Dzielnicy - Wysoczyźnie Bielsko-Białostockiej, charakteryzującej się występowaniem prawie wszystkich typów siedliskowych lasu.

W podziale administracyjnym lasów województwa, lasy gminy Kuźnica należą do Nadleśnictwa Czarna Białostocka z siedzibą w Czarnej Białostockiej.

Lesistość gminy Kuźnica przedstawia się jak niżej:

Tabela nr 10

Rok	Ogólna powierzchnia gminy w ha	Lasy państwowe		Lasy prywatne		Razem	% udział lasów w ogólnej powierzchni gminy
		pow. w ha	%	pow. w ha	%		
1996	13.341	946	37,8	1.555	62,2	2.501	18,7

Źródło: Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1997 r.

Lasy państwowe gospodarstwa leśnego, które zajmują 37, 8 % ogólnej powierzchni lasów gminy występują w znacznym rozdrobnieniu na obszarze całej gminy.

Lasy prywatne stanowią 62,2 % ogólnej powierzchni lasów, są znacznie rozdrobnione i występują na obszarze całej gminy.

Większe kompleksy leśne występują w okolicy wsi Parczowce, Starowlany, Kowale i Saczkowce.

W układzie typów siedliskowych lasów dominuje bór mieszany świeży (BMśw) w którym drzewostan tworzy głównie sosna z niewielką domieszką brzozy i świerka.

W dolinach rzecznych i obniżeniach terenowych występują olsy (Ol) - olcha z domieszka świerka, osiki i brzozy.
Dominującą klasą drzewostanu jest II klasa wieku (21-40 lat) i (1-20 lat).

Na terenie uroczyska Długolesie występują lasy wodochronne, których celem jest ochrona i zabezpieczenie zasobów wód oraz ekosystemów występujących na siedliskach wilgotnych i bagiennych (źródło: O.D.L.P. - Białystok 1997 r.).

Podstawą prowadzenia gospodarki w lasach państwowych jest plan urządzeniowy gospodarstwa leśnego Nadleśnictwa Czarna Białostocka zatwierdzony przez Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych.

Główna funkcja lasów prywatnych to produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli. Pełnią one jednocześnie funkcję wodo- i glebochronną, krajobrazową oraz ostoję dla dzikiego ptactwa i

zwierzyny. Gospodarka leśna w lasach prywatnych prowadzona jest głównie w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasów poszczególnych obrębów wsi.

Zalesienia gruntów marginalnych określają opracowane przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych w Białymstoku granice polno-leśne. Łączna powierzchnia gruntów przeznaczonych do zalesienia wynosi 1.333,61 ha. Najwięcej gruntów do zalesienia przeznaczono we wsiach: Wołyńce - Kuścińce - 132,62 ha, Nowodziel - 109,57 ha, Kowale - 96,40 ha, najmniej we wsiach Kowale Kol. - 0 ha, Szymaki - 0,23 ha.

1.7. Warunki klimatyczne

W podziale województwa białostockiego na krainy klimatyczne obszar gminy Kuźnica zalicza się do krainy Wysoczyzn Północnopodlaskich.

Warunki klimatyczne gminy odpowiadają warunkom panującym na Wzgórzach Sokólskich.

Poniższą charakterystykę klimatu obszaru gminy oparto głównie o dane meteorologiczne ze stacji Sokółka za okres 1948-1968 wg opracowania S.J. Pióro „Klimat województwa białostockiego".

1.7.1. Temperatura

Rozkład roczny temperatury w °C średnie oraz absolutne maksyma i minima ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 11

L.p.	Nazwa stacji	rodzaj obserwacji	Miesiące												śr. roczna
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Sokółka	Śr.	-4,9	-4,8	-1,3	6,5	12,4	16,3	17,5	16,5	12,4	7,3	1,6	-2,1	6,5
		Max	7,9	9,3	16,4	29,8	31,4	32,3	35,8	34,2	30,2	24,9	16,1	13,1	
		Min.	-35,4	-32,7	-23,5	-7,7	-4,5	-1,2	5,2	1,5	-4,6	-13,4	-19,4	-23,8	

Średnia roczna temperatura w Sokółce jest niższa o 0,4°C od temperatury w Białymstoku.

Początek wegetacji na obszarze Wzgórz Sokólskich przypada średnio na 12 kwietnia., a koniec na 23 września. Okres bezprzymrozkowy wynosi średnio 142 dni, a pokrywa śnieżna zalega na tym terenie ca 103 dni.

1.7.2. Opady atmosferyczne

Średni rozkład opadów atmosferycznych sumy maksymalne i minimalne oraz wskaźnik opadów okresu wegetacyjnego przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 12

l.p	stacja meteoro logiczna	Rodzaj obser-wacji	Miesiące												średnia roczna	wskaźnik w % V-X
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
1.	Sokółka	śr.	29	31	30	36	55	70	75	81	48	39	45	39	578	63,7
		max	45	56	74	56	208	123	159	156	152	110	90	85	745	
		min.	10	8	5	10	23	16	16	22	14	1	23	15	564	

Ponadto :

- średnia roczna częstotliwość burz (okres 1953-1967) wynosiła w Sokółce - 11,1,
- wskaźnik gradowy waha się w przedziale 2,5 - 3,5 % (w granicach 6-8 przypadków),
- średnia roczna wilgotność względna powietrza utrzymuje się w granicach 82 %,
- średnie roczne zachmurzenie na terenie Wzgórz Sokólskich wynosi 6,4, ilość dni pochmurnych 160-146, a dni pogodnych 40.

1.7.3. Dynamika powietrza atmosferycznego

Rozkład średniej częstotliwości wiatrów i prędkości w m/sek na poszczególne kierunki oraz częstotliwość cisz za okres obserwacji 1953-1967 ilustruje poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tabela Nr 13

L.p.	Stacja meteorologiczna	V m/s %	Kierunek								Cisza w %
			N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	
1.	Sokółka	V	11,9	7,9	12,5	11,9	9,8	12,7	19,4	13,9	6.5
		%	3,6	3,8	4,5	4,5	4,4	5,0	5,3	4,8	

Częstotliwość wiatrów z kierunków zachodnich (NW, W, SW) osiąga w Sokółce 46,0 %, a wiatrów wschodnich (NE, E, SE) - 32,3 %.

Reasumując należy stwierdzić, że warunki klimatyczna gminy Kuźnica nie stwarzają bariery w jej rozwoju gospodarczym.

1.8. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na obszarze gminy do terenów o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych objętych ochroną prawną należą:

- Obszar Krajobrazu Chronionego Wzgórz Sokólskich powołany Uchwałą Nr XII/84?86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. (Dz. Urz. W.B. Nr 12, poz. 128 z 1986 r.). Zasady prowadzenia działalności gospodarczej na tym obszarze określa zał. Nr 2 do w/w uchwały.

Pomniki przyrody:

- jesion wyniosły we wsi Kuścińce (nr ewid. 294 uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 3/79 Wojewody Białostockiego z dnia 14.02.1979 r. Dz. Urz. WRN Nr 3, poz. 18),
- sosna zwyczajna we wsi Łososna (nr ewid. 331 - uznana za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. - Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
- klon zwyczajny we wsi Łososna (nr ewid. 332 - uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Wojewody Białostockiego Nr 27/81 z dnia 14.11.1981 r. - Dz. Urz. WRN Nr 10 poz. 52),
- jesion wyniosły we wsi Czuprynowo (nr ewid. 337 - uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. - Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
- aleja drzew (1 jesion wyniosły, 2 kasztanowce, 7 klonów zwyczajnych, 24 lipy drobnolistne) we wsi Pawłowicze (nr ewid. 341 - uznana za pomnik przyrody zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
- dąb szypułkowy we wsi Pawłowicze (nr ewid. 342 - uznany za pomnik przyrody Zarządzeniem Nr 27/81 Wojewody Białostockiego z dnia 14.11.1981 r. - Dz. Urz. WRN Nr 10, poz. 52),
- klon zwyczajny we wsi Pawłowicze (nr ewid. 694 - uznany za pomnik przyrody zarządzeniem Nr 10/96 Wojewody Białostockiego z dnia 29.XI.1996 r. - Dz. Urz. Nr 38, poz. 137).

1.9. Zagrożenia i degradacje środowiska

Obszar gminy Kuźnica charakteryzuje się stosunkowo niewielkim stopniem przekształcenia środowiska. Źródła powstania konfliktów ze środowiskiem przyrodniczym wynikają głównie z rozwoju i funkcjonowania wsi Kuźnica oraz większych jednostek osadniczych, wzrostu ruchu i transportu komunikacyjnego oraz intensyfikacji rolnictwa (nawożenie i ochrona roślin).

1.9.1. Zagrożenie wód powierzchniowych

Stan zanieczyszczeń wód powierzchniowych został omówiony w pkt. 1.4.1. niniejszego tekstu.

Potencjalne zagrożenia zarówno dla wód powierzchniowych jak i gruntowych może stanowić brak oczyszczalni ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi.

Na stan czystości wód może także negatywnie wpływać działalność związana z produkcją rolną, a zwłaszcza intensywne stosowanie nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin.

Zagrożeniem dla wód, a zwłaszcza wód podziemnych może być również nieprawidłowa utylizacja odpadów, a w szczególności tych odpadów, które zawierają różnego rodzaju niebezpieczne związki toksyczne.

1.9.2. Zagrożenie powietrza atmosferycznego.

Gmina Kuźnica charakteryzuje się czystym powietrzem atmosferycznym. Średnie roczne stężenia badanych zanieczyszczeń atmosferycznych w latach 1992-93 przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną i P.I.O.Ś. w Białymstoku były dużo niższe od wartości dopuszczalnych . Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego jest przemysł, kotłownie lokalne i paleniska indywidualne oraz transport.

W strukturze zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego dominują zanieczyszczenia pyłowe i gazowe pochodzące z procesów energetycznego spalania paliw stałych, głównie węgla kamiennego koksu i drewna.

Tabela nr 14

L.p	Gmina	Wielkość emisji zanieczyszczeń w 1993 roku				Procentowy udział SO_2 i pyłu w gminie w stosunku do całego województwa	
		SO_2	NO_2	CO	Pył	SO_2	Pył
1	Kuźnica	4,2	0,7	11,9	8,3	0,029	0,106
2	Szudziałowo	4,7	2,3	15,6	8,2	0,033	0,104
3	Sokółka	375,6	212,3	529,5	200,4	2,604	2,551
4	Nowy Dwór	3,7	0,7	11,0	6,7	0,026	0.085

Źródło: P.I.O.Ś. - Białystok 1993 r.

Na terenie gminy należy liczyć się ze skażeniem pochodzenia komunikacyjnego, zwłaszcza w odległości 100-200 m. od drogi krajowej nr 18 Białystok - Sokółka - Kuźnica Białostocka - granica państwa. Aktualnie zanieczyszczenia dwutlenkiem azotu i ołowiem wzdłuż tras komunikacyjnych są znikome i nie stwarzają zagrożenia dla środowiska.

W związku z powyższym należy dążyć do zmniejszania emisji pyłów i gazów i to głównie poprzez:

- modernizację i budowę instalacji odsiarczająco-odpylających,
- modernizację lub likwidację kotłowni węglowych i palenisk indywidualnych przechodząc na gaz ziemny lub olej opałowy lekki,
- poprawę układów komunikacyjnych z jednoczesnym utrzymaniem dobrego stanu nawierzchni dróg i stawiania ostrych rygorów w zakresie zanieczyszczeń pochodzących z procesów spalania benzyny i ropy.

Należy także odnotować, że ocena sytuacji radiologicznej w oparciu o wyniki pomiarów skażeń dokonanych przez specjalistyczne jednostki nie wykazały żadnych zagrożeń dla środowiska i ludzi na terenie gminy.

1.9.3. Zagrożenia hałasem i wibracjami oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym.

a) Dopuszczalne natężenie hałasu dla różnych obszarów określają odnośne rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ochrony środowiska przed hałasem i wibracjami.
Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących zakładów przemysłowych oraz usługowych działających na podstawie wpisu do ewidencji zakładów prowadzących działalność gospodarczą..
W takich przypadkach należy przestrzegać zasadę, że hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki na której są wytwarzane.
Hałas komunikacyjny - wraz ze zwrotem ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć między innymi do budowy obwodnic, utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu itp.

b) Na obszarze gminy Kuźnica brak jest urządzeń wytwarzających elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące szkodliwe dla ludzi i środowiska..

1.9.4. Zagrożenia powierzchni ziemi i innych elementów środowiska przyrodniczego

a) Zagrożenia spowodowane eksploatacją surowców mineralnych.
Powierzchniowa degradacja i dewastacja terenów, z zwłaszcza rzeźby terenu, związana jest głównie z eksploatacją surowców mineralnych.
Wielkość i zakres eksploatacji surowców mineralnych wraz z określeniem potrzeb rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych szczegółowo przedstawiono w pkt. 1.3.2. niniejszego tekstu.
Ponadto w zależności od głębokości eksploatacji surowców oraz sposobu ich wydobywania (np. przy pomocy sprzętu mechanicznego) istnieje możliwość zarówno zakłócenia układu funkcjonowania wód wgłębnych jak i ich chemicznego (smary) zanieczyszczenia..

b) Zagrożenie odpadami.

Jednym z poważnych zagrożeń i degradacji środowiska są odpady komunalne i przemysłowe. Odpady te, a w szczególności, które nie są odpowiednio składowane (utylizowane) wywierają negatywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, głównie w formie skażenia wody, gleby, powietrza, niszczenia walorów krajobrazowych łącznie z wyłączeniem z użytkowania określonych terenów rolnych lub leśnych.
Odpady stałe składowane są na nowym wysypisku komunalnym o pow. 1,0 ha położonym na gruntach wsi Cimanie. Ponadto na terenie gminy funkcjonują także wysypiska wiejskie nieurządzone, zajmujące przeważnie wyrobiska poeksploatacyjne. Zagrożenia odpadami wynikają także z faktu, że na przedmiotowe wysypiska trafiają różne substancje niebezpieczne codziennego użytku np. leki, środki owadobójcze itp. Celem uniknięcia takich zagrożeń niezbędny jest rozdzielczy system gromadzenia odpadów. Trudności w znalezieniu odpowiednich miejsc pod wysypiska, wysoki koszt ich urządzeń a także sposób składowania i utylizacji tych nieczystości stanowi realne przesłanki do pogorszenia stanu środowiska. Dlatego tez należy organizować składowiska przejściowe z pełną segregacja odpadów tj. ustawiania kontenerów w miejscach wytwarzania odpadów z docelowym ich wywożeniem na wysypisko komunalne a także do zakładów bezpiecznego przetwarzania.
We wsiach zwodociągowanych brak jest kanalizacji sanitarnej, w tym małych oczyszczalni ścieków, co w konsekwencji może doprowadzić do zanieczyszczenia zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych.
W związku z powyższym, czasowo nieczystości płynne (Ścieki) powinny być unieszkodliwiane poprzez ich gromadzenie w lokalnych szczelnych zbiornikach, a następnie wywożone do punktu zlewnego komunalnej oczyszczalni w Kuźnicy.

1.10.Funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

1.10.1. Podstawowa struktura funkcjonalno-przestrzenna gminy

W strukturze obszaru gminy istotną rolę odgrywają jej przyrodnicze struktury funkcjonalno-przestrzenne tworzące tzw. system ekologiczny gminy.

Do głównych obszarów (struktur) systemu ekologicznego gminy należą:

a) Doliny rzek, w tym:
- dolina rzeki Łososna jako wielkoprzestrzenny element systemu przyrodniczego o znaczeniu regionalnym i funkcjach: ekologicznej, krajobrazowej i gospodarczej,
- pozostałe mniejsze doliny cieków wodnych, w szczególności Przerwy, Zwergi i obniżeń terenowych jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, krajobrazowych i gospodarczych. Szczegółowa charakterystyka i znaczenie w/w elementów została zawarta w pkt. 1.4.1. niniejszego tekstu.

b) Kompleksy leśne

Wszystkie kompleksy leśne jako elementy drobnoprzestrzenne systemu przyrodniczego gminy o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznych, gospodarczych i krajobrazowych.
W większości lasy te w powiązaniu z ciągami ekologicznymi ekosystemu dolin rzecznych zachowują układ ciągłości przestrzennej.
Szczegółowa charakterystyka i znaczenie tych elementów została zawarta w pkt. 1.6. niniejszych uwarunkowań.

c) Elementami wspomagającymi i współdziałającymi w zakresie funkcjonowania systemu ekologicznego gminy są tereny otwarte o charakterze rolno-osadniczym głownie tereny upraw polowych i zieleni towarzyszącej osadnictwu.

d) Podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzennego gminy jest zachowanie walorów w/w struktur środowiska przyrodniczego z jednoczesnym zapewnieniem możliwości jego właściwego funkcjonowania. W związku z powyższym obszary systemu ekologicznego (strefy ekologicznej) gminy podlegać powinny ochronie przed zainwestowaniem i degradacją, głównie sanitarną.

e) Wszystkie pozostałe obszary tj. poza systemem przyrodniczym (terenami otwartymi) posiadają warunki abiotyczne do rozwoju różnych form osadnictwa i rozbudowy. Przy czym należy podkreślić, że są to zarazem obszary o podstawowych wartościach rolniczej przestrzeni produkcyjnej stwarzających odpowiednie warunki do rozwoju określonych form gospodarki żywnościowej

10.1.2. <u>Główne wnioski do kierunków zagospodarowania gminy</u>.

1) Utrzymanie wartości i walorów terenów aktywnych biologicznie, tworzących system ekologiczny w strukturze przestrzennej obszaru gminy,

2) Utrzymanie naturalności i ciągłości terenów systemu ekologicznego jako warunku niekolizyjnego ich funkcjonowania z rozwojem zainwestowania gminy.

3) Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych w szczególności ujęć wód komunalnych, wód rzeki Łososnej, Przerwy, Zwergi przed zanieczyszczeniem sanitarnym i nadmierną eksploatacją - stosownie do ustalonych klas czystości i nienaruszalności przepływów biologicznych rzek. W tym także wnioskuje się o potrzebę:
-skutecznego rozwiązania unieszkodliwiania ścieków w rejonach grupowego zwodociągowania wsi,
-poprawy dyspozycyjności wód poprzez tworzenie małej retencji wód w zlewniach elementarnych.

4) Radykalne ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery pochodzących ze źródeł energetycznych i zakładów przemysłowych oraz komunikacji,

ochrona zabudowy mieszkaniowej i walorów przyrodniczych przed negatywnym wpływem zanieczyszczeń atmosferycznych - stosownie do obowiązujących norm państwowych. Zmniejszenie emisji energetycznych można będzie osiągnąć poprzez między innymi gazyfikację wsi,

5) Niwelacja zagrożeń hałasem głównie w obszarach stałego zamieszkiwania ludzi,

6) Ochrona i racjonalne gospodarowanie rolniczą przestrzenią produkcyjną, a w tym ochrona przed:
-zanieczyszczeniami stałymi i płynnymi,
-przeznaczeniem wartościowych gruntów na cele inne niż rolnicze,
-negatywnymi skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych.

Preferowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego zapewniającego produkcję „zdrowej żywności" z ukierunkowaniem jego rozwoju.

2. Środowisko kulturowe

2.1. Obiekty zabytkowe i o wartościach kulturowych

W gminie Kuźnica występują obiekty o wartościach kulturowych, które zostały wpisane do rejestru zabytków:
Znajdują się one w następujących miejscowościach:
a) Kuźnica - kościół parafialny p.w. Opatrzności Bożej z cmentarzem przykościelnym
b) Klimówka - kościół parafialny p.w. św. Trójcy i św. Dominika z cmentarzem przykościelnym,
c) Łososna Mała - dwór drewniany,
d) Pawłowicze - pałac Wołłowiczów, obecnie szkoła,
e) Wołkusze - znak graniczny.

2.2. Stanowiska archeologiczne

f) Łososna Wielka - stanowisko archeologiczne - średniowieczny gród strażniczy,
g) Łowczyki - stanowisko archeologiczne - cmentarzysko ze stellami

Wszystkie w/w obiekty podlegają ochronie konserwatorskiej na mocy przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury (Dz. U. Nr 10, poz. 48 z późniejszymi zmianami) i wszelkie prace przy nich wymagają uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru nie mogą być rozkopywane. Inwestycje planowane na obszarach pozostałych stanowisk archeologicznych i w ich bezpośredniej okolicy należy uzgadniać z Konserwatorem Zabytków Archeologicznych w Białymstoku.

2.3. Obiekty o charakterze zabytkowym

Achrymowce

1. Dom z częścią gospodarczą nr 4. drewn. ok. 1925
2. Dom nr 7 drewn. ok. 1925, remont.
3. Dom z częścią gospodarczą Nr 10, drewn. ok. 1925, remont.
4. Dom Nr 14, drewn. ok. 1925, przebud.
5. Dom nr 16 mur. 1928, przebud. I remont,
6. Dom z oborą Nr 17, drewn., 1928, przebud.
7. Dom z oborą Nr 18, drewn. ok. 1925, przebud. i remont.

Bilminy

8. Dom nr 3 drewn., ok. 1925, remont.

Czepiele

9. Dom nr 8, drewn. 1910 r. remont.
10. Dom nr 9 drewn., ok. 1935, remont.

Czuprynowo

11. Dom nr 20, mur., 1935, remont.
12. Dom nr 27 drewn. ok. 1920, remont.
13. Dom Nr 29, drewn. ok. 1930, remont.
14. Dom Nr 31, drewn., ok. 1935, remont.
15. Dom nr 33, drewn., ok. 1935, remont.
16. Dom Nr 35, drewn. 1942, remont.
17. Dom Nr 41, drewn. 1942, remont.
18. Piwnica w zagrodzie nr 36, mur.(kam.) ok. 1935.

Długosielce

19. Szkoła drewn. ok. 1935, remont.
20. Zagroda Nr 22
    a) dom drew. Ok. 1930, remont
    b) obora mur.(kam.), ok. 1930, remont.
21. Dom nr 19, drewn. ok. 1935, remont.
22. Dom Nr 20, drewn. ok. 1935, remont
23. Dom Nr 21, drewn. ok. 1935, remont
24. Obora w zagrodzie nr 23, mur.(kam.), ok. 1930

Klimówka

25. Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Trójcy i Św. Dominika:
    a. kościół mur. 1922
    b. ogrodzenie z bramą, mur.(kam.), po 1922
    c. plebania drewn. ok. 1935, remont.
26. Dom Nr 4, ok. 1930, remont

Kowale

27. Zagroda Nr 9
    a. dom, drewn. ok. 1910,
    b. stodoła drewn. ok. 1920 przebud.
28. Zagroda Nr 57
    a. dom, drewn. 1939, remont.
    b. stodoła drewn. 1939
    c. piwnica mur.(kam.) 1939,
29. Dom nr 10, drewn. ok. 1925, remont
30. Dom z częścią gospodarczą nr 19, ok., 1935, remont.
31. Dom z częścią gospodarczą Nr 35, drewn. ok. 1935, remont.
32. Stodoła w zagrodzie nr 5 ok. 1925, remont.
33. Stodoła w zagrodzie nr 8, drewn. ok. 1925.

Kuźnica

Układ przestrzenny, XVII

34. Zespół kościoła par. p.w. Opatrzności Bożej:
    a. kościół mur. 1863, zniszczony 1944, odbud.
    b. ogrodzenie z bramami, mur.(kam). k. XIX,
    c. plebania, drewn. k. XIX, remont.,
    d. budynek gospodarczy, drewn. ok. 1925
35. Zespół cerkwi prawosławnej par. p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego:
    a. cerkiew, mur. k. XIX,
    b. dom duchowieństwa prawosławnego drew. ok. 1925.
36 Dróżniczówka ul. Kościuszki nr 21, mur. - drewn. ok. 1890.

ul. Graniczna

37. Dom Nr 7, drewn., ok. 1910, remont

ul. Grodzieńska

38. Dom Nr 34, drewn. ok. 1930, remont.
39. Dom Nr 35, mur., ok. 1935, remont.

ul. Kolejowa

40. Dom Nr 1, drewn. k. XIX remont.
41. Dom Nr 2, drewn. k. XIX remont.
42. Dom Nr 4, mur. k. XIX remont.

ul. Kopernika

43. Dom nr 1, mur. I. 20 XX remont.

ul. Kościuszki.

44. Dom Nr 23, drewn. ok. 1925, remont.
45. Dom Nr 36, mur., 1931, nadbud.
46. Dom Nr 50, drewn., ok. 1920, remont

ul. Nowodzielska

47. Dom Nr 11, drewn., 1922, remont.

ul. Podlipska

48. Dom Nr 35, drewn. ok. 1935, remont.
49. Dom Nr 43, drewn. ok. 1935, remont.

ul. Sokólska

50. Dom Nr 1, mur. 1910, remont.
51. Dom Nr 28, mur., ok. 1910 , remont.
52. Młyn wodny ul. Kościuszki nr 31, mur.(kam.) I poł. XIX, remont.

Litwinki

53. Dom Nr 7, drew. ok. 1925, remont.
54. Dom Nr 8, drewn. ok. 1930, remont.
55. Dom Nr 14, drewn. 1931, remont.
56. Dom Nr 15, drewn. ok. 1925, remont
57. Dom Nr 16, mur. 1936
58. Dom Nr 17, drewn. ok. 1910.

Łososna Mała

59. Zespół dworski
    a. dwór drewn. 1722, przebud. 1878, dobud. 1933, cz. zniszczony 1945, cz. rozebrany 1958, remont. 1960-1964,
    b. stajnia, mur.(kam.) I poł. XIX, remont,
    c. park krajobrazowy, 2 poł. XIX.

Łososna Wielka

60. Pozostałości zespołu dworskiego:
    a. obora, mur.(kam), 1798, remont 1965,
    b. młyn wodny, mur.(kam.) - drewn. 1798, remont
    c. pozostałości parku, I poł. XIX.
61. Dom Nr 9, drewn. ok. 1925, remont.
62. Dom Nr 14, drewn. ok. 1930, remont.

Łowczyki

63. Dom z częścią gospodarczą Nr 7, drewn. ok. 1910, remont.

Mieleszkowce Pawłowickie

64. Dom z częścią gospodarczą Nr 5, ok. 1925.

Mieleszkowce Zalesiańskie

65. Dom Nr 20, drewn. ok. 1930
66. Dom Nr 21, drewn. ok. 1930

Milenkowce

67. Zagroda Nr 1
    a. dom drewn. 1925, remont.
    b. stodoła drewn. 1924, remont
    c. piwnica mur.(kam.) l. 20 XX

Nowodziel

68. Dom z obora Nr 4, drewn., 1921, remont.
69. Dom nr 12, drewn., ok. 1925, remont.
70. Dom z częścią gospodarczą Nr 14, drewn., ok. 1925, remont.
71. Dom z częścią gospodarcza Nr 16, drewn. ok., 1925, remont.
72. Dom z częścią gospodarcza Nr 18, drewn. ok. 1925, przebud. i remont.
73. Dom Nr 27, drewn., ok. 1930, przebud.
74. Dom Nr 32, drewn. ok. 1935, przebud.
75. Dom z częścią gospodarczą Nr 42, drewn. ok. 1930, remont.
76. Dom Nr 43, drewn. ok. 1930, przebud. i remont.
77. Dom Nr 44, drewn. ok. 1935, przebud.
78. Dom ze stodołą Nr 45, drewn., ok. 1925, przebud. i remont.
79. Dom z częścią gospodarcza Nr 49, drewn. ok. 1935, przebud. i remont.
80. Dom z częścią gospodarczą Nr 50, drewn. ok. 1942, przebud. i remont.
81. Dom Nr 60, drewn. ok. 1935, przebud. i remont.
82. Dom z częścią gospodarczą Nr 61, drewn. ok. 1925, przebud. i remont.

83. Dom ze stodołą Nr 63, drewn. ok. 1930, przebud. i remont.
84. Dom Nr 64, ok. 1930, przebud. i remont.
85. Dom Nr 69, drewn., 1926, przebud. i remont.
86. Dom z oborą Nr 691, drewn. XIX/XX remont.
87. Dom z częścią gospodarcza Nr 72, drewn. ok. 1930 remont.
88. Dom z oborą nr 89, drewn. 1942, remont.

Palestyna

89. Dom z chlewem Nr 6 drewn. ok. 1925, remont.

Parczowce

90. Dom ze stodołą Nr 11, drewn. ok. 1925.
91. Dom z częścią gospodarcza Nr 27, drewn. ok. 1930.
92. Dom z częścią gospodarcza Nr 28, drewn., ok. 1930, remont.
93. Dom Nr 31, drewn., ok. 1935 remont

Pawłowicze

94. Zespół pałacowy
    a. pałac, ob. szkoła, mur., 1610, rozbud. I przebud. 4 ćw. XVIII remont. 1910, zniszczony 1944-1958, odbud. Remont 1959-1978.
    b. ruina oficyny pn., mur.(kam.) 4 ćw. XVIII zniszczona 1944-1958, odbud. I remont 1959-1978,
    c. oficyna pd., mur. 4 ćw. XVIII, zniszczona 1944-1958, odbud. I remont 1959-1978
    d. stodoła mur.(kam.) , I poł. XIX , remont.
    e. park, 4 ćw. XVIII w.

Popławce

95. Zagroda Nr 32 :
    a. dom, drewn. ok. 1925
    b. chlew, drew. ok. 1925
    c. stodoła, drewn. ok. 1925.

Saczkowce

96. Dom Nr 26, drewn. 1930, remont

Starowlany

97. Dom Nr 1 drewn. 1913, remont.
98. Dom Nr 10, drewn. 1938, remont.
99. Dom Nr 14, drewn. ok. 1910 remont.

Szymaki

100. Zagroda Nr 11:
    a. dom drewn. ok. 1925, przebud. i remont,
    b. stodoła, drewn., ok. 1925, przebud.,
    c. stodoła drewn. 1925.
101. Dom Nr 21 drewn., ok. 1910, przebud.
102. Dom z częścią gospodarczą Nr 22, drewn., ok. 1930, remont.
103. Dom z częścią gospodarczą Nr 23, drewn. 1933, remont.
104. Dom z częścią gospodarczą Nr 31 drewn. ok. 1935, remont.

Tołcze

105. Dom z częścią gospodarczą Nr 6 drewn., k. XIX, przebud. i remont.
106. Dom z częścią gospodarczą Nr 9 drewn. ok. 1910, przebud. i remont
107. Dom z chlewem Nr 12 drewn., ok. 1918, przebud. i remont.
108. Dom Nr 17, drewn. 1920, przebud. i remont.

Tołoczki Małe

109. Zespół dworski
    a. dwór, drewn, 1876, cz. zniszczony po 1947, remont
    b. spichlerz drewniany k. XIX remont.
    c. park XVIII, przekomponowany ok. poł. XIX.

Tołoczki Wielkie

110. Zespół dworski
    a) dwór mur. ok. 1936, rozbud. po 1936.
    b) park XVIII, przekomponowany XIX, zdewastowany po 1939.

Wołkusze

111. Dom nr 27, drewn. 1936 remont.
112. Dom Nr 28, drewn. ok. 1935, remont.

Wyzgi

113. Zagroda Nr 10:
    a. stodoła mur.(kam.), ok. 1935, remont.
    b. stodoła mur.(kam.) 1934, remont.
114. Dom Nr 9 mur. 1937, remont
115. Dom nr 11 mur. 1934.
116. Dom nr 12 mur., 1934, dobud.

3. Potencjał ludnościowy i jego rozmieszczenie

3.1. Ludność gminy Kuźnica na przestrzeni lat 1970-1997 spadła o 1.305 osób, co stanowi 21,1 %, o czym mówi poniższa tabela.

Tabela nr 15

Lata	Ludność			Na 100 mężczyzn przypadało kobiet	Przyjmując 1970 r. za 100 % spadek	W tym kobiety	Zmiany w stosunku do roku poprzedniego
	ogółem	mężczyźni	kobiety				
1	2	3	4	5	6	7	8
1970	6.179	3.044	3.135	103	100 %	100 %	x
1978	5.690	2.864	2.826	99	92,1	90,1	92,1
1985	5.205	2.719	2.546	94	84,6	81,2	91,5
1988	5.229	2.691	2.538	94	84,6	81,0	100,5
1990	5.118	2.637	2.481	94	82,8	79,1	97,9
1991	5.005	2.580	2.425	94	81,0	77,3	97,8
1992	5.117	2.665	2.452	92	82,8	78,2	102,2
1993	5.079	2.642	2.437	92	82,2	77,7	99,3
1994	5.013	2.594	2.419	93	81,1	77,2	98,7
1995	4.987	2.570	2.397	93	80,7	76,5	99,5
1996	4.910	2.544	2.366	93	79,5	75,5	98,5
1997	4.874	2.522	2.352	93	78,9	75,0	99,3

Ludność wg wieku i płci w 1978 r. i 1997 r.

Tabela nr 16

Wiek	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety		Na 100 mężczyzn przypada kobiet	
	1978	1997	1978	1997	1978	1997	1978	1997
1	2	3	4	5	6	7	8	9
0-14	1.225	964	651	482	574	482	88,2	100,00
15-19	342	356	183	202	159	154	86,9	76,2
20-24	364	372	235	206	129	166	54,9	80,6
25-29	351	354	214	216	137	138	64,0	63,9
30-34	312	327	181	221	131	106	72,4	48,0
35-39	285	309	155	187	130	122	83,9	65,2
40-44	262	254	146	140	118	114	79,5	81,4
45-49	260	289	123	162	137	127	111,4	78,4
50-54	317	236	154	112	163	124	105,8	110,7
55-59	314	234	150	111	164	123	109,3	110,8
60-64	335	283	160	130	175	153	109,4	117,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
65 i więcej	862	896	339	353	523	543	154,3	153,8
Razem	5.229	4.874	2.691	2.522	2.538	2.352	94,3	93,3

Największy spadek liczby kobiet na przestrzeni lat 1978-1997 wystąpił w grupach wieku: 30-34, 35-39, 45-49, wynika to z migracji młodych kobiet w latach osiemdziesiątych. Obecnie następuje zahamowanie migracji kobiet i wzrost ich liczby w wieku 20-24, w wieku zawierania małżeństw, jest to bardzo korzystne zjawisko dla rozwoju gminy. W 1997 r. w grupie wieku 20-24 przypada 80,6 kobiet na 100 mężczyzn, gdy w roku 1978 było ich tylko 54,9 (wzrost o 46,8 %)

3.2. Zmiany zaludnienia w poszczególnych wsiach w latach 1988-1997

Tabela nr 17

L.p.	Wieś	1988	1997	Zmiany	
				Ogółem	1988 = 100 %
1	2	3	4	5	6
1.	Achrymowce	106	94	-12	88,7
2.	Białobłockie	23	23	0	100,00
3.	Bilminy	94	85	-9	90,4
4.	Cimanie	104	104	0	100,0
5.	Chreptowce	60	60	0	100,0
6.	Czepiele	118	112	-6	94,9
7.	Czuprynowo	207	168	-39	81,2
8.	Długosielce	99	83	-16	83,8
9.	Klimówka	93	98	+5	105,4
10.	Kowale wieś	} 425	238	} - 79	} 81,4
11.	Kowale kolonia		108		
12.	Wołkusze	177	138	-39	78,0
13.	Saczkowce	186	151	-35	81,2
14.	Popławce	193	179	-14	92,7
15.	Nowodziel	343	295	-48	86,0
16	Wołyńce	39	35	-4	89,7
17.	Wojnowce	110	89	-21	80,9
18.	Milenkowce, Sterpejki	73	44	-29	60,3
19.	Tołcze	53	39	-14	73,6
20.	Szymaki	115	101	-14	87,8
21.	Wyzgi	43	33	-10	76,7
22	Starowlany	164	169	+ 5	103,0
23	Parczowce Tołoczki	151	132	-19	87,4
24	Mieleszkowce Z.	90	80	-10	88,9
25.	Mieleszkowce P.	92	74	-18	80,4
26.	Łowczyki	46	51	+5	110,9
27.	Litwinki Pawłowicze	114	88	-26	77,2
28.	Łososna Wielka	} 72	78	} + 18	} 125,00
29.	Łososna Mała		12		
30.	Kruglany	125	107	-18	85,6

1	2	3	4	5	6
31.	Kuścince Zajzdra	101	96	-5	95,0
32.	Kuźnica	1.613	1.725	+112	106,9
	Razem	5.229	4.877	-352	93,3

Prawie we wszystkich miejscowościach nastąpił spadek liczby ludności jedynie ośrodek gminny Kuźnica ma wyraźny wzrost. Wzrost ten wynosi 112 osób, co stanowi 6,9 %.

3.3. Struktura ludności wg płci i wieku.

Na ogólną liczbę 4.874 osób 2.522 to mężczyźni, a 2.353 kobiety. Na 100 mężczyzn przypada 93 kobiety.

Struktura wieku ludności gminy Kuźnica w latach 1988-1997.

Tabela nr 18

Grupy wieku	1988 r.		1997r.	
	ogółem	%	ogółem	%
1	2	3	4	5
wiek przedprodukcyjny 0-17 lat	1.428	27,3	1.184	24,3
wiek produkcyjny 18-59 K i 64 M	2.766	52,9	2.641	54,2
wiek poprodukcyjny 60 i więcej K i 65 i więcej M	1.035	19,8	1.049	21,5
	5.229	100,0	4.874	100,0

Jak widać w powyższej tabeli na przestrzeni lat 1988-97 spadła liczba dzieci i młodzieży, zwiększyła się liczba osób w wieku poprodukcyjnym, świadczy to o starzeniu się ludności w gminach tzw. „Ściany wschodniej". Jeszcze bardziej widać to wśród ludności rolniczej, wykazuje to poniższe zestawienie za 1997 r.

Tabela nr 19

Grupy wieku	1997 r. ogółem	struktura %
wiek przedprodukcyjny	776	21,4
wiek produkcyjny	1.959	54,1
wiek poprodukcyjny	888	24,5
razem	3.623	100,0

3.4. Ruch naturalny

Tabela nr 20

Ruch naturalny ludności

	1991 r.	1993 r.	1995 r.	1996 r.
małżeństwa	44	35	28	24
urodzenia żywe	73	72	54	53
zgony	76	68	85	63
przyrost naturalny	-3	4	-31	-10
małżeństwa na 1000 ludności	8,2	6,7	5,5	4,8
urodzenia żywe na 1000 ludności	13,6	13,8	10,6	10,6
zgony na 1000 ludności	14,2	13,0	16,7	12,6
przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,6	0,8	-6,1	-2,0

Na przestrzeni lat 1991-1996 nastąpił znaczny spadek liczby zawieranych małżeństw a co za tym idzie i urodzeń. Wynika to ze spadku liczby ludności gminy i spadku liczby młodzieży. Potwierdzają to migracje ludności, które przedstawiają się następująco:

3.5. Migracje ludności

	1991 r.	1993 r.	1995 r.	1996 r.
Napływ				
ogółem	50	43	59	36
z miast	25	31	42	26
ze wsi	24	11	17	10
z zagranicy	1	1	-	-
Odpływ				
ogółem	160	85	117	75
do miast	142	68	92	56
na wieś	18	17	25	18
za granicę	-	-	-	1
Saldo migracji	-110	-42	-58	-39

3.6. Zatrudnienie

Na terenie gminy zatrudnionych jest - bez rolnictwa indywidualnego - 762 osoby, w tym: 292 kobiety.
Szczegółowe zatrudnienie podaje poniższe zestawienie:

Pracujący wg sekcji EKD (bez rolnictwa indywidualnego) w 1997 r.

Ogółem	**762**	**osób**
w tym: rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	9	-" -
działalność produkcyjna	42	-" -
zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, wodę		-
budownictwo	111	-" -
handel i naprawy	32	-" -
hotele i restauracje	11	-" -
transport, składowanie i łączność	250	-" -
pośrednictwo finansowe	16	-" -
obsługa nieruchomości i firm	3	-" -
administracja publiczna i obrona narodowa	162	-" -
edukacja	92	-" -
ochrona zdrowia i opieka socjalna	27	-" -
pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	7	-" -

W rolnictwie w wieku produkcyjnym jest 1.959 osób, należy przypuszczać, że ludzie ci pracują w rolnictwie.

3.7. Bezrobocie.

W 1996 r. było 291 bezrobotnych, w tym 170 kobiet.

Wśród bezrobotnych to:	
absolwenci	13
zwolnieni:	
z przyczyn zakładu pracy	5
bez prawa do zasiłku	176
w wieku 18-44 lat	288
pozostający bez pracy ponad 12 m-cy	148

Na przestrzeni lat 1992 - 1997 liczba bezrobotnych przedstawiała się następująco:

1992 - 308
1993 - 389
1994 - 376
1995 - 434
1996 - 347
1997 - 291.

4. Zasoby i warunki mieszkaniowe.

Zasoby mieszkaniowe w gminie Kuźnica w latach 1970-1996 kształtowały się następująco:

Tabela nr 22

Wyszczególnienie	1970	1978	1988	1991	1993	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7	8
Mieszkania	1.438	1.432	1.525	1.538	1.545	1.551	1.556
Izby	3.953	4.507	5.214	5.300	5.340	5.383	5.408
Powierzchnia użytkowa	77.331	87.169	97.584	99.400	100.349	101.272	101.837
Ilość mieszkań/1000 M	233	252	292	307	304	311	317
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	2,75	3,15	3.42	3,45	3,46	3,47	3,48
Przeciętna osób/mieszk.	4,29	3,97	3,43	3,25	3,29	3,20	3,16
Przeciętna osób/izbę	1,56	1,26	1,00	0,94	0,95	0,92	0,91
Przeciętna pow. użytk./mieszkanie	53,8	60,9	64,0	64,6	65,00	64,7	65,4
Przeciętna pow. uzytk./ osobę	12,5	15,3	18,7	19,9	19,8	20,4	20,7
Przeciętna liczba gosp. domowych/mieszk.	1,08	1,10	1,02				

Na przestrzeni 26 lat liczba mieszkań zwiększyła się o 118, (rocznie przybywało ponad 4 mieszkania). Przyrost liczby mieszkań nie był duży, wyraźnie natomiast poprawiły się warunki mieszkaniowe, o czym świadczą podane wyżej wskaźniki. Poprawa ta wynika ze znacznego spadku liczby ludności w tym samym okresie, który wynosił 1.269 osób.
Mieszkania nowobudowane mają większą powierzchnię i są lepiej wyposażone. W latach 1985-96 wybudowano 89 mieszkań, jak kształtowała się ich powierzchnia i liczba izb przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 23

Wyszczególnienie	1985	1988	1991	1993	1995	1996
1	2	3	4	5	6	7
liczba mieszkań	9	38	2	-	5	5
liczba izb	47	175	14	-	21	25
powierzchnia użytkowa	951	3.281	367	-	471	565
przeciętna liczba izb/mieszkanie	5,2	4,6	7,0	-	4,2	5,0
przeciętna pow. użytkowa. mieszk.	105,7	86,3	183,5	-	94,2	113,0

O poprawie warunków mieszkaniowych zależnie od okresu budowy mieszkania świadczy także poniższe zestawienie:

Tabela nr 24

Wyszczególnienie	Mieszkania	Izby	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu
1	2	3	4
Ogółem mieszkań	1.525	5.214	3,42
Wybudowane przed 1945 r.	359	1.054	2,94
1945 - 1960	501	1.566	3,13
1961 - 1970	249	876	3,52
1971 - 1978	180	734	4,08
1979 - 1988	236	984	4,17

Mieszkania wybudowane przed 1945 r. miały przeciętnie 2,94 izby, a powstałe w latach 1979-1988 już ponad 4 izby - wzrost o 21 %.
Podobnie przedstawia się sprawa wyposażenia mieszkań w instalacje takie jak wodociągi, łazienki, centralne ogrzewanie, co pokazuje poniższa tabela:

Tabela nr 25

Wyszczególnienie	Ogółem mieszkań	Wyposażenie mieszkań				
		wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienki	ciepła woda	centralne ogrzewanie
1	2	3	4	5	6	7
budynki wybudowane przed 1945 r.	359	53	29	33	37	18
1945 - 1960	501	140	72	81	91	49
1961 - 1970	249	77	48	53	54	47
1971- 1978	180	112	94	107	105	90
1979 - 1988	236	188	176	180	179	164
Ogółem	1.525	570	419	454	466	368

Zasoby mieszkaniowe w gminie należą głównie do osób fizycznych, zaledwie 14 mieszkań - właścicielem jest gmina.

5. Usługi

5.1. Szkoły podstawowe

Na terenie gminy znajduje się 6 szkół podstawowych (w miejscowościach : Kuźnica, Popławce, Nowodziel, Klimówka, Pawłowicze, Czuprynowo).

Dysponują one 49 pomieszczeniami do nauki, liczą 40 oddziałów szkolnych, uczęszcza do nich 674 dzieci.
Naucza zaś 63 nauczycieli. Dokładniejsze dane przedstawia następująca tabela:

Tabela nr 26

Wyszczególnienie	1988/89	1996/1997
Szkoły podstawowe w tym klasy I-VIII	6 6	6 6
powierzchnia do nauki w tym: izby lekcyjne	52	49 38
Oddziały szkolne	46	40
Nauczyciele	62	63
Liczba uczniów na 1 pomieszczenie	15	14
Liczba uczniów na 1 oddział	17	17
Liczba uczniów ogółem	765	674
Absolwenci	89	75
Liczba uczniów na 1 nauczyciela	12	11

5.2. .Przedszkola

Wychowaniem przedszkolnym zajmuje się 5 placówek: 1 przedszkole i 4 oddziały przedszkolne. Na przestrzeni 8 lat zmniejszyła się liczba placówek o 1 oddział przedszkolny, zmniejszyła się tez liczba dzieci w strukturze wiekowej ludności, a co za tym idzie liczba uczęszczających do placówek przedszkolnych.

Dokładnie sytuację przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 27

Wyszczególnienie	1988/89	1996/97
ilość placówek przedszkolnych	6	5
w tym: przedszkola oddziały przedszkolne	1 5	1 4
liczba oddziałów w przedszkolu	4	3
liczba miejsc w przedszkolu	95	70
liczba nauczycieli w tym: w przedszkolu	12 7	9 5

5.3.Służba zdrowia i opieka społeczna.

W gminie działa 1 przychodnia rejonowa znajdująca się w Kuźnicy. Pracuje tu 3 lekarzy, 1 lekarz dentysta, 1 położna i 6 pielęgniarek, na przestrzeni 8 lat stan ten się nie zmienił.

Na 10 tys. ludności przypada:

w	Kuźnica	średnio we wsiach województwa
lekarze	6,1	3,6
lekarze dentyści	2,0	2,4
pielęgniarki	12,2	9,4
położne	2,0	1,3

W 1997 r. udzielono 5.221 porad lekarskich i 1.330 dentystycznych.
W Kuźnicy znajdują się dwa punkty apteczne.

5.4. Kultura

5.4.1. **Placówki biblioteczne**.

Na przestrzeni 8 lat, zmniejszyła się wyraźnie ilość placówek bibliotecznych i liczba czytelników.

Tabela nr 28

	1988 r.	1997 r.
liczba placówek bibliotecznych	15	4
w tym: biblioteki	1	1
liczba woluminów w tys.	18,3	15,2
liczba czytelników	1069	700
ilość wypożyczonych woluminów	20.000	18.400
liczba woluminów na 1000 ludności	3.500	3.098

5.4.2. **Kino**

W Kuźnicy znajduje się 1 kino na 120 miejsc. Wyświetlono 46 seansów, w których uczestniczyło 820 widzów (na 1 seansie było 18 widzów).

5.4.3. **Domy kultury**.

W Kuźnicy znajduje się 1 dom kultury, w którym odbywają się imprezy artystyczne. W 1997 r. odbyło się 68 imprez, w których uczestniczyło 6.070 osób.

W Kuźnicy działa 5 zespołów artystycznych, w skład których wchodzi 64 członków.

5.5. Handel.

Sklepów zatrudniających więcej niż 5 osób na terenie gminy znajduje się 7 w tym prywatnych 6, z tego spółdzielczych 5.
Są to sklepy: 3 ogólnospożywcze,
2 sklepy mięsne,
1 sklep odzieżowy,
1 pozostałe.
Oprócz w/w sklepów są sklepy o niższej obsadzie. Znajdują się one we wsiach: Starowlany, Klimówce, Pawłowiczach, Czuprynowie, Popławcach i Kuźnicy. Są to głównie sklepy spożywczo-przemysłowe.

5.6. Gastronomia.

Z zakładów gastronomicznych na terenie gminy znajdują się 3 zakłady małej gastronomii: 2 w Kuźnicy i 1 w Chreptowcach i 1 bar w Kruglanach.

5.7. Sport i rekreacja.

Z urządzeń sportowych na terenie gminy znajdują się: stadion sportowy w Kuźnicy i boiska sportowe przy szkołach podstawowych.
Terenem rekreacyjnym na terenie gminy jest część Obszaru Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich.

5.8. Usługi rzemieślnicze

Usługi rzemieślnicze prowadzi 16 zakładów. Są to głównie: krawiectwo, rymarstwo, murarstwo, betoniarstwo, kamieniarstwo, brukarstwo, budownictwo, młynarstwo.
Usługi rzemieślnicze rozmieszczone są na terenie całej gminy.

5.9. Administracja.

Z zakresu administracji na terenie gminy występują:
- Urząd Gminy,
- Komisariat Policji,
- Poczta,
- Bank Spółdzielczy,
- Straż Graniczna - Graniczna Placówka Kontrolna,
- Powszechny Bank Kredytowy - filia,

- Towarzystwo Ubezpieczeniowe „Compensa" S.A. - agencja,
- Agencja Celna, Urząd Celny,
- Punkt graniczny - lekarz weterynarii i inspektor sanepidu.

5.10. Inne usługi.

a) cmentarze: katolicki i prawosławny - Kuźnica, Klimówka,
b) remizy strażackie i basen p.poż. - Starowlany, Saczkowce, Kuźnica,
c) stacja paliw,
d) kościoły - Kuźnica, Klimówka.

6. Działalność gospodarcza

6.1. Rolnictwo

6.1.1. **Struktura użytkowania gruntów.**

Ogólna powierzchnia gminy wynosi 13.341 ha, co stanowi 1,3 % powierzchni województwa białostockiego.

Struktura użytkowania gruntów w latach 1988-1995 wg granic administracyjnych.

Tabela nr 29

Wyszczególnienie	1988 r.		1996 r.	
	ha	%	ha	%
1	2	3	4	5
Powierzchnia ogółem	13.341	100,0	13.341	100,00
Użytki rolne	9.748	73,1	9.702	72,7
Lasy	2.478	18,6	2.501	18,7
Pozostałe grunty	1.115	8,3	1.139	8,6

Struktura użytków rolnych w 1996 r.

Tabela nr 30

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy
Użytki rolne ogółem	9.702	100,00
w tym: grunty orne	6.734	69,4
sady	32	0,3
łąki	1.773	18,3
pastwiska	1.162	12,0

Jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej uwzględniająca: wartość gleb, agroklimat, rzeźbę terenu i warunki wodne jest bardzo niska i wynosi 48,2 podczas gdy średni wskaźnik wojewódzki 55,8.
Potwierdza ten stan klasyfikacja gruntów i kompleksy przydatności rolniczej, które przedstawiają się następująco:

a)

Klasyfikacja gruntów	Powierzchnia w ha	Struktura
Powierzchnia gruntów ornych	7.010	100,0
klasa III a	5	0,1
klasa III b	34	0,5
klasa IV a	514	7,3
klasa IV b	2.090	29,8
klasa V	3.069	43,8
klasa VI	1.142	16,3
Użytki zielone ogółem	2.744	100,00
klasa III	26	0,9
klasa IV	1.226	44,7
klasa V	1.118	40,7
klasa VI	314	11,4
klasa VI z	60	2,2

b) kompleksy przydatności gleb (wg IUNG)

	grunty orne	7.950 ha
2.	kompleks pszenny dobry	120 ha
3.	kompleks pszenny wadliwy	30 ha
4.	kompleks żytni bardzo dobry	790 ha
5.	kompleks żytni dobry	1.960 ha
6.	kompleks żytni słaby	3.230 ha
7.	kompleks żytni bardzo słaby	1.400 ha
8.	kompleks pastewny mocny	240 ha
9.	kompleks pastewny słaby	180 ha
	użytki zielone	2.120 ha
2 z	średnie	920 ha
3 z	słabe i bardzo słabe	1.200 ha
	grunty rolne nieprzydatne	286 ha

6.1.2. **Produkcja roślinna**

Do przedstawienia wyników produkcji gospodarstw rolnych należy pokazać powierzchnie użytków rolnych wg siedziby użytkowników, co uwidacznia poniższe zestawienie.

Tabela nr 31

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	%
Użytki rolne ogółem	9.069	100,0
w tym : grunty orne razem	6.334	69,8
z tego pod zasiewami	5.931	65,4
sady	30	0,3
łąki	1.729	19,1
pastwiska	976	10,8

Na powierzchni 5.931 ha uprawia się następujące ziemiopłody:

	ha	%
zboża	4.935	83,2
kukurydza	10	0,2
strączkowe na ziarno	6	0,1
ziemniaki	699	11,8
pastewne	220	3,7
pozostałe	61	1,0

Jak wynika z klasyfikacji gruntów i wskaźnika przydatności rolniczej warunki w gminie przydatne są głównie do uprawy zbóż (83 %) i ziemniaków (ca 12 %).
Jak przedstawiają się osiągane plony w porównaniu z plonami średnimi gmin wiejskich pokazuje poniższa tabela:

Tabela nr 32

Wyszczególnienie	Gmina Kuźnica	Ogółem gminy wiejskie
Plony zbóż ogółem	20,8	23,1
pszenica	23,6	27,0
żyto	18,0	20,6
jęczmień	23,0	23,9
owies	22,0	21,5
pszenżyto	23,4	27,9
mieszanki zbożowe	23,0	23,7
ziemniaki	213	218

6.1.3. **Produkcja zwierzęca.**

Podobnie jak w produkcji roślinnej, w produkcji zwierzęcej także gmina posiada dość niskie wskaźniki, przedstawia to poniższa tabela:

Tabela nr 33

Wyszczególnienie	Obsada zwierząt ogółem	Obsada na 100 ha użytków rolnych	średnia obsada na 100 ha żyt rol. w województwie na terenach wiejskich
1	2	3	4
bydło ogółem	3.661	40,4	50,3
cielęta poniżej 6 myc	620	x	x
w tym: byczki	286	x	x
jałówki	334	x	x
powyżej 6 m.-cy	552	x	x
w tym: byczki	272	x	x
jałówki	280	x	x
jałówki 1-roczne i starsze	357	x	x
buhaje, bukaty i inne	154	x	x
krowy	1.978	21,8	25,4
trzoda chlewna	3.318	36,6	62,0
prosięta poniżej 3 myc	992	x	x
warchlaki 3-6 myc	799	x	x
lochy 6 myc i więcej	231	x	x
knury	24	x	x
tuczniki bekony	1.272	x	x
owce	755	8,5	5,0
konie	285	3,1	2,9
kozy	28	x	x
króliki	165	x	x
drób ogółem	11.730	x	x
w tym: gęsi	69	x	x
kaczki	78	x	x
indyki	88	x	x
kury	11.491	x	x

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych jest niższa od średniej wojewódzkiej obsady o 25 %, trzody chlewnej o 70 %, wyższa zaś jest obsada koni o 7 % i o 70 % owiec.

6.1.4. **Struktura gospodarstw rolnych**.

Struktura indywidualnych gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych.

	Liczba gospodarstw	Struktura %
gospodarstw ogółem	1.077	100,0
w tym: do 1 ha	200	18,6
1-2 ha	63	5,8
2-3 ha	33	3,1
3-5 ha	99	9,2
5-7 ha	141	13,1
7-10 ha	197	18,3
10-15 ha	186	17,3
15-20 ha	80	7,4
20-30 ha	61	5,7

30-50 ha	13	1,2
50-100 ha	4	0,4

Średnia wielkość gospodarstwa w gminie wynosi 10,2 ha użytków rolnych i jest taka sama jak średnia wojewódzka (10,1 ha) terenów wiejskich (średnia wojewódzka razem wsi i miast wynosi 9,6 ha). Średnia liczba „Działek" przypadających na 1 gospodarstwo wynosi 3,9 (w woj. 4,3), zaś średnia powierzchnia „działki" 3,2 ha (w woj. 2,9 ha) a odległość „działki" najdalej położonej od siedliska wynosi 2,4 km (w woj. 3,7 km). Analizując tą sytuację można stwierdzić, ze gmina posiada lepsze warunki gospodarowania niż średnie warunki w województwie.

6.1.5. **Środki produkcji**.

Wyposażenie rolnictwa w ciągniki i maszyny rolnicze.

Na terenie gminy znajduje się 550 ciągników, wg grup obszarowych gospodarstw, sytuacja wyposażenia w ciągniki przedstawia się następująco:

do 1 ha	4 szt..
1 - 2	5 -"-
2 - 5	26 -"-
5 - 7	46 -"-
7 - 10	120 -"-
10 - 15	155 -"-
15 - 20	81 -"-
20 - 30	81 -"-
30 - 50	23 -"-
50 - 100	9 -"-

Wyposażenie w maszyny i urządzenia rolnicze:

kombajny zbożowe	24
kombajny ziemniaczane	4
silosokombajny	2
rozsiewacze nawozów	173
rozrzutniki obornika	258
kosiarki ciągnikowe	250
ładowacze	23
kopaczki do ziemniaków	310
sadzarki do ziemniaków	194
przyczepy zbierające	29
prasy zbierające	30
opryskiwacze polowe	92
opryskiwacze sadownicze	4
dojarki	129
schładzarki do mleka	26
agregaty uprawowe	5

Zasoby siły pociągowej w gospodarstwach rolnych są zbliżone do średnich wojewódzkich dotyczących wsi i wynoszą na 100 ha użytków rolnych w jednostkach pociągowych - 36 z tego żywej 2 i mechanicznej 34.

6.1.6. **Obsługa rolnictwa**.

a) Obsługa finansowa
- Bank Spółdzielczy w Kuźnicy,
- Powszechny Bank Kredytowy - filia w Kuźnicy.

b) Zaopatrzenie i zbyt produkcji rolnej
- G.S. „Samopomoc Chłopska" w Kuźnicy,
- skup mleka - prowadzą zlewnie, które znajdują się w: Nowodzieli, Czuprynowie, Klimówce, Starowlanach, Popławcach, Litwinkach, Saczkowcach.

c) Usługi mechanizacyjne
- prowadzone przez prywatnych właścicieli posiadających maszyny rolnicze.

d) Usługi weterynaryjne
- prywatne punkty weterynaryjne.

6.2. Leśnictwo.

Lasy w gminie zajmują 18,7 % powierzchni ogólnej gminy tj. 2.501 ha. Wchodzą one w skład Nadleśnictwa Czarna Białostocka. Głównie są to lasy prywatne. Lasy mają drzewostan wielogatunkowy, bardzo zróżnicowany wiekowo.
W lasach państwowych podstawą gospodarki są plany urządzeniowe gospodarstwa leśnego, zatwierdzone przez Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych.
Szerszy opis lasów znajduje się w punkcie 1 zatytułowanym - środowisko przyrodnicze.

6.3. Przemysł.

Gmina nie posiada zakładów przemysłowych, znajduje się tu tylko Zakład Wikliniarski we wsi Chreptowce.

7. Potencjał gminy i warunki życia mieszkańców na tle województwa białostockiego

l.p.	Wskaźniki, wielkości	Województwo białostockie		Gmina	Udział % gminy	Województwo podlaskie	Udział % % Gminy w Wojew. podlaskim ogółem
		ogółem	tereny wiejskie				
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Powierzchnia w km^2	10.055	9.543	133,4	1,4	20.180	0,7
2	Ludność	701.684	250.356	4.874	1,9	1.223.944	0,4
	w tym kobiety	353.779	124.121	2.352	1,9	621.593	0,4
3	Kobiety na 100 mężczyzn	105	98	93,3	95,2	103,2	90,4
4	Gęstość zaludnienia M/km^2	70	26	37	142,3	61	60,5
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,3	3,7	-3,0	x	1,2	X
6	Pracujący w gospodarce narodowej	146.249	20.634	762	3,7	227.667	0,3
7	Bezrobotni	27.150	9.053	291	3,2	.	.
8	Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym	183.790	62.092	142,8	2,3	340.331	0,4
		26,2 %	24,8 %	24,3	x	27,8	x
9	Udział ludności w wieku w wieku produkcyjnym	405.144	130.801	2.766	2,1	695.148	0,4
		57,7 %	52,2 %	54,2	x	56,8	x
10	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym	112.750	57.463	1.035	1,8	188.465	0,5
		16,1 %	23,0 %	21,5	x	15,4	x
11	Mieszkań na 1.000 mieszkańców	324	323	320	99,1	304,8	105,0
12	Pow. użytkowa mieszkań w tys. m^2	13.897,346	5.666,917	102.014	1,8	24.023,325	0,4
13	Ilość osób na izbę	0,83	0,84	0,90	107,1	.	.
14	M^2 pow. uzytk. Na 1 osobę	20,2	22,8	20,9	91,7	20,0	104,5
15	Uczniowie szkół podstawowych na 1000 mieszkańców	127,3	100,2	133,2	132,9	133,9	99,5
16	Lekarze na 10 tys. mieszkańców	29,3	4,2	6,1	145,2	24,3	25,1
17	Lekarze dentyści na 10 tys. mieszkańców	6,0	2,3	2,0	87,0	4,8	41,7
18	Księgozbiór w bibliotekach na 1000 mieszkańców	3.216	3.554	3.098	87,2	3.464,0	89,4
19	Czytelnicy na 1000 M	163	108,1	144	133,2	.	.
20	Wypożyczalnia na 1000 M	3.661	2.596	3.775	145,4	.	.
21	Abonenci telefoniczni na 1000 M	221,4	108,0	59	54,6	198,4	29,7
22	Użytki rolne w ha w granicach administracyjnych	587.265	559.641	9.701	1,7	1.204.721	0,8
23	Plony zbóż podst. ndt/ha	24,2	23,5	22,2	94,5	.	.
	w tym : pszenicy	28,4	28,7	26,3	91,6	.	
	żyta	21,6	21,4	20,0	93,5	.	
24	Plony ziemniaków w dt/ha	162	159	190	119,5	.	.
25	Bydło na 100 ha uż. rolnych 1996 r. w tym: krowy na 100 ha uż. rolnych	52,7	55,1	40,4	73,3	54	74,8
		26,5	27,9	21,8	78,1	.	.

1	2	3	4	5	6	7	8
26	Trzoda chlewna na 100 ha użytków rolnych	60,3	61,2	36,6	59,8	77	47,5
27	Lesistość - udział %	32,0	32,6	18,7	x	29,3	x
28	Zużycie wody na 1 mieszkańca	31,6	14,8	5,2	35,1		
29	Gęstość dróg publ. o twardej nawierzchni w km/100 km^2	54,4	48,8	52,7	108,0		
30	Gęstość dróg publicznych o nawierzchni ulepszonej w km/100 km^2	32,1	26,9	24,4	90,7		
31	% zwodociągowanych wsi	x	65,3	6,7	x		
32	% zwodociagowanych mieszkań	x	53,5	27,5	x		
33	Dochody budżetu gmin w tys. zł	610.602,4	149.620,8	5.123,4	3,4	1.045.073	0,4
34	Wydatki ogółem	615.526,5	153.155,8	4.950,9	3,2	1.057.498	0,5
35	Wydatki na inwestycje w tys. zł	138.792,7	48.012,4	1.495,2	3,1	252.742	0,6
36	Udział inwestycji w wydatkach	22,5	31,2	30,2	x	24,0	x

8. Struktura przestrzenna gminy

8.1. Sieć osadnicza gminy.

Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo z gospodarką indywidualną. Gmina składa się z 46 wsi w tym 30 sołeckich. Sieć osadnicza pod względem systemu obsługi ukształtowała się następująco:

1. Wieś Kuźnica pełni funkcję gminnego ośrodka rozwoju z podstawowym i gminnym programem usług ludności i rolnictwa gminy i przejść granicznych
2. Wsie: Czuprynowo, Tołoczki, Popławce, Saczkowce, Milenkowce, Litwinki Starowlany, Nowodziel, Klimówka posiadają podstawowy program usług.
3. Pozostałe wsie nie posiadają usług. Pełnią wyłącznie funkcje produkcji rolniczej.

8.2. Funkcjonowanie struktury przestrzennej gminy.

8.2.1. Powiązania zewnętrzne gminy.

1. Układ komunikacyjny o znaczeniu międzynarodowym:
   - droga krajowa ekspresowa nr 18 Warszawa - Białystok - Grodno,
   - droga kolejowa Warszawa - Białystok - Grodno.
2. Funkcje międzynarodowych przejść granicznych, obsługi ruchu pasażerskiego oraz wymiany towarów :
   a) przejście graniczne kolejowe,
   b) przejście graniczne drogowe.

2. Powiązania przyrodnicze: Obszar Krajobrazu Chronionego Wzgórz Sokólskich.

8.2.2. Główne związki funkcjonalne wewnętrzne

1. Zagospodarowanie przestrzenne gminy
   Osadnictwo gminy:
   Układ przestrzenny osadnictwa w poszczególnych wsiach gminy charakteryzuje się tym, ze większość wsi posiada zabudowę zwartą w układzie ulicowym.
   W kilku wsiach występuje zabudowa kolonijna (Kol. Szalciny, Ułoczki, Kryski, Tołczki, Aulus, Adamowo, Pawłowicze, Kuścin, Dubnica, Sterpiejki, Zajdra).
   Podstawową formą budownictwa mieszkaniowego jest zabudowa zagrodowa.
   Wielkość miejscowości sołeckich pod względem wielkości zaludnienia jest następująca:

do 100 osób	-	18 wsi,
100 - 200 osób	-	11 wsi,
powyżej 200 osób	-	2 wsie,
powyżej 1.000	-	1 wieś.

   Na obszarach wsi, gdzie przebiega droga krajowa Nr 18 (Warszawa - Białystok - Kuźnica) powstają nowe elementy planistyczne o znaczeniu ponadpodstawowym. Są to głównie tereny z przeznaczeniem usługowym związanym z obsługą przejścia granicznego a wyznaczone wzdłuż drogi krajowej nr 18. Dotyczy to obszarów wsi Kruglany, Chreptowce, Popławce, Łososna Wielka.
   Występujące we wsiach: Pawłowicze, Łososna Mała, Tołoczki Małe, Tołoczki Wielkie parki podworskie wzbogacają teren zieleni i podlegają ochronie konserwatorskiej .

2. Zagospodarowanie przestrzenne wsi Kuźnica.

   W Kuźnicy jako ośrodku gminnym wyróżnia się:
   - wykształcony układ przestrzenny osadzony na historycznym założeniu XVII wieku z dominantą, którą jest zabytkowy kościół z 1863 r.,
   - koncentrację funkcji obiektów usług administracji, handlu, bankowości, kultury, oświaty, zdrowia, sakralnych,
   - pełni funkcję obsługi rolnictwa (lecznica weterynaryjna, zlewnia mleka),
   - funkcjonują:
     - przejście graniczne kolejowe,
     - przejście graniczne drogowe jedno z większych w kraju,
   - ład przestrzenny zabudowy dostosowanej do dotychczas sprawowanych funkcji społeczno-gospodarczych,
   - naturalne wkomponowanie w obszary przyrodnicze dolin rzecznych : Łososnej i Zwegry oraz wzniesień Wzgórz Sokólskich,
   - uporządkowany układ ulic z przyległymi do nich placami i zielenią,

- tereny cmentarzy: czynny rzymsko-katolicki, czynny prawosławny nieczynny żydowski. Posiadają one wartości historyczno-kulturowe.

Otwarcie przejścia granicznego drogowego spowodowało wprowadzenie nowych planistycznych funkcji na terenie miejscowości. Są to funkcje składowe, parkingowe, stacji paliw i usług turystyczno-hotelowych.

Przełożenie ruchu drogowego ekspresowego związanego z przejściem drogowym granicznym na nowo wybudowaną obwodnicę usprawniło ruch przygraniczny i spowodowało bezkolizyjność z występującymi mieszkalnymi i usługowymi funkcjami w Kuźnicy.

8.3. Dotychczasowe opracowania planistyczne - analiza terenów zagospodarowania przestrzennego

Obowiązujące plany miejscowe zagospodarowania przestrzennego tracące moc 31 grudnia 1999 r.:

1). Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica - aktualizacja (uchwała Nr XVII/71/92 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 29 czerwca 1992 r. - Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 18 z 1992 r. poz. 110),

2).Miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego budownictwa mieszkaniowego (uchwała Nr XV/61/86 Gminnej Rady Narodowej w Kuźnicy z dnia 30 grudnia 1986 r. - Dz.Urz. Woj.Białostockiego Nr 3, poz. 38 z 1987 r.),

3).Zmiany - plan ogólny gminy:

- Łososna Wielka - 2 U, UT, 3, K, Sn - Tereny usług (gastronomia, handel) skład celny, parkingi, stacja paliw ; 3 U, UT - tereny usług i turystyki (uchwała Nr XXIX/125/94 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 25 maja 1994 r. Dz. Urz. Woj.Białostockiego Nr 10, poz. 48 z 1994 r.,
- w. Kuźnica - 123 WW - zbiornik wodny; 124 KDw - ulica; 125 KLx - przejście piesze, 126 MN - tereny zabudowy jednorodzinnej,
- w. Popławce - 10 U - usługi; 11 NU - wysypisko wiejskie, 12 PE - żwirownia wiejska (uchwała Nr V/32/94 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 26 listopada 1994 r. - Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 20 poz. 111 z 1994 r.).

8.3.2. Opracowania planistyczne wykonane zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1994 r. :

zmiany wprowadzone:

1) uchwałą Nr XXV/137/96 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 6 września 1996 r. (Dz. Urz. Woj.Białostockiego Nr 30, poz. 106) dot.:

w. Kuźnica - zabudowa jednorodzinna,
w. Popławce - handel, stacja paliw,
w. Łososna Wielka - motel, gastronomia, usługi, parkingi,
w. Chreptowce - usługi turystyki, gastronomii, parkingu,
w. Kruglany - handel, stacji paliw.

2) uchwałą Nr XXXIX/194/97 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 22 grudnia 1997 r. (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 2 poz. 7) dot. miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego terenów budownictwa mieszkaniowego,

3) uchwała Nr XXXIX/193/97 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 22 grudnia 1997 r. (Dz.Urz. Woj. Białostockiego Nr 2 poz.6)
dot. w. Kuźnica - handlu, zabudowy mieszkaniowej,
w. Chreptowce: usługi, parkingu, motelu,
w. Kruglany : zabudowy mieszkaniowej, usług, handlu,

4) uchwała Nr XXXIX/192/97 Rady Gminy w Kuźnicy z dnia 22 grudnia 1997 r. (Dz.Urz. Woj. Białostockiego Nr 2 poz. 5) dot. granic polno-leśnych

wyżej wymienione plany zostały oznaczone na planszy uwarunkowań jako obszary objęte aktualnymi opracowaniami planistycznymi.

8.3.3. Nie zrealizowane rezerwy terenowe:

1) usługowe na obszarze gminy występują we wsiach: Nowodziel, Parczowce, Klimówka, Starowlany, Saczkowce, Kowale są to niewielkie powierzchnie ok. 0,2 ha,
2) tereny wysypisk wiejskich (punkty gromadzenia odpadów) - Parczowce, Popławce, Mieleszkowce, Saczkowce, Wołyńce, Milenkowce,
3) urządzeń zaopatrzenia w wodę (ujęcia wodne) - Nowodziel, Parczowce, Kowale,
4) urządzeń elektroenergetycznych - rozdzielni WN 110/15 v - Chreptowce, Kruglany, Wojnowce,
5) wielofunkcyjne w tym składy celne obiekty po Spółdzielni Rolniczej ozn. symb. 2, 3, 4 UG, UT, KS - w. Łososna Wielka (ok. 7 ha),
6) stacji paliw - Chreptowce
7) w Kuźnicy
   - tereny składów (ozn. symb. 116 PSS - ok. 16 ha)
   - tereny zabudowy mieszkaniowej ozn. symb. 96, 97, 98 MN - ok. 5 ha),
   - tereny usług (ozn. symb. 121 UH, G),
   - tereny usług specjalnych (ozn. symb. 21 IS, 14 UI - ok. 3,5 ha),
   - tereny cmentarza (ozn. symb. 90 ZC ok. 2,0 ha),
   - tereny usług turystycznych (ozn. 7 UT ok. 3,5 ha).

8.3.4. Wnioski do struktury przestrzennej.

Układ przestrzenny w poszczególnych jednostkach osadniczych kształtował się zgodnie z ustaleniami planistycznymi i prawdopodobnie ta ciągłość zostanie zachowana.
W niektórych jednostkach osadniczych (Starowlany, Tołoczki Wielkie) ubywa funkcji podstawowych. Dotyczy to szkół podstawowych. Jest to związane z wyludnianiem się wsi.

Generalnie we wszystkich jednostkach wiejskich nastąpił spadek ludności w tym dzieci. Jedynie ośrodek gminny ma wzrost liczby ludności o 6,9 %. Dotyczy to okresu 1978 - 1997 r.
Wyznaczone w Kuźnicy tereny składowe i usługowe a nie zrealizowane winny zachować swoją ciągłość planistyczną - dotyczy to przede wszystkim obszarów przygranicznych.

8.3.5. Struktura własnościowa nieruchomości gminy Kuźnica

W strukturze własnościowej nieruchomości (poza nieruchomościami i gruntami osób fizycznych) w gminie występują:

1) nieruchomości gminy - komunalne zabudowane:

a) w Kuźnicy:

- budynek Urzędu Gminy,
- obiekty Bazy Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej,
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu,
- stadion sportowy.
- remiza strażacka,
- szkoła podstawowa,

b) na terenie gminy:
- obiekty i tereny szkół podstawowych we wsiach: Pawłowicze, Popławce, Czuprynowie, Klimówce, Nowodzieli,
- obiekty i tereny nieużytkowane (po szkołach) we wsiach : Starowlany, Saczkowce, Tołoczkach, Wołkuszach, Długosielcach i Kuźnicy.

2) nieruchomości Skarbu Państwa:
- ośrodek zdrowia,
- posterunek policji,
- urząd celny,
- straż graniczna.

3) Agencji własności rolnej Skarbu Państwa - budynki mieszkalne,
4) Wojewody Białostockiego - przejście graniczne,
5) Państwowe Przedsiębiorstwo Użyteczności Publicznej - Poczta Polska,
6) G.S. Sokółka - baza sklepy,
7) OSM w Sokółce - punkty skupu mleka: Klimówka, Saczkowce, Nowodziel, Starowlany.

8) Polskie Koleje Państwowe - tereny kolejowe,
9) Dyrekcja Okręgowa Lasów Państwowych,
10) własności wyznaniowe : Parafia Rzymsko-Katolicka w Kuźnicy, Parafia Prawosławna w Kuźnicy, Parafia Rzymsko-Katolicka w Klimówce,
11) Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa - Oddział Terenowy w Suwałkach,
12) Nadleśnictwa Czarna Białostocka - tereny leśne,
13) Mienie wiejskie - kopalnie piasku, gliny, żwirownie, leśne, pastwiska.

Mienie wiejskie - kopalnie piasku i gliny, żwirownie

lp.	Wieś	Powierzch-nia	Nr działki	Wspólnota leśna	
				powierzch.	pastwisk
1	2	3	4	5	6
1	Achrymowce	0,17	128		
2	Białobłockie	0,48	14		
3	Bilminy	0,45	15,130		
4	Cimanie	0,28	98		
5	Czepiele	0,83	57		
6	Długosielce	1,52 (0,52)	159		
7	Klimówka Szymaki	2,49	18/7, 33,1, 33/2,198, 90/2		
8	Kowale	0,84	456,457		
9	Kowale Kol.	0,42	652		
10	Kruglany	0,90	128	8,45	2,62
11	Litwinki	1,29	62, 289, 376/1		2,47
12	Mieleszkowce	0,54	4,17		
13	Mieleszkowce Pow.	0,38	211		
14	Mieleszkowce Zal.	1,00	58	15,16	6,24
15	Nowodziel	1,86	287,740		
16	Popławce	0,71	27/1, 37/2		
17	Saczkowce	2,20	58/1, 304	30,91	
18	Tołcze	0,49	2		
19	Kuźnica	0,36	21, 16		
20	Chreptowce				0,13
21	Kuścińce Wolyńce			3,90	15,67
22	Parczowce	0,13	41		
23	Łowczyki	0,25	16,73, 78		
24	Kruglany	0,90	128		
25	Wotkusz	0,78	8,128,147, 152		
26	Starowlany	0,42	254,265, 267		
27	Wojnowce	0,33	27, 38		

9. Komunikacja

System komunikacyjny gminy Kuźnica stanowią:
- sieć drogowa,
- sieć kolejowa,
- komunikacja autobusowa PPKS

9.1. **Układ drogowy**.

9.1.1. Struktura funkcjonalno-techniczna.

9.1.1.1. Droga krajowa.

Nr S 18 Warszawa - Białystok - Kuźnica - granica państwa, międzyregionalna III klasy technicznej, zaliczona do dróg ekspresowych wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 1996 r. w sprawie ustalenia sieci autostrad i dróg ekspresowych (Dz. U. Nr 12, poz. 63), z dopuszczeniem kursowania pojazdów o nacisku 100 kN/oś.

9.1.1.2. Drogi wojewódzkie

Wg rozporządzenia Ministra Komunikacji z dnia 14 lipca 1986 r. (Dz. U. Nr 30, poz. 151) na obszarze gminy są następujące drogi wojewódzkie V klasy technicznej:

03 114 Nowy Dwór - Kuścińce - Saczkowce - Kuźnica,
03 115 droga 03 114 - Mieleszkowce Zalesiańskie - Litwinki - Śniczany,
03 116 Saczkowce - Milenkowce - Długosielce - droga 03 115,
03 117 Sidra - Staworowo - Achrymowce - Starowlany - Popławce,
03 122 Starowlany - Wołkusze - Łososna - Czuprynowo - Kruglany -droga 18,
03 123 Kuźnica - Nowodziel - Tołcze - Klimówka - Bilminy - Malawicze Dolne,
03 124 Czuprynowo -Parczowce -Klimówka - Nomiki - Zaśpicze -
- droga 03 123,
03 138 Zalesie - Długosielce.

9.1.1.3. Drogi gminne.

Wg uchwały Nr XVI/105/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 21 października 1986 r. w sprawie zaliczenia dróg do kategorii dróg gminnych oraz lokalnych miejskich w województwie białostockim (Dz. Urz. Woj. Białostockiego Nr 12, poz. 140) na obszarze gminy są następujące drogi gminne:

0337001	droga wojewódzka nr 123 - droga wojewódzka nr 124
0337002	droga gminna nr 001 - droga wojewódzka nr 124
0337003	Kalimówka - granica gminy (Nomiki)
0337004	droga wojewódzka nr 123 - granica gminy (Zaśpicze)
0337005	droga wojewódzka nr 124 - droga gminna nr 006
0337006	droga wojewódzka nr 124 - granica gminy (Poniatowicze)

0337007 droga krajowa nr 18 - droga wojewódzka nr 122
0337008 Chreptowce - Kruglany
0337009 Popławce - granica gminy (Kundzin)
0337010 Starowlany - granica gminy (Gliniszcze Małe)
0337011 Starowlany - granica gminy (Zawierzany)
0337012 Wołkusze - Łowczyki - droga wojewódzka nr 117
0337013 Kuźnica - Wyzgi - droga wojewódzka nr 116
0337014 Kowale - droga wojewódzka nr 115
0337015 droga gminna nr 013 - droga wojewódzka nr 114
0337016 droga wojewódzka nr 114 - droga wojewódzka nr 116
0337017 droga wojewódzka nr 117 - Cimanie
0337018 Achrymowce - droga wojewódzka nr 115
0337019 droga wojewódzka nr 117 - granica gminy (Gliniszcze Wielkie)
0337020 Mieleszkowce Pawłowickie - droga wojewódzka nr 117

ulice we wsi Kuźnica

0337021 ulica Plac 1000-lecia
0337022 ulica Tadeusza Kościuszki
0337023 ulica Topolowa
0337024 ulica Sportowa
0337025 ulica Graniczna
0337026 ulica Mikołaja Kopernika
0337027 ulica Podlipska
0337028 ulica Polna
0337029 ulica Rolna
0337030 ulica Spółdzielcza
0337031 ulica Adama Mickiewicza
0337032 ulica Piłsudskiego
0337033 ulica Bilmina
0337034 ulica Wodna
0337035 ulica Cmentarna
0337036 ulica 11 Listopada
0337037 ulica Zaułek Krótki
0337038 ulica Leśna
0337039 ulica Krótka
0337040 ulica Kresowa
0337041 ulica Gajowa
0337042 ulica Wschodnia
0337043 ulica Szkolna
0337044 ulica Jagiellońska

9.1.2. Charakterystyka stanów technicznych dróg.

9.1.2.1. Drogi krajowej

Nr drogi	Odcinek drogi		Długość	Nawierzchnia twarda, ulepszona, bitumiczna
	od km	do km		
S 18	241 + 643	251 + 268	9.623	9.623

9.1.2.2. Drogi wojewódzkie

Drogi wojewódzkie przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 34

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi wg ewiden (km)	Rodzaj nawierzchni Twarde						Drogi gruntowe naturalne
				nie ulepszona		ulepszona bitumiczna			Gruntowe ulepszon	
				żwirowa	brukowa	pow. utrwal.	A	S		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	03114	Nowy Dwór - Kuścińce - Saczkowce - Kuźnica	10.790	5.850 3.500[x]	2.350 2.150[x]	2.450[x]	2.100*	0.420*	0.070*	
2	03115	droga 03 114 Mieleszkowce Zalesiańskie - Litwinki - Śniczany	9.262	3.462	0,600				5.200	
3	03116	Saczkowce - Milenkowce - Długosielce - droga 03115	9.200	3.700					3.000	2.500
4	03117	Sidra - Staworowo-Achrymowce-Starowlany - Popławce	11.100	1.500				9.600		
5	03122	Starowlany - Wołkusze - Łososna - Czuprynowo-Kruglany - droga 18	9.900					1.700	0.900	7.300
6	03123	Kuźnica - Nowodziel - Tołcze - Klimówka - Bilminy - Malawicze Dolne	12.150	2.350	1.130		8.670 11020[x]			
7	03124	Czuprynowo-Parczowce - Klimówka - Norniki - Zaśpicze - droga 03123	9.500	3.500	0.900					5.100
8	03138	Zalesie - Długosielce	0.400							0.400
		Razem w 1997 r.	72.302	20.362	4.980		10.770	11.720	9.170	15.300
		Razem w 1998 r.	72.302	15.752[x]	4.780[x]	2.450[x]	13.120[x]	11.720	9.170	15.300

x) zmiany stanu nawierzchni w 1998 r.

9.1.2.3. Drogi gminne

Drogi gminne przedstawiono w poniższej tabeli:

Tabela nr 35

L.p	Nr drogi	Nazwa drogi	Długość drogi w/g ewidencji (km)	Rodzaj nawierzchni				
				Twarde			Gruntowe ulepszone żwirem żużlem	Gruntowe naturalne
				nieulepszane		ulepszane		
				żwirowe	brukowe	bitumiczne		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0337001	droga wojewódzka nr 123 - droga wojewódzka nr 122	4,400	-	-	-	-	4,400
2	0337002	droga gminna nr 001- droga wojewódzka nr 124	1,600	-	-	-	-	1,600
3	0337003	Klimówka - granica gminy (Nomiki)	1,170	0,950	-	-	-	0,220
4	0337004	droga wojewódzka nr 123 - granica gminy (Zaśpicze)	1,400	0,800	-	-	-	0,600
5	0337005	droga wojewódzka nr 124 - droga gminna nr 006	1,850	1,850	-	-	-	-
6	0337006	droga wojewódzka nr 124 - granica gminy (Poniatowicze)	2,550	-	-	-	1,200	1,350
7	0337007	droga krajowa nr 18 - droga wojewódzka nr 122	1,670	-	-	-	-	1,670
8	0337008	Chreptowce - Kruglany	1,831	-	-	-	1,831	-
9	0337009	Popławce - granica gminy (Kundzin)	1,266	-	-	-	1,266	-
10	0337010	Starowlany - granica gminy (Gliniszcze Małe)	1,743	-	-	-	1,743	-
11	0337011	Starowlany - granica gminy (Zawierzany)	1,205	-	-	-	1,205	-
12	0337012	Wołkusze - Łowczyki - droga wojewódzka nr 117	3,350	2650	-	-	0,700	-
13	0337013	Kuźnica - Wyzgi - droga wojewódzka nr 116	4,850	-	-	-	4,850	-
14	0337014	Kowale - droga wojewódzka nr 115	2,280	-	-	-	0,600	1,680
15	0337015	droga gminna nr 013 - droga wojewódzka nr 114	1,850	-	-	-	-	1,850
16	0337016	droga wojewódzka nr 114 - droga wojewódzka nr 116	2,440	-	-	-	-	2,440
17	0337017	droga wojewódzka nr 117 - Cimanie	1,022	-	-	-	1,022	-
18	0337018	Achrymowce - droga wojewódzka nr 115	5,150	-	-	-	3,950	1,200
19	0337019	droga wojewódzka nr 117 - granica gminy (Gliniszcze Wielkie)	1,850	-	-	-	-	1,850
20	0337020	Mieleszkowicze Pawłowickie - droga wojewódzka nr 117	2,200	-	0,750	-	1,450	-
Ulice we wsi Kuźnica								
21	0337021	ulica Plac 1000-lecia	0,129	-	-	0,129	-	-
22	0337022	ulica Tadeusza Kościuszki	0,876	0,076	0,800	-	-	-
23	0337023	ulica Topolowa	0,204	-	-	0,204	-	-
24	0337024	ulica Sportowa	0,262	0,171	0,091	-	-	-
25	0337025	ulica Graniczna	0,410	-	-	0,088*	-	0,410 0,322*
26	0337026	ulica Mikołaja Kopernika	0,330	0,170	-	0,160 0,330*	-	-
27	0337027	ulica Podlipska	0,548 0,717*	0,098	0,450 0,400*	0,219*	-	-
28	0337028	ulica Polna	0,400	-	0,200	-	-	0,200
29	0337029	ulica Rolna	1,188	0,298	-	-	-	0,890
30	0337030	ulica Spółdzielcza	0,280	0,280	-	-	-	-
31	0337031	ulica Adama Mickiewicza	0,190	-	0,190	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
32	0337032	Piłsudskiego	0,400 0,508*	0,356 0,188*	-	0,044 0,320*	-	-
33	0337033	Bilmina	0,154	-	-	0,154	-	-
34	0337034	ulica Wodna	0,204	-	-	0,204	-	-
35	0337035	ulica Cmentarna	0,112	-	0,062	0,050	-	-
36	0337036	ulica 11 Listopada	0,335	0,335	-	-	-	-
37	0337037	ulica Zaułek Krótki	0,060	0,060	-	-	-	-
38	0337038	ulica Leśna	0,540	0,540 0,464*	-	0,076*	-	-
39	0337039	ulica Krótka	0,040	-	-	-	0,040	-
40	0337040	ulica Kresowa	0,635	-	-	-	-	0,635
41	0337041	ulica Gajowa	0,190	0,190	-	-	-	-
42	0337042	ulica Wschodnia	0,220	0,220	-	-	-	-
43	0337043	ulica Szkolna	0,092	0,092	-	-	-	-
44	0337044	ulica Jagiellońska	0,256	-	-	0,256*	-	0,256
		Razem 1997	53,732	9,136	2,543	0,945	19,857	21,251
		Razem 1998	54,009	8,722	24,93	2,030	19,857	20,907

*)zmiany nawierzchni w 1998 r.

9.1.3. Charakterystyka ogólna układu drogowego gminy

9.1.3.1. Długość dróg publicznych wynosiła:

a) na 31.12.1997 r.
-krajowych twardych ulepszonych 9.623 km,
-wojewódzkich 72.302 km; o twardej nawierzchni 47.832 km (w tym ulepszonej 22,49 km) oraz gruntowych 24,47 km,
-gminnych 53.732 km; o twardej nawierzchni 12.624 km (w tym ulepszonej 0,945 km) oraz gruntowych 41.108 km.

b) listopad 1998 r.
-krajowych twardych ulepszonych 9,623 + 2,022 = 11,645 km,
-wojewódzkich 72,302 km; o twardej nawierzchni 47,832 km (w tym ulepszonej 27,3 km) oraz gruntowych 24,47 km,
-gminnych 54,009 km; o twardej nawierzchni 13,245 km (w tym ulepszonej 2,030 km) oraz gruntowych 40,764 km.

9.1.3.2. Gęstość sieci drogowej o twardej nawierzchni wynosiła:

a) na dzień 31.12.1997 r.
-gminie 52,7 km/100 km^2 (w tym ulepszonych 24,9 km/100 km^2) natomiast w skali województwa wskaźniki te wynosiły na drogach zamiejskich 48,8 km/100 km^2 i 26,9 km/100 km^2 oraz na drogach ogółem 54,4 km/100 km^2 i 32,1 km/100 km^2,
b) listopad 1998 r.
-w gminie 54,7 km/100 km^2 w tym ulepszonej 30,8 km/100 km^2.

9.1.3.3. Średni dobowy ruch w roku (SDR) w pojazdach rzeczywistych na dobę (p/d) na drodze krajowej Nr S 18 w gminie wynosił:

	1990	1995
Sokółka - granica państwa	1.000	2.100

Na przykładach podaje się, że średni dobowy ruch w roku na drogach krajowych w 1990 r. wynosił w województwie białostockim 1.337 p/d w kraju 2.280 p/d oraz w 1995 r. w województwie białostockim 1.876 p/d i w kraju 3.227 p/d.

9.1.3.4. Wskaźnik motoryzacji w gminie i w województwie liczony w samochodach osobowych na 1.000 mieszkańców przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 36

Wyszczególnienie	Lata			Prognoza	
	1995	1996	1997	2005	2010
Wskaźnik motoryzacji w gminie	92	109	114	340	400
Ilość samochodów w gminie	459	535	556		
Wskaźnik motoryzacji w województwie	148	157	169	263	310
Ilość samochodów w województwie	103.445	110.232	118.965	190.700	234.700

9.1.3.5. Zaplecze motoryzacji

W Kuźnicy znajduje się stacja paliw posiadająca 2 zbiorniki o pojemności po 10 tys. litrów, sprzedająca etylinę 94 i olej napędowy. W pełny asortyment paliw użytkownicy pojazdów zaopatrują się na stacji paliw w Sokółce.

W gminie Kuźnica brak jest zakładów naprawy pojazdów. Usługi takie wykonywane są w Sokółce i w Białymstoku.

9.2. **Kolej.**

Przez obszar gminy Kuźnica przebiega magistralna jednotorowa, normalnotorowa linia kolejowa Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - granica państwa, wg rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 września 1996 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 538) zaliczona jest do linii kolejowych o znaczeniu państwowym. Ponadto przebiega jednotorowa, szerokotorowa linia kolejowa - granica państwa - Kuźnica Białostocka – Gieniusze. Stan techniczny torów jest dobry.

Długość linii normalnotorowej i szerokotorowej na terenie gminy wynosi ok. 10,2 km. Gęstość sieci wynosi 7,7 km/100 km^2 (w województwie 5,5 km/100 km^2). Obsługa podróżnych odbywa się na stacjach Kuźnica Białostocka i Czuprynowo.

Stacja Kuźnica Białostocka w małym stopniu wykorzystana jest do obsługi transportu towarowego międzynarodowego.

Przewóz towarów i pasażerów w województwie i kraju przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 37

Przewóz	towarów w tys. ton					pasażerów w tys.				
	1990	1993	1995	1996	1997	1990	1993	1995	1996	1997
w woje-wództwie	5.072	2.916	1.917	2.836	3.979	6.200	3.629	5.811	5.914	5.957
w kraju	278.139	212.139	224.346	222.346	226.200	787.510	540.086	465.059	433.476	416.638

9.3. **Komunikacja autobusowa PPKS**

Obszar gminy Kuźnica obsługiwany jest przez PPKS Białystok następującymi liniami:

1531 Sidra - Siderka - Nowy Dwór - Kuźnica - Ponarlica

1532a Sokółka - Kuźnica - Wołyńce - Milenkowce

Obsługa podróżnych odbywa się na przystankach na poszczególnych liniach.

W ostatnich latach występuje ciągły spadek przewozu pasażerów w województwie i kraju, co ilustruje tabela.

Tabela nr 38

Przewóz pasażerów w mln	Lata					
	1990	1992	1994	1995	1996	1997
w województwie	35,5	26,5	21,6	18,8	16,8	16,3
w kraju	2.084,7	1.513,1	1.215,3	1.131,6	1.085,4	1.065,4

9.4. **Wnioski wynikające z funkcjonowania komunikacji.**

Z analizy układu dróg publicznych wynika, że wsie Parczowce i Bilminy nie są obsłużone drogami publicznymi.

Z przedstawionych danych w pkt. 9.1.3.2. wynika, że gęstość dróg publicznych o nawierzchni twardej w gminie była większa o ca 8 % niż w województwie białostockim, natomiast o nawierzchni twardej ulepszonej była mniejsza o ca 7 %. Bardzo duża ilość dróg wojewódzkich i gminnych gruntowych, których było ca 65 km 48 % wszystkich dróg, co pogarsza obsługę komunikacyjną w gminie.

Należy dążyć do zwiększenia ilości dróg o nawierzchni twardej, a szczególnie o nawierzchni twardej ulepszonej.

Z porównania przepustowości drogi Nr S 18 o szerokości jezdni 7,0 m. przy poziomie swobody ruchu „D" wynoszącej 1.250 p/h z natężeniem ruchu z 1995 r. wynoszącym 199 p/h (0,095 x 2100 = 199) wynika, że istniejący przekrój drogi posiada duże rezerwy przepustowości.

Pomimo niewielkiego ruchu utrzymanie dróg powinno odbywać się na bieżąco jak również ich modernizacja, a z tym jest bardzo źle ponieważ w latach 1990-1995 w województwie nakłady zmniejszyły się na drogi krajowe ca 52 % oraz na drogi wojewódzkie ca 74 % i w dalszym ciągu mają tendencję malejącą.

Brak w gminie stacji paliw z pełnym asortymentem paliw oraz zakładów naprawy pojazdów, wymagać będzie poprawy warunków obsługi w tym zakresie. Linia kolejowa powinna być w większym stopniu wykorzystana do transportu towarowego.

Przy przyjętym standardzie dostępności 2 km do przystanku, poza promieniem obsługi znajduje się wieś Parczowce.

10. Infrastruktura techniczna

10.1. **Elektroenergetyka**

10.1.1. Zapotrzebowanie mocy w gminie

Zapotrzebowanie mocy (obciążenie w szczycie) dla odbiorców gminy w latach 1975 - 1990 r. przedstawiało się następująco:

1975 - 0,82 MW,
1985 - 2,70 MW,
1990 - 4,00 MW.

Od lat dziewięćdziesiątych obserwuje się wolny przyrost zapotrzebowania na energię elektryczną.

10.1.2. Elementy systemu elektroenergetycznego

Źródłem zasilania w energię elektryczną gminy są stacje transformatorowo-rozdzielcze RPZ 110/15 kV w Sokółce i Dąbrowie Białostockiej - poprzez układ sieci SN 15 kV.

Istniejące źródła w pełni pokrywają zapotrzebowanie mocy i energii elektrycznej.
Obecnie główny układ zasilający gminę stanowią linie SN 15 kV napowietrzne relacji:
-Sokółka - Chreptowce - Dąbrowa Białostocka,
-Sokółka - Kuźnica PKP,
-Sokółka - Orłowicze - Nowodziel - Kuźnica.

Pozostałe linie SN 15 kV stanowią odgałęzienia od w/w linii. Bezpośrednia obsługa odbiorców odbywa się poprzez układ sieci n.n., który jest w zdecydowanej części sieciami napowietrznymi o zróżnicowanym stanie technicznym. Na terenie gminy zlokalizowanych jest 78 stacji transformatorowych (77 słupowych i 1 wieżowa), w tym w ośrodku gminnym 10 słupowych i 1 wieżowa.

W ramach reelektryfikacji został dokonany przegląd urządzeń na terenie gminy. Do remontu i przebudowy zakwalifikowano urządzenia elektroenergetyczne w miejscowościach:
- Wołkusze (st. transf. Nr 206),
- Wojnowce I (st. tr. Nr 687),
- Wojnowce II (st. tr. Nr 688),
- Kol, Kowale III (st. tr. Nr 355).

W miejscach przebudowy i remontu stacji transformatorowych zakłada się również przebudowę i remont linii SN 15 kV i NN.
W chwili obecnej miejscowość Kuźnica zasilana jest linią SN 15 kV Sokółka - Chreptowce - Dąbrowa Białostocka. Druga linia SN 15 kV Sokółka - Kuźnica PKP zasila obrotnicę PKP i nie może być wykorzystywana bez uzgodnień z PKP do awaryjnego zasilania miejscowości.

Wskazana więc byłaby budowa powiązania linią SN 15 kV Kuźnica - Kol. Nowodziel poprzez odgałęzienie wiszące, do magistrali Sokółka - Orłowicze. Powiązanie to umożliwi skrócenie ciągów liniowych, a co za tym idzie mniejsze spadki napięć, ograniczenie czasu przełączeń awaryjnych oraz wyeliminuje potrzebę korzystania z linii SN 15 kV PKP.

10.1.3. Ocena dotychczasowego systemu elektroenergetycznego oraz główne problemy do rozwiązania.

Podstawowym problemem do rozwiązania jest zsynchronizowanie potrzeb wynikających z zagospodarowania przestrzennego i jego rozwoju w

poszczególnych obszarach gminy z możliwościami systemu elektroenergetycznego.

Inwestycje przewidziane w ramach reelektryfikacji powinny poprawić sytuację energetyczną w gminie tj. problemu niskiego standardu dostarczanej energii oraz małego stopnia pewności zasilania. Należy jednak zakładać, że jest to pierwszy wstępny etap poprawy sytuacji.

W zależności od tempa rozwoju gminy, której położenie przygraniczne daje podstawy założenia szybkiego rozwoju, a co na tym idzie zwiększonego zapotrzebowania na energię elektryczną, należy liczyć się z koniecznością realizacji docelowych rozwiązań w dziedzinie elektroenergetyki.

Takim rozwiązaniem powinna być budowa stacji transformatorowo-rozdzielczej RPZ 110/15 kV w Kuźnicy lub Sidrze oraz budowa wyjść liniowych SN 15 kV, które pozwolą na dostarczanie mocy i energii elektrycznej o wysokim standardzie ilościowym jak i jakościowym.

Taka inwestycja poprawiłaby sytuację energetyczną nie tylko w gminie Kuźnica, ale również w gminach sąsiednich.

10.2. **Ciepłownictwo**

10.2.1. Charakterystyka stanu istniejącego

Na terenie gminy istnieje 14 większych źródeł wytwarzania energii cieplnej, obsługujące głównie budynki użyteczności publicznej. Są to: (Stan na 1998 r.)

Tabela nr 39

l.p.	Obiekt	Moc	Typ kotła	Rodzaj paliwa
1	2	3	4	5
1.	Szkoła podstawowa w Kuźnicy	3,0GJ/h	3xES-KA	węgiel
2.	Dworzec PKP w Kuźnicy	1,7 GJ/h	2x INNOVEX-TURBO	węgiel + koks
3.	Międzynarodowy Punkt Przestawczy PKP w Kuźnicy	580 kW	2x RUMIA - 290	węgiel
4.	Lecznica Zwierząt w Kuźnicy	168 Mcal/h	3xES-KA	węgiel
5	Budynek WGWO PKP Oddział Bud.w Kuźnicy	174 Mcal/h	1 x KZ-5 1x UKS	węgiel
6	Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział w Olsztynie filia w Suwałkach	210 Mcal/h	3xS-4 WC 81	węgiel

1	2	3	4	5
7	Ochotnicza Straż Pożarna w Kuźnicy	42 Mcal/h	brak danych	węgiel
8	Budynek Urzędu Gminy w Kuźnicy	113,55 Mcal/h	brak danych	węgiel
9	Bank Spółdzielczy w Kuźnicy	45,6 Mcal/h		węgiel
10	Szkoła Podstawowa w Nowodzieli		1xKZ-5/11	węgiel
11	Szkoła Podstawowa w Klimówce		1xKZ5/5	węgiel
12	Szkoła Podstawowa w Pawłowiczach		2xES-ZET 2x10,5	węgiel
13	Przedszkole w Kuźnicy		2xKZ-5/7	
14	Hospicjum w Kuźnicy			olej

W zabudowie mieszkaniowej dominującym rozwiązaniem są lokalne kotłownie na paliwo stałe.

10.2.2. Ocena stanu istniejącego

Istniejące źródła ciepła pokrywają zapotrzebowanie odbiorców. Praca ich jednak na paliwo stałe przyczynia się do zanieczyszczania środowiska. Szansą na poprawę tego stanu rzeczy będzie przejście na paliwa ekologiczne tj. olej opałowy lub gaz.
Do czasu budowy gazociągu winno się w szerszym stopniu stosować w istniejących kotłowniach urządzenia odpylające.

10.3. Gazownictwo

Gmina Kuźnica jest niezgazyfikowana. „Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji województwa białostockiego" wykonanego przez GAZOPROJEKT Wrocław - przewiduje gazyfikację gminy po 2010 roku. Budowa tego systemu pozwoli na wykorzystanie nośnika energii „przyjaznej" dla środowiska naturalnego. W szerszym aspekcie zgazyfikowanie gminy wniesie istotny pozytywny czynnik rozwoju tego obszaru.

10.4. Telekomunikacja

10.4.1. Stan telekomunikacji w gminie

1) Struktura systemu

System telekomunikacyjny w gminie składa się z(główne elementy):
-linii kablowej światłowodowej relacji Sokółka - Kuźnica,
-centrali telefonicznej cyfrowej w Kuźnicy,
-linii abonenckich na terenie całej gminy.

2) Dane liczbowe stanu telekomunikacji w gminie (lata 1990-1998)

Tabela nr 40

Lata	ilość central		pojemność central		ilość abonentów		Wskaźnik nasycenia na 100 osób	Ilość zaległych wniosków
	ręczne	automat.	ręcznych	automat.	central ręcznych	central automat.		
1990	2		240		197		3,91	
1995	2		253		247		4,84	99
1998		1		900		292	5,90	111

Ocena stanu telekomunikacji

Jak wynika z przytoczonych wyżej danych stan telekomunikacji w gminie uległ radykalnej poprawie. Nowa centrala automatyczna cyfrowa zainstalowana w ośrodku gminnym została włączona linią kablową światłowodową w automatyczny system telekomunikacyjny województwa a poprzez białostocki węzeł z siecią krajową i międzynarodową. Duża rezerwa pojemności nowej centrali (wykorzystano obecnie ~ 40 %) pozwala na sukcesywny rozwój systemu telekomunikacyjnego w gminie.
Wskaźnik nasycenia na 100 mieszkańców oraz ilość zaległych wniosków przyszłych abonentów świadczy o zaległościach w rozbudowie linii abonenckich na terenie gminy. W celu osiągnięcia wyższego standardu systemu w gminie należy jako najpilniejsze zadanie postawić rozbudowę sieci abonenckich.

10.5. Zaopatrzenie w wodę

10.5.1. Charakterystyka ogólna systemu zaopatrzenia w wodę.

W gminie Kuźnica znajduje się 30 wsi, z których na koniec 1997 r. zwodociągowanych było 2,, co stanowi 6,7 % ogółu wsi znacznie poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej dla gmin 65,3 %, daje to gminie w tym wskaźniku 50 (ostatnie) miejsce w województwie białostockim.

Długość sieci wodociągowej (bez przyłączy do budynków) wynosiła 12,5 km, do której podłączonych było 368 budynków mieszkalnych o 429 mieszkaniach. Odsetek mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej wynosił 27,5 %, znacznie poniżej średniej wojewódzkiej wynoszącej dla gmin 53,5 %, Daje to gminie w tym wskaźniki 47 miejsce w województwie białostockim.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca wynosiła 5,2 m^3/ r (14,2 dm^3/d) i jest znacznie niższe od średniej wojewódzkiej wynoszącej dla terenów wiejskich 14,8 m^3/r (40,5 dm^3/d).
Ilość mieszkańców w zwodociagowanych wsiach stanowi 37,3 % ogółu ludności gminy.

Zaopatrzenie mieszkańców w wodę ze scentralizowanych systemów wodociągowych odbywa się w 2 wsiach: Kuźnica i Kuścińce z ujęcia i stacji wodociągowej znajdujących się w tych miejscowościach.

Wodociągi są własnością gminy Kuźnica, a ich eksploatacja zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy.

W pozostałych 28 wsiach i koloniach mieszkańcy zaopatrują się w wodę z wodociągów zagrodowych i studni kopanych.

10.5.2. Rozwój wodociągów w latach 1985-1997.

Zwodociągowanie gminy od 1985 r. przedstawia tabela

Tabela nr 41

Wyszczególnienie		Stan na koniec roku								
		1985	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10
Długość sieci wodociągowej w km		9,8	10,5	10,5	10,5	11,5	11,3	12,3	12,3	12,5
Połączenie wodociągowe do budynków mieszkalnych szt.		256	287	288	288	301	355	360	364	368
Ilość wsi zwodociągowanych		1	1	1	1	2	2	2	2	2
% zwodociągowanych wsi		33,3	33,3	33,3	33,3	6,7	6,7	6,7	6,7	6,7
% mieszkań podłączonych do sieci wodociągowej		21,7	22,7	22,7	22,7	23,5	27,0	27,3	27,4	27,5
Miejsce gminy w województwie pod względem % zwodociagowanych mieszk		11	26	X	33	39	42	44	46	47
Zużycie wody wodociagowej w gosp. domowych w tys. m^3/r		21,8	62,6	58,6	58,6	60,6	28,3	45,5	25,5	25,3
Zużycie wody wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	m^3/r	4,1	12,2	11,6	11,6	11,9	5,6	9,1	5,2	5,2
	dm^3/d	11,2	33,4	31,8	31,7	32,6	15,3	24,9	14,2	14,2

W analizowanym okresie rozwój scentralizowanych systemów zaopatrzenia w wodę był nieznaczny. Zwodociągowano 1 wieś, wykonano 2,7 km sieci wodociągowej i podłączono 112 budynków mieszkalnych.
Ilość mieszkań podłączonych do sieci wodociagowej wzrosła z 21,7 % w 1985 r. do 27,5 % w 1997 r. tj. tylko o 5,8 %.

10.5.3. Stan zwodociągowania poszczególnych wsi w gminie na koniec 1997 r.

Na terenie gminy Kuźnica wodociąg komunalny znajduje się w 2 miejscowościach. Miejscowość Kuźnica posiada 12,5 km sieci wodociągowej, do której podłączonych jest 368 budynków mieszkalnych o 429 mieszkaniach, co stanowi 79,9 % ogółu mieszkań we wsi.
Wieś Kuścińce posiada 0,9 km sieci wodociągowej, do której podłączonych jest 13 budynków mieszkalnych, co stanowi 81,2 % mieszkań we wsi.

10.5.4. Charakterystyka ujęć i stacji wodociągowych wodociągów wiejskich.

- Wodociąg wiejski w Kuźnicy oparty jest o dwie studnie wiercone zlokalizowane na terenie stacji wodociągowej znajdującej się pomiędzy ulicami Wodna i Sokólska w południowej części wsi. Studnia Nr 1 o głębokości 64 m. ma wydajność Q = 50 m^3/h przy depresji s = 1,45 m., a studnia Nr 2 o głębokości 68,5 m. m. wydajność Q = 65 m^3/h przy s = 5,5 m. Obydwa otwory studzienne ujmują do eksploatacji tą samą czwartorzędową międzymorenową warstwę wodonośna występującą 32 - 38 m. p.pt. Miąższość tej warstwy wynosi 17-18 m. Lustro wody z ujętej warstwy wodonośnej jest napięte i stabilizuje się 4 - 4,5 m. ponad powierzchnię terenu.
  Eksploatowana warstwa wodonośna posiada od powierzchni terenu naturalną izolacje w postaci kompleksu utworów słabo przepuszczalnych wykształconych głównie z glin zwałowych o grubości około 20 m
  Jakość ujmowanej wody nie budzi zastrzeżeń pod względem bakteriologicznym , pod względem fizykochemicznym charakteryzuje się zwiększoną ilością związków żelaza 1,0 - 1,4 mg/l Fe.
  Urządzeniami do poboru i uzdatniania wody są:
  2 hydrofory o pojemności 4.500 l,
  1 hydrofor o pojemności 4.000 l
  4 odżelaziacze ∅ 1000 z mieszaczami ∅ 400 mm,
  sprężarka WAN - SAP - 36,
  chlorator C-52
  2 wodomierze ∅ 80,
  wodomierz sprężony MZ/IS-100/32.
  Gmina Kuźnica posiada pozwolenie wodno-prawne na eksploatację urządzeń i pobór wody z wodociągu Kuźnica - decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OŚ.II.6210/133/98

z dnia 1 października 1998 r. ważna do 31 października 2003 r. W decyzji ustalono strefę ochrony bezpośredniej ujęcia o promieniu 8 m. wokół studni. Z uwagi na korzystne warunki hydrogeologiczne strefa ochrony pośredniej nie jest wymagana.

- Wodociąg wiejski w Kuścińcach oparty jest o dwie studnie głębinowe SW-1 o głębokości 68,0 m. i wydajności Q = 54 m^3/h przy depresji s = 7,6 m. (niepodłączona) i SW-2 o głębokości 79,0 m. i Q = 54 m^3/h przy s = 5,9 m. Warstwa wodonośna ujmowana jest w przelocie 55,5 - 65,5 m. p.pt. w SW-1 i 56 - 76 m. p.pt. w SW-2. Zbudowana jest z pospółki i piasku gruboziarnistego. Zwierciadło wody ma charakter napięty stabilizuje się na głębokości 31,7 m. p.pt. w SW-1 i 35 m. p.pt. w SW-2. Ujmowana warstwa wodonośna jest odizolowana od powierzchni terenu utworami słabo przepuszczalnymi głównie glin zwałowych o miąższości około 50 m.
  Jakość ujmowanej wody ze studni nie budzi zastrzeżeń pod względem fizykochemicznym i bakteriologicznym.
  Urządzeniami stacji wodociągowej są:
  2 hydrofory pojemności po 2.000 l,
  sprężarka.
  Ujęcie nie ma aktualnego pozwolenia wodno-prawnego na pobór wody i nie są ustalone strefy ochrony pośredniej.

10.5.5. Analiza wykorzystania istniejących komunalnych ujęć wody

Wodociągi wiejskie w gminie pracują w układzie jednostopniowego pompowania wody (nie mają zbiorników wyrównawczych) a ich wydajność powinna zapewnić maksymalne godzinowe pobory wody.
Analizę poboru wody z poszczególnych wodociągów w roku 1996 i 1997 obrazuje tabela.

Tabela nr 42

Wyszczególnienie	Rok	Wodociąg Kuźnica	Wodociąg Kuścińce
Pobór wody z ujęcia w ciągu roku w m^3	1996	37.606	674
	1997	46.275	668,5
Pobór wody z ujęcia średnio-dobowy w m^3	1996	102,7	1,84
	1997	126,8	1,83
Pobór wody z ujęcia maksymalny godzinowy w m^3	1996	13,9	0,25
	1997	17,2	0,25
Zatwierdzone zasoby ujęcia w m^3/h		65	54
Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów przy rozbiorze max. godz. w %	1996	21,4	0,4
	1997	26,4	0,4

Wykorzystanie zatwierdzonych zasobów ujęć wodociągów wiejskich w godzinach maksymalnych rozbiorów jest niewielki i wynosiło tylko 0,4 % w Kuścińcach, w Kuźnicy 21,4% w 1996 r. i wzrosło do 26,4 % w 1997 r. Małe wykorzystanie istniejących wodociągów jest wynikiem nieznacznego zwodociagowania gminy - tylko 6,7 % ogółu wsi.

10.5.6. Zakładowe ujęcia wody.

Na terenie gminy studnie głębinowe posiadają zakłady:
- Stacja PKP w Kuźnicy - 2 studnie SW 1 - o głębokości 49 m. i zatwierdzonych zasobach Q = 61,5 m^3/h przy depresji s = 7,75 m. i SW-2 (awaryjna) o głębokości 77,5 m. i Q = 30 m^3/h przy s = 19,0 m.,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Milenkowcach - 1 studnia o głębokości 60 m. i Q = 54,8 m^3/h przy s = 7,3 m.,
- Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna w Łososnie Wielkiej - 1 studnia głębokosci 35 m. i Q = 65 m^3/h przy s = 8,5 m.,
- Zakład Eksploatacji Kruszywa w Łososnie Czuprynowo - 2 studnie SW-1 (awaryjna) o głębokości 22,5 m. i Q = 12,25 m^3/h przy s = 4,82 m. oraz SW - 2 o głębokości 24 m.,
- Punkt Skupu Mleka w Klimówce - 1 studnia o głębokości 33,4 m. i Q = 2,3 m^3/h przy s = 0,6 m.

10.5.7. Ogólna ocena zaopatrzenia gminy w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę w oparciu o scentralizowane systemy wodociągowe należy uznać za niezadawalajace. Tylko ok. 37,3% mieszkańców gminy może korzystać z wody z wodociągów, gdyż taki odsetek ludności mieszka w dwóch zwodociągowanych wsiach. Stanowi to niewątpliwie barierę w rozwoju gminy.
Istniejące ujęcia wodociągów wiejskich mają wydajność znacznie przekraczającą aktualne pobory i istnieje duża rezerwa około 76 % w wodociągu Kuźnica i aż 99 % w Kuścińcach. Istniejące ujęcia mogą stanowić źródło zaopatrzenia w wodę niezwodociagowanych miejscowości w gminie poprzez rozbudowę sieci wodociągowej Fakt ten należy zaliczyć do atutów rozwojowych gminy.

10.6. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków sanitarnych

10.6.1. Kanalizacja sanitarna.

Na terenie gminy kanalizacja sanitarna o długości 6,7 km wybudowana w 1995 r. znajduje się w miejscowości Kuźnica. Do kanalizacji podłączonych jest 126 budynków mieszkalnych o 193 mieszkaniach. Stanowi to 35,9 % ogółu mieszkań wsi i 12,4 % ogółu mieszkań w gminie.
Na terenie pozostałych miejscowości brak jest scentralizowanych systemów kanalizacji sanitarnej . Ścieki gromadzone są w urządzeniach

lokalnych i wywożone na indywidualne zlecenia użytkowników do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków.
Eksploatacją kanalizacji, oczyszczalni i wywozem ścieków zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy.

10.6.2. Oczyszczalnia ścieków.

Miejscowość gminna Kuźnica posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości 300 m^3/d przekazaną do eksploatacji 01 lutego 1996 r.

Urządzeniami oczyszczającymi ścieki są:
- punkt zlewny nieczystości płynnych dowożonych,
- zbiornik retencyjno-uśredniający ścieków dowożonych z pompami rozdrabniającymi,
- przepompownia ścieków z pompami rozdrabniającymi,
- reaktor wielofunkcyjny typu „Hydrocentrum" wykonany jako żelbetowy obiekt w planie koła o średnicy zewnętrznej 11,4 m. i głębokości 6 m. składający się z: piaskownika poziomo-wirowego, komory rozdzielczej pełniącej funkcję wstępnej komory beztlenowej oraz wstępnej defostacji, komory ciśnieniowej i otwartej,
- poletko ociekowe piasku,
- komora osadu nadmiernego,
- stacja dmuchów,
- stacja dawkowania reagentów (Ca0),
- stacja mechanicznego odwadniania osadu z urządzeniami typu „Draimad" do workowania osadu, który jest wywożony na wysypisko gminne w Cimaniach.

Gmina Kuźnica posiada pozwolenie wodno-prawne na eksploatację wybudowanych urządzeń oczyszczających i odprowadzenie ścieków z oczyszczalni do rz. Łososnej zaliczonej do I klasy czystości (decyzja Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku Nr OS.II.6210/83/96 z dnia 16 lipca 1996 r. ważne do 31.12.2001 r.).

Pozwolenie określa dopuszczalną ilość ścieków oczyszczonych odprowadzonych do odbiornika na Q = 295 m^3/d oraz dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w oczyszczonych ściekach: BZT_5 - 20 mg O_2/l, CHZT - 70 mg O_2/l, zawiesina - 30 mg/l, azot ogólny - 30 mg N/l, azot amonowy - 6 mg N_{NHU}/l, fosfor ogólny - 5 mg P/l, pH - 6,0 do 9,0 i temperatury 25°C.
Oczyszczalnia uzyskuje zadawalające efekty redukcji zanieczyszczeń.
Wykorzystanie istniejących urządzeń oczyszczających obrazuje tabela.

Tabela nr 43

Wyszczególnienie	Jednostka	1996	1997
Ilość dopływających ścieków do oczyszczalni w ciągu roku	m^3/r	17.916,8	38.670
Średniodobowa ilość dopływających do oczyszczalni ścieków	m^3/d	48,95	105,94
Przepustowość oczyszczalni ścieków	m^3/d	300	
Wykorzystanie przepustowości oczyszczalni	%	16,3	35,3

10. 6.3. Ogólna ocena gospodarki ściekowej

Gospodarka ściekowa na terenie miejscowości gminnej Kuźnica uległa znacznej poprawie po oddaniu do eksploatacji oczyszczalni ścieków i budowie kanalizacji sanitarnej, z której korzystają zakłady użyteczności publicznej i 35,9 % mieszkańców wsi. Oczyszczalnia posiada jeszcze dużą rezerwę około 65 % w przepustowości urządzeń. Stanowi to atut rozwoju tej miejscowości.
Na pozostałym terenie gminy stan gospodarki ściekowej należy ocenić jako niezadawalający.

10.7. Gospodarka odpadami stałymi

10.7.1. Gminne składowisko odpadów stałych

Gminne składowisko odpadów stałych, oddane do eksploatacji w 1995 r. znajduje się na gruntach wsi Cimanie i zajmuje 1,06 ha powierzchni.
Składowisko stanowi sztucznie ukształtowane zagłębienie terenowe, z uszczelnieniem miejsc piaszczystych dna 50 cm warstwa gliny plastycznej odpowiednio rozłożonej tworzącej powierzchniowy ciąg monolityczny.
Powierzchnia eksploatacyjna została podzielona na dwa sektory w których wyznaczone są kwatery - działki robocze(pierwszy sektor - 5 działek, drugi sektor - 4 działki). Eksploatacja działek roboczych obu sektorów odbywać się będzie w 3 etapach:
etap I do wysokości nagromadzenia 2,55 m.,
etap II - 1,70 m. i etap III - 1,70 m.

Projektowany okres eksploatacji wysypiska 30 lat (etap I - 14,27 lat, etap II - 8,01 lat i etap III - 7,91 lat).
Na terenie składowiska wykonano:
- drenaż na odciek ze studzienkami kontrolnymi,
- zbiornik na ociek z kręgów betonowych ∅ 100,

- rowy opaskowe do odwodnienia terenu wysypiska z przewidzeniem działania drenującego na II i III etapie składowania,
- zbiornik 3-komorowy tzw. magielnik,
- brodzik dezynfekcyjny betonowy,
- ogrodzenie terenu,
- zaplecze gospodarcze - barakowóz.

Ustalona w dokumentacji strefa ochrony sanitarnej wysypiska stanowi obszar o promieniu R = 500 m. otaczający wysypisko. W strefie tej nie można lokalizować budynków mieszkalnych i działalności rekreacyjnej. Na gruntach rolnych uprawianie owoców miękkich i warzyw spożywanych w stanie surowym oraz wykluczyć zakładanie plantacji sadowniczych. Z terenów leśnych nie powinno pozyskiwać runa leśnego, które spożywane jest w stanie surowym.

Na wysypisko w 1996 r. przyjęto 25 ton - 100 m^3 odpadów stałych. W 1997 r. ilość odpadów wzrosła do 130 ton - 400 m^3. Ilość nagromadzonych odpadów stanowi około 1 % pojemności wysypiska.

Wysypisko nie posiada stałego dozoru. Eksploatacją zajmuje się Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Kuźnicy. Rozplantowywanie, ugniatanie, przysypywanie ziemią odbywa się w miarę potrzeb.

10.7.2. Wiejskie wysypiska odpadów stałych

Na terenie gminy w 3 wsiach są wyznaczone działki z przeznaczeniem pod wiejskie wysypiska o łącznej powierzchni 0,85 ha. Wysypiska znajdują się w Kowalach na gruntach wsi Todorkowce - powierzchnia 0,30 ha, Popławcach - pow. 0,3 ha i Mieleszkowcach - 0,25 ha. Wysypiska są nie ogrodzone w Mieleszkowcach obwałowane jest ziemią i ma ustaloną w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego strefę ochronną 300 m., nie posiadają stałego dozoru. Wywozem śmieci mieszkańcy zajmują się we własnym zakresie. Nagromadzone odpady są plantowane, ugniatane i przysypywane ziemią w zależności od potrzeb.
23 września 1997 r. Rada Gminy w Kuźnicy podjęła uchwałę Nr XXXVII/184/97 w sprawie określenia szczegółowych zasad utrzymania czystości na terenie gminy Kuźnica.

10.7.3. Ogólna ocena gospodarki odpadami

Wybudowane nowe gminne wysypisko stwarza warunki prawidłowego rozwiązania problemu unieszkodliwiania odpadów. Wymagana jest jednak jego prawidłowa eksploatacja oraz uregulowanie sprawy zorganizowanego wywozu odpadów z uwzględnieniem selektywnej zbiórki, pozwalającej na odzysk surowców wtórnych.

Na terenach wiejskich wyznaczone są działki z przeznaczeniem na wysypiska tylko w 3 wsiach - 10 % ogółu wsi. Składowanie odpadów

odbywa się w sposób niekontrolowany, a z braku wyznaczonych terenów w wielu miejscowościach odpady wyrzucane są w miejsca przypadkowe. Powoduje to zaśmiecanie gminy, szczególnie lasów, oraz może wywierać negatywny wpływ na środowisko w postaci skażenia gleby, wody i powietrza.

Ogólnie należy stwierdzić, że gospodarka odpadami w gminie nie spełnia wszystkich wymogów zawartych w nowych przepisach prawnych - ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie (Dz Nr 132, poz. 622) i ustawa z dnia 27 czerwca 1997 r. o odpadach (Dz.U.Nr 96 poz. 592).

Załącznik nr 1

Ludność gminy Kuźnica wg wieku i płci w 1997 r.

		M	K
Ogółem	4.874	2.522	2.352
0 - 4 lata	265	141	124
0	59	32	27
1	51	25	26
2	48	21	27
3	45	28	17
4	62	35	27
5-9	332	165	167
5	60	26	34
6	67	41	26
7	66	24	42
8	60	38	22
9	79	36	43
10-14	367	176	191
10	65	21	44
11	70	28	42
12	63	38	25
13	92	49	43
14	77	40	37
15-19	356	202	154
15	73	43	30
16	70	41	29
17	77	42	35
18	64	37	27
19	72	39	33
20-24	372	206	166
20	71	49	22
21	79	44	35
22	72	34	38
23	78	47	31
24	72	32	40
25-29	354	216	138
30-34	327	221	106
35-39	309	187	122
40-44	254	140	114
45-49	289	162	127
50-54	236	112	124
55-59	234	111	123
60-64	283	130	153
65 lat i więcej	896	353	543

Wiek przed-produkcyjny	1.184	608	576
1-2	158	78	80
3-6	234	130	104
7-14	572	274	298
15-17	220	126	94
wiek produk-cyjny	2.641	1.561	1.080
18-64 mężczyźni	x	1.561	x
18-59 kobiety	x	x	1.080
wiek produk-cyjny mobilny			
18-44	1.752	1.046	706
wiek produk. mobilny	889	515	374
45-64 mężczyźni	x	515	x
45-59 kobiety	x	x	374
wiek poprodukcyjny	1.049	353	696
65 lat i więcej mężczyźni	x	353	x
60 lat i więcej kobiety	x	x	696

Załącznik nr 2

Zasoby mieszkaniowe gminy Kuźnica

l.p.	Miejscowość	Mieszkania				W tym:		Budynki	
						opuszczone	nie zamieszk.	Ogółem	nie zamieszk.
		1970	1978	1988	1997				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Achrymowce	33	30	32	33	-	1	33	-
2	Białobłockie	6	7	8	8	-	-	7	-
3	Bilminy	28	33	34	35	-	-	31	-
4	Cimanie	28	26	26	28	-	1	28	-
5	Chreptowce	36	22	18	19	-	1	19	-
6	Czepiele	33	32	31	35	-	4	35	-
7	Czuprynowo	52	61	61	64	-	4	59	-
8	Długosielce	50	44	36	41	3	2	40	-
9	Kowale w.	68	70	115	72	1	7	72	-
10	Kowale kol.	41	45		378	-	2	37	-
11	Wołkusze	56	58	50	56	2	3	56	-
12	Saczkowce	77	66	59	64	1	3	63	-
13	Popławce	67	68	62	66	-	3	66	2
14	Nowodziel	109	103	98	110	2	15	105	1
15	Wołyńce	21	52	16	17	-	1	17	1
16	Wojnowce	37	35	34	35	-	1	33	-
17	Milenkowce Sterpejki	29	27	24	23	3	4	22	-
18	Tołcze	22	21	18	20	-	2	18	-
19	Szymaki	36	33	35	38	-	-	38	-
20	Wyzgi + Kuścińce	23	21	19	15+7	-	2+1	15+7	-
21	Starowlany	45	47	41	46	-	4	45	1
22	Parczowce Tołoczki	43	44	43	37+7	-	1+1	37+6	1
23	Mieleszkowce Z.	27	24	23	27	-	2	27	-
24	Mieleszkowce P.	27	26	23	25	1	2	25	-
25	Łowczyki	14	13	13	13	-	-	13	-
26	Litwinki Pawł.	28	30	30	31	-	-	26	1
27	Łososna Wielka	24	23	23	23	-	1	23	-
28	Łososna Mała								
29	Kruglany	36	38	34	38	-	2	38	-
30	Kuścińce Zajzdra	26	23	28	16	-	1	16	-
31	Klimówka	26	25	26	29	-	2	27	2
32	Kuźnica	275	325	465	537	17	3	411	2

11. Elementy zagospodarowania przestrzennego o charakterze ponadlokalnym.

Na terenie gminy znajdują się następujące urządzenia lub obszary o charakterze ponadlokalnym:

a) w zakresie środowiska naturalnego
- obszar Krajobrazu Chronionego „Wzgórza Sokólskie",

b) w zakresie urządzeń obsługi ludności:
- Agencja Celna, Urząd Celny,
- Przejście drogowe na granicy państwa - Urząd Wojewódzki,
- Straż Graniczna - Podlaski Oddział -Graniczna Placówka Kontrolna,
- Punkt Graniczny - lekarz weterynarii i inspektor sanepidu,
- Powszechny Bank Kredytowy - filia,

c) w zakresie komunikacji
- droga krajowa Nr 18 Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - granica Państwa,
- linia kolejowa magistralna Warszawa - Białystok - Kuźnica Białostocka - granica państwa,

d) w zakresie elektroenergetyki:
-linie elektroenergetyczne relacji: Sokółka - Chreptowce - Dąbrowa Białostocka,
- Sokółka - PKP,
- Sokółka - Orłowicze - Nowodziel - Kuźnica,

e) w zakresie telekomunikacji
- linia kablowa światłowodowa relacji Sokółka - Kuźnica.

12. Cele i kierunki polityki przestrzennej na obszarze gminy Kuźnica

1. **Ochrona i kształtowanie środowiska** poprzez:
-zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego województwa,
-zachowanie obszarów i obiektów prawnie chronionych,
-ochrona środowiska oraz warunków życia i zdrowia ludzi.

2. **Ochrona dóbr kultury** poprzez zapewnienie sposobów użytkowania obiektów zabytkowych gwarantujących utrzymanie ich w dobrym stanie technicznym.

3. **Turystyka i wypoczynek poprzez:**
-wyznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego terenów wypoczynku codziennego i świątecznego oraz wypoczynku pobytowego nad projektowanym zbiornikiem wodnym w Kuźnicy Białostockiej,
-tworzenie warunków do rozwoju bazy turystycznej obsługi ruchu tranzytowego,

-prowadzenie akcji na rzecz organizacji wypoczynku na terenach wiejskich w zagrodach rolniczych tj. agroturystyki.

4. Polityka rozwoju rolnictwa

Gmina Kuźnica należy i należeć będzie do IV rejonu agrarnego - wschodniego, który charakteryzuje się najniższą waloryzacją rolniczą i uprawami takimi jak: zboża, ziemniaki oraz w produkcji zwierzęcej chowem bydła, trzody chlewnej i owiec.

5. Doskonalenie funkcjonowania i poprawa warunków komunikacji poprzez:
-dostosowanie stanu technicznego i układu dróg do zmieniających się potrzeb komunikacyjnych,
-zapewnienie w pierwszej kolejności połączeń komunikacyjnych między sąsiednimi gminami drogami o nawierzchni twardej ulepszonej,
-możliwość przejęcia w zarząd administracji samorządowej (w przypadku zmiany ustawy o drogach publicznych) dróg wojewódzkich mających wyraźny charakter lokalny o następujących numerach:03116; 03118; 03122; 03124 i 03138,
-dostosowanie linii kolejowej do zmieniających się potrzeb przewozowych z modernizacją torów umożliwiającą kursowanie pociągów z prędkością 160 km/h,
-tworzenie warunków do zapewnienia dostępności ca 2 km do przystanków autobusowych.

6. W zakresie energetyki i telekomunikacji:

-W celu dostosowania systemu elektroenergetycznego do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa, stworzenia warunków sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu, zapewnienia zaspokojenia potrzeb odbiorców w sposób ciągły - na terenie gminy zakłada się: budowę stacji transformatorowo - rozdzielczej RPZ 110/15 kV w Kuźnicy oraz budowę linii WN 110 kV zasilającą w/w stację, relacji Czarna Białostocka - Sidra.
-W celu zapewnienia zaopatrzenia w gaz odbiorców zakłada się: budowę gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Sidra - Kuźnica wraz ze stacją redukcyjno - pomiarową I^0 w Kuźnicy.
-Utrzymanie istniejących urządzeń ciepłowniczych oraz modernizacja urządzeń w kierunku poprawy efektywności funkcjonowania i zmniejszenia uciążliwości dla środowiska poprzez zastosowanie ekologicznych paliw.

7. Polityka przestrzenna województwa w zakresie gospodarki wodnej, ściekowej i opadami stałymi zakłada:
-zwiększenie retencji wód powierzchniowych poprzez budowę zbiorników retencyjnych,
-ochronę zasobów wód podziemnych stanowiących źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców,
-uporządkowanie gospodarki ściekowej w terenach wiejskich, w których zakłada się zwodociągowanie 100% wsi, z priorytetem w miejscowościach leżących w Obszarze Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich,

-rozwiązanie problemu gospodarki odpadami stałymi na terenach wiejskich z priorytetem w Obszarze Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich.

13. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych wynikających z polityki przestrzennej.

1. Zabezpieczenie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i planach miejscowych warunków funkcjonowania elementów systemu przyrodniczego województwa: doliny rzeki Łososnej i innych mniejszych cieków oraz kompleksów leśnych.
2. Sukcesywne zalesianie gruntów marginalnych zgodnie z granicami polno - leśnymi oraz Krajowym Programem Zwiększania Lesistości.
3. Utrzymanie nienaruszalnych przepływów biologicznych rzeki Łososnej i innych cieków.
4. Odprowadzanie do wód powierzchniowych i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych oczyszczonych w stopniu zapewniającym utrzymanie obowiązującej klasy czystości wód.
5. Zwiększenie udziału proekologicznych paliw w ciepłownictwie scentralizowanym i indywidualnym.
6. Określenie zasad i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg i linii kolejowej o znacznej uciążliwości akustycznej (droga nr 18 i linia kolejowa Warszawa - Grodno).
7. Utrzymanie urządzonego gminnego wysypiska śmieci.
8. Budowa urządzeń kanalizacyjnych we wsiach zwodociągowanych z priorytetem obszarów objętych ochroną prawną lub w bezpośrednim ich sąsiedztwie.
9. Racjonalna eksploatacja udokumentowanych złóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w przepisach prawnych.
10. Sukcesywna rekultywacja wyrobisk poeksploatacyjnych.
11. Opracowanie studium wartości kulturowych miejscowości Kuźnicy Białostockiej.
12. Objęcie ochroną konserwatorską układu przestrzennego Kuźnicy Białostockiej.
13. Organizacja na terenie gminy placówek opieki społecznej między innymi poprzez wykorzystanie istniejących niezagospodarowanych obiektów.
14. Urządzanie terenów wypoczynku codziennego i świątecznego nad projektowanym zbiornikiem wodnym w Kuźnicy Białostockiej.
15. Rozwój agroturystyki w miejscowościach położonych w obrębie Obszaru Krajobrazu Chronionego Wzgórz Sokólskich.
16. Realizacja bazy turystycznej (baza noclegowa, gastronomia, infrastruktura techniczna) w Kuźnicy Białostockiej.
17. Racjonalne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej, ochrona przed nieuzasadnionym przeznaczeniem gruntów III i IV klas na cele nierolnicze.
18. Wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego.
19. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na wsi, szczególnie przy trasie do przejścia granicznego.
20. Wspieranie tworzenia się firm specjalistycznych zaopatrzenia i zbytu produkcji rolniczej oraz usług mechanizacyjnych.
21. Modernizacja drogi nr S 18 do parametrów drogi ekspresowej.

22. Docelowo, przy przyjęciu koncepcji przebiegu drogi Nr S 18 w ciągu dróg Nr 671 i nr 672, wykonanie połączenia dróg na kierunku Sokolany - Popławce.
23. Modernizacja w pierwszej kolejności dróg wojewódzkich 03 114 i 03 115, stanowiących połączenie pomiędzy sąsiednimi gminami.
24. Modernizacja magistralnej linii kolejowej z dostosowaniem torów do kursowania pociągów z prędkością 160 km/h.
25. Stworzyć warunki do obsługi komunikacją autobusową wsi Parczowce.
26. Wprowadzenie do ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zbiorników retencyjnych na rzece Łososna w Kuźnicy i Czuprynowie. Budowa w/w zbiorników.
27. Ustalenie stref ochronnych ujęć wody wodociągów wiejskich i wprowadzenie ich do studium i planów miejscowych.
28. Budowa kanalizacji sanitarnej i oczyszczalni ścieków w zwodociągowanych wsiach z priorytetem w miejscowościach leżących w obszarze Chronionego Krajobrazu Wzgórz Sokólskich.
29. Wprowadzenie kontenerowych składowisk przejściowych we wszystkich wsiach.
30. Budowa stacji transformatorowo - rozdzielczej 110/15 kV w Kuźnicy.
31. Budowa linii WN 110 kV relacji Czarna Białostocka - Kuźnica - Sidra.
32. Budowa gazociągu w/c relacji Sidra - Kuźnica wraz ze stacją redukcyjno - pomiarową I^0.

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY K U Ź N I C A

1. OGÓLNE KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY.

Polityka przestrzenna gminy powinna być podporządkowana głównym funkcjom gminy jakimi będą w dalszym ciągu **dla wsi Kuźnica**:

- obsługa międzynarodowego ruchu pasażerskiego i wymiany międzynarodowej drogowej i kolejowej,
- obsługa rolnictwa,
- rozwój usług o zwiększonym programie

dla całej gminy:

- produkcja rolnicza,
- lokalne usługi podstawowe we wsiach: Czuprynowo, Tołoczki, Popławce, Saczkowce, Mielenkowce, Litwinki, Starowlany, Nowodziel, Klimówka.

1.1. Problemy i bariery rozwoju gminy

W rozwoju społeczno-gospodarczym i przestrzennym gminy można przedstawić szereg problemów i barier rozwojowych, których rozwiązania wymagać może dodatkowych sił i środków finansowych. Świadomość ich pozwoli w przyszłości przewidywać w budżetach gminy odpowiednie środki na pokonanie tych barier.
Z uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy wyłaniają się następujące problemy rozwojowe:

- brak przemysłu i miejsc pracy dla ludności pozarolniczej oraz nadwyżki siły roboczej w rolnictwie,
- wyludnianie się terenów gminy,
- starzenie się ludności gminy,
- braki w infrastrukturze technicznej na wsi,
- niezadowalający stan dróg gminnych,
- słaby rozwój turystyki mimo istniejących dużej ilości obiektów zabytkowych o wartościach kulturowych,
- potencjalne zagrożenie wynikające z utraty mocy prawnej planów zagospodarowania przestrzennego. Fakt ten może wpłynąć dezorganizująco na politykę ładu przestrzennego w gminie,
- bariera rozwojowa wynikająca z podłoża socjologicznego, polegająca na protestach mieszkańców dotyczących nowych lokalizacji obiektów lub urządzeń o przeznaczeniu ogólno społecznych lub uciążliwych dla mieszkańców,
- uwarunkowania wynikające z ochrony środowiska jak też z ochrony gruntów rolnych i leśnych.

1.2. Szanse rozwoju gminy.

- Wytyczone tereny z przeznaczeniem usługowym związanym z obsługą przejścia granicznego (wzdłuż drogi krajowej Nr 18),
- Układ komunikacyjny o znaczeniu międzynarodowym
  droga krajowa ekspresowa Nr 18 Warszawa – Białystok – Grodno,
  droga kolejowa Warszawa – Białystok – Grodno,

- przejście graniczne, obsługa ruchu pasażerskiego oraz wymiany towarów i usług stwarzają możliwości zwiększenia miejsc pracy,
- rozwój produkcji rolnej o wartościach ekologicznych i agroturystyki,
- rozwój turystyki w oparciu o obiekty zabytkowe,
- rozwój infrastruktury technicznej,
- zalesienie gruntów marginalnych dla produkcji rolniczej,
- racjonalne wykorzystanie udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

Czynnikami rozwoju gminy, które powinny być brane pod uwagę są:

- walory naturalne takie jak: gleba, wody, klimat, krajobraz, surowce mineralne,
- walory użytkowe będące wytworem działań człowieka – obiekty: produkcyjne, infrastruktury technicznej i społecznej, komunikacyjne, zasoby mieszkaniowe itp.
- kultura i tradycje gospodarcze gminy,
- zasoby pracy – kwalifikacje, wydajność, tradycje dobrej i solidnej pracy.

1.3. Cele rozwoju przestrzennego gminy.

1.3.1. Główne cele rozwoju.

- Generalne celem rozwoju gminy jest zapewnienie mieszkańcom pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym poziom życia. W rozwoju gminy należy dążyć do zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej i zabezpieczenia powiązań społeczno-ekonomicznych terenów wiejskich z sąsiednimi gminami, powiatem i województwem w sferach: społecznej, ekologicznej, infrastruktury technicznej. Należy wykorzystać dla rozwoju istniejące położenie gminy na szlaku wymiany międzynarodowej, istniejące walory rolniczej przestrzeni produkcyjnej, majątek trwały oraz sprzyjać rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców.

- Społecznym efektem rozwoju gminy powinna być poprawa szeroko rozumianych warunków życia mieszkańców.

1.3.2. Cele ekologiczne rozwoju.

- Ochrona funkcjonowania i zachowania ciągłości przestrzennej systemu środowiska przyrodniczego,
- Wzbogacanie i racjonalne wykorzystanie walorów systemu przyrodniczego dla rekreacji i rolnictwa,
- Utrzymanie i racjonalne wykorzystanie dla potrzeb turystyczno-krajoznawczych, rekreacyjnych i usługowych obiektów środowiska kulturowego,
- Niedopuszczenie do przekroczenia normatywnych warunków sanitarnych zamieszkiwania ludności w zakresie: jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego.

1.3.3. Cele społeczne w zagospodarowaniu przestrzennym.

- tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy na terenie gminy w szczególności w zakresie obsługi wsi i turystyki,
- zapobieganie patologii społecznej – pijaństwu, narkomanii i nikotyzmowi,
- podnoszeniu standardu zamieszkiwania ludności tj. wzrost jakości budowanych mieszkań, ich wyposażenia, remontowaniu mieszkań zaniedbanych,
- podnoszenie poziomu: wykształcenie ludności, kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

1.3.4. Cele rozwoju gospodarczego

- efektywne wykorzystanie nie zagospodarowanego majątku produkcyjnego, surowców lokalnych, zasobów pracy i tradycji produkcyjnych,
- rozwój funkcji produkcyjnych na wyznaczonych terenach w planie zagospodarowania przestrzennego,
- rozwój urządzeń obsługi rolnictwa i wsi,
- wykorzystanie możliwości produkcyjnych rolnictwa zgodnie z uwarunkowaniami wynikającymi z jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego na bazie własnych surowców.

1.3.5. Cele rozwoju komunikacji

- stworzenie warunków do zaspokojenia potrzeb przemieszczania się ludzi i towarów na terenie gminy i przemieszczeń zewnętrznych,
- zapewnienie funkcjonowania w odpowiednim standardzie prędkości swobody ruchu tranzytowego na drogach krajowych i wojewódzkich oraz kolejowych,
- utrzymanie w należytym stanie dróg gminnych,
- podnoszenie standardu wyposażenia dróg w urządzenia obsługi komunikacji.

1.3.6. Cele rozwoju infrastruktury technicznej

- w zakresie gospodarki wodno-ściekowej należy dążyć do rozwoju systemów wodociągowo-kanalizacyjnych w celu zapewnienia w odpowiednich standardach potrzeb wodnych dla mieszkańców, podmiotów gospodarczych i społecznych, a także bezpiecznej utylizacji odpadów,
- podniesienie niezawodności funkcjonowania elektroenergetyki, rozwoju gazyfikacji i telefonizacji gminy,
- zmniejszenie uciążliwości kolizji między sieciami i urządzeniami infrastruktury technicznej a siecią osadniczą i elementami systemu przyrodniczego gminy.

2. KIERUNKI I ZADANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY – REALIZACJA CELÓW ROZWOJU PRZESTRZENNEGO.

2.1. Kierunki i zadania ochrony wartości i zasobów środowiska przyrodniczego.

2.1.1. Ochrona walorów ekologicznych środowiska przyrodniczego

Zakłada się zachowanie podstawowych elementów systemu przyrodniczego – ochronę i wzbogacanie walorów ekologicznych i wartości użytkowych oraz ich racjonalne wykorzystywanie przy zapewnieniu sprawnego funkcjonowania całego systemu przyrodniczego gminy w powiązaniu z systemem wojewódzkim i krajowym.

2.1.1.1. Dolina rzeki Łososnej – element główny w systemie ekologiczno-przyrodniczym gminy o znaczeniu regionalnym i funkcjach ekologicznej (wiodącej) gospodarczej, bioklimatycznej, krajobrazowej i rekreacyjnej.
Pozostałe doliny rzek: Przerwy, Zwergi oraz cieków i obniżeń terenowych o znaczeniu lokalnym i funkcjach ekologicznej i krajobrazowej.

a) Podstawowym kierunkiem zagospodarowania tych obszarów jest:
   - zachowanie funkcji i walorów środowiska przyrodniczego,
   - ochrona przed zainwestowaniem i degradacją sanitarną.

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - utrzymania dotychczasowego sposobu użytkowania, jako ciągów naturalnej zieleni łąkowo-pastwiskowej z lokalnymi skupiskami wysokiej zieleni łęgowej z możliwością realizacji w ich obrębie małej retencji wodnej (Kuźnica, Czuprynowo),
   - ustalenia zakazu wykonywania prac ziemnych naruszających w sposób istotny rzeźbę terenu i stosunki wodne,
   - ustalenia zakazu:
     - odprowadzania nieoczyszczonych ścieków,
     - realizacji obiektów kubaturowych oraz zbiorników i rurociągów do magazynowania i transportu olejów i smarów,
     - zakładania i budowy stacji paliw,
     - lokalizacji składowisk odpadów stałych i płynnych.

2.1.1.2. Lasy – element podstawowy w systemie ekologiczno-przyrodniczym gminy

Istniejące kompleksy leśne stanowią elementy systemu przyrodniczego o znaczeniu lokalnym i funkcjach: gospodarczej (wiodąca) ekologicznej, bioklimatycznej, krajobrazowej i częściowo rekreacyjnej.

a) Podstawowymi kierunkami zagospodarowania obszarów leśnych jest::
   - ochrona walorów przyrodniczych i użytkowych,
   - ochrona lasów wodochronnych,

- utrzymanie ciągłości przestrzennej funkcjonowania w ramach systemu ekologicznego gminy i województwa oraz racjonalne wykorzystanie dla potrzeb gospodarczych i rekreacji,

b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
- prowadzenia gospodarki leśnej zgodnie z ustaleniami planów urządzenia lasów, uwzględniających zasadę powszechnej ochrony, trwałości utrzymania ciągłości użytkowania oraz dostosowania do ustalonych w planie funkcji i form użytkowania niezależnie od struktury własnościowej lasów (państwowe prywatne),
- wyznaczania i częściowego przystosowania kompleksów leśnych do potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych,
- wykonania rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych o kierunku leśnym i Krajowym Programem Zwiększania Lesistości,
- wykonania dolesień zgodnie z opracowanymi granicami polno-leśnymi,
- stosowania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, zakazów lub ograniczeń dotyczących głownie następujących czynności:
  - przeznaczania powierzchni leśnej na cele nieleśne,
  - zabudowy z wyjątkiem urządzeń integralnie związanych z ich funkcją,
  - realizacji przebiegu urządzeń liniowych (linii elektroenergetycznych, gazociągów, ropociągów, kolektorów linii telekomunikacyjnych dróg itp.) wymagających znacznej wycinki drzew,
  - wykonywania melioracji trwale naruszających układ stosunków wodnych w dolinach rzecznych na obszarach leśnych i prac ziemnych naruszających w istotny sposób rzeźbę terenu,
  - lokalizacje składowisk odpadów komunalnych i przemysłowych.

2.1.1.3. Zieleń urządzona – (parkowo-skwerowa, uliczna, ogrodów przydomowych, przykościelna, cmentarna, parki podworskie itp.) – elementy uzupełniające system przyrodniczy gminy, funkcjonujące głównie w strukturach jednostek osadniczych.
Zaleca się ochronę istniejącej zieleni urządzonej przed jej likwidacją z wyjątkiem szczególnych przypadków realizacji ważnych elementów komunikacyjnych lub infrastrukturalnych. Wszelka działalność modernizacyjna w parkach podworskich wymaga uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

2.1.1.4. Szczególne formy ochrony przyrody.

a) Przestrzeganie i uwzględnianie w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego zakazów i nakazów określonych w akcie prawnym powołującym Obszar Krajobrazu Chronionego Wzgórz Sokólskich.
b) Ochrona przed likwidacją istniejących pomników przyrody,
c) Zaleca się ustanowienie nowych pomników przyrody oraz innych form ochrony przewidzianych ustawą o ochronie przyrody z obowiązkiem wprowadzania ich do planów miejscowych zagospodarowania przestrzennego gminy lub jej części.

2.1.2. Ochrona środowiska

2.1.2.1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

a) W ramach ochrony wód powierzchniowych i podziemnych wyodrębnia się następujące kierunki zagospodarowania,
   - przywrócenie pierwszej klasy czystości wód rzeki Łososna oraz utrzymanie II klasy czystości wód rzeki Zwergi i Przerwy,
   - utrzymanie nienaruszonych przepływów biologicznych w/w rzek,
   - ochrona wód gruntowych przed zanieczyszczeniami sanitarnymi i przemysłowymi
b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - zakazu odprowadzania do wód powierzchniowych (rzek) i gruntowych ścieków sanitarnych i przemysłowych w wielkościach, które nie zapewniają utrzymania obowiązującej klasy czystości tych wód,
   - budowy stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej w Kuźnicy,
   - zachowania strefy ochrony bezpośredniej o szerokości 8 -10 m dla ujęć wód podziemnych.

2.1.2.2. Ochrona powietrza atmosferycznego

a) W zakresie ochrony powietrza atmosferycznego uwzględnia się następujące kierunki zagospodarowania:
   - przeciwdziałanie wzrostowi zanieczyszczeń powietrza głównie produktami pochodzącymi z procesów energetycznych, przemysłowych oraz komunikacyjnych (zwłaszcza pyłów zawieszonych, dwutlenku siarki i azotu oraz ołowiu),
   - poprawa warunków życia ludzi zamieszkałych na terenach będących w zasięgu oddziaływania zanieczyszczeń lub w jednostkach osadniczych o dużej koncentracji lokalnych źródeł ciepła.
b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - obowiązku stałego monitoringu atmosfery jako podstawy ustalenia lokalnych jednostkowych norm emisji zanieczyszczeń lub ich likwidacji w formie stosownych decyzji organu kompetentnego ds. ochrony środowiska,
   - wydawania nakazów instalowania urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz zmian profilu i technologii produkcji w obiektach stanowiących główne źródła zanieczyszczeń,
   - stosowania w ciepłownictwie paliw o mniejszej uciążliwości dla środowiska (np. gazu ziemnego i płynnego oraz oleju opałowego) – szczególnie na obszarach objętych ochrona prawną,
   - utrzymanie zasady, że ponadnormatywna uciążliwość sanitarna zakładu powinna mieścić się w granicach własnych działek,
   - utrzymanie dobrego stanu dróg kołowych łącznie z zachowaniem płynności ruchu na tych drogach, szczególnie w obrębie obszarów zabudowanych i na terenach objętych ochrona prawną,

- przestrzeganie wartości dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń w emisjach energetycznych i technologicznych.

2.1.2.3. Ochrona ludzi i środowiska przed hałasem i wibracjami.

a) Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą minimalizacji poziomu hałasu i wibracji głównie w obszarach stałego pobytu ludzi i rekreacji.
b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - eliminacja z obszarów zamieszkałych źródeł hałasu o ponadnormatywnym natężeniu (zabezpieczenia techniczne lub zmiana technologii i urządzeń),
   - przestrzegania w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania zasady, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne natężenie nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane,
   - ustalenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego obszaru gminy lub jej części norm dopuszczalnych natężeń hałasu w szczególności dla terenów podlegających ochronie, zabudowy mieszkaniowej i strefy rolno-osadniczej,
   - określenie zasady i warunków sytuowania nowej zabudowy w stosunku do dróg i linii kolejowych o znaczącej uciążliwości akustycznej (droga krajowa nr 18, linia kolejowa Białystok Grodno.

2.1.2.4. Ochrona ludzi i środowiska przed szkodliwym elektromagnetycznym promieniowaniem niejoniozującym

a) Kierunki gospodarki przestrzennej w w/w zakresie dotyczą głównie zmniejszenia do minimum oddziaływania szkodliwego promieniowania na ludzi i środowisko przyrodnicze.
b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - zapobiegania zagrożeniom w planach miejscowych i decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania poprzez zachowanie odpowiednich stref ochronnych od zabudowy ze stałym pobytem ludzi, projektowanych linii napowietrznych,.

2.1.2.5. Ochrona powierzchni ziemi

a) W ramach ochrony powierzchni ziemi i racjonalnego wykorzystywania jej walorów użytkowych, przewiduje się następujące kierunki zagospodarowania:
   - ochronę powierzchni ziemi przed zanieczyszczeniami (odpadami) przemysłowymi i stałymi,
   - ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej przez przeznaczeniem jej na cele nierolnicze,
   - ochronę powierzchni ziemi przed skutkami powierzchniowej eksploatacji surowców mineralnych,
b) Realizacja w/w kierunków wymagać będzie w szczególności:
   - prawidłowej eksploatacji gminnego wysypiska śmieci,
   - wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów,

- budowy stacji kontenerowych wspólnych dla zespołu wsi zwodociągowanych z późniejszym wywozem tych nieczystości do punktu zlewnego oczyszczalni komunalnej w Kuźnicy,
- zachowania dotychczasowej struktury przestrzennej gruntów rolnych i leśnych z możliwością ekologicznego ich wzbogacania (zadrzewienia śródpolne, remizy, użytki ekologiczne itp.),
- utrzymanie wartościowych i intensywnie użytkowanych gruntów rolnych jako rolniczej przestrzeni produkcyjnej z zachowaniem dotychczasowych form użytkowania i kierunków produkcji przy jednoczesnym prowadzeniu działań inspirujących na rzecz rozwoju rolnictwa ekologicznego,
- przyjmowanie w planach miejscowych zwartych kompleksów gleb chronionych (IIIa, IIIb, IVa, IVb), jako ogranicznika rozwoju budownictwa pozarolniczego z uwzględnieniem ustawowych przepisów w tym zakresie,
- wyłączenie obszarów użytków ornych zdrenowanych spod jakiejkolwiek zabudowy kubaturowej,
- racjonalnej eksploatacji zbóż surowców mineralnych z zachowaniem wymogów określonych w ustawie z dnia lutego 1994 r – Prawo geologiczne i górnicze – Dz. U. nr 27, poz. 96,
- sukcesywnej rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych głównie o kierunku leśnym,
- zachowania w dotychczasowym użytkowaniu terenów uznanych za „obszary perspektywiczne występowania surowców mineralnych" – są to obszary położone w okolicy wsi: Dubica Kurpiowska, kol. Kowale, Starowlany, Popławce, Białobłockie, Parczowce, Czepiele, Tołoczki Wielkie, Klimówka, Palestyna.

2.2. Kierunki i zasady ochrony dóbr kultury

Ochrona i utrzymanie w należytym stanie obiektów zabytkowych i obiektów o charakterze zabytkowym (jest ich dość dużo na terenie gminy – punkt 2 opracowania) wymaga wiele nakładów pieniężnych, będzie to coraz trudniejsze ze względu na spadek liczby ludności w gminie jak też przekazywanie niektórych obiektów wyłącznie na utrzymanie gminy.

Istniejące dobra kultury w postaci obiektów zabytkowych, obiektów o charakterze zabytkowym i obiektów archeologicznych będą nabierały z biegiem lat wartości historycznych i przy braku odpowiednich działań dla utrzymania we właściwym stanie mogą ulec gradacji technicznej.

Dlatego też utrzymanie ich będzie wymagało skoordynowanych działań administracji rządowej i samorządowej.

2.2.1. Ochrona obiektów o wartościach kulturowych wymagać będzie:

- ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego odpowiedniego postępowania w celu ochrony zabytków i obiektów o wartościach kulturowych,
- ścisłej współpracy władz gminnych z Państwową Służbą Ochrony Zabytków,

- kontrolowania stanu technicznego obiektów oraz udzielenia pomocy ich właścicielom przy udziale Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w celu należytego utrzymania zabytków,
- dbanie o właściwe wykorzystanie funkcji obiektów, a przy zaniedbaniach właściciela przejęciu ich w drodze wykupu,
- w przypadku konieczności rozbiórki lub przeniesienia obiektu należy dokonać inwentaryzacji, na zasadach określonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

2.2.2. Ochrona stanowisk archeologicznych

wymagać będzie:

- wprowadzenia odpowiednich ustaleń w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, dotyczących ochrony stanowisk archeologicznych
- w przypadku wystąpienia konieczności przeznaczenia terenów ze stanowiskami archeologicznymi na ważne cele publiczne należy w planie miejscowym ustalić sposób postępowania uzgodniony z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych,
- w przypadku natrafienia na obiekty nieznanego pochodzenia podczas prowadzenia robót ziemnych należy powiadomić służby archeologiczne,
- stanowiska archeologiczne powinny być wyłączone z użytkowania i przejmowane na własność gminy.

2.2.3. Tworzenie nowych wartości kulturowych

- Należy dążyć do indywidualizowania przestrzennych form zabudowy i zagospodarowania przestrzeni publicznej w dostosowaniu do otaczającej zabudowy i krajobrazu,
- Wyżej wymienione działania należy wpisywać do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Dążyć do kultywowania regionalnych form architektonicznych oraz tradycji materiałowych i konstrukcyjnych.

2.3. Kierunki rozwoju infrastruktury społecznej

2.3.1. Tendencje demograficzne

Od wielu lat w gminie Kuźnica występuje tendencja spadkowa liczby ludności, należy przypuszczać, że proces ten przebiegać będzie podobnie w okresie perspektywicznym.

Opracowana prognoza demograficzna dla województwa białostockiego, określa liczbę ludności dla gminy Kuźnica w poszczególnych latach w następujących wielkościach:

2000 r.	- 4700	osób w tym: Kuźnica	1730	osób
2005 r.	- 4400	—„—	1760	—„—
2010 r.	- 4200	—„—	1810	—„—

Przy spadku ludności w gminie występować będzie tak jak dotychczas, wzrost liczby ludności w ośrodku gminnym.
Konsekwencją zmian zachodzących w strukturze ludności gminy będzie:
- nieznaczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym,
- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Proces wyludniania się wsi oraz starzenia się ludności spowoduje konieczność:
- podjęcia działań związanych z budową systemów zabezpieczeń społecznych,
- ukierunkowania instrumentów polityki na proces wzrostu powierzchni gospodarstw rolnych,
- dostosowywanie zmian w infrastrukturze społecznej,
- zagospodarowanie obiektów opuszczonych przez użytkowników.

2.3.2. Mieszkalnictwo.

Z prognozy demograficznej wynika, że na terenie gminy nie wystąpi potrzeba ilościowego wzrostu zasobów mieszkaniowych, wystąpić zaś powinna poprawa warunków zamieszkania w budownictwie istniejącym, jak też wymiana budynków zużytych technicznie.

Przy spadku liczby ludności wystąpi prawdopodobnie wzrost liczby budynków opuszczonych. Obiekty te mogą być wykorzystane na potrzeby rekreacji – budownictwo letniskowe.

Główne zadania w zakresie mieszkalnictwa to:
- utrzymanie, modernizacja, wymiana i uzupełnienie zabudowy mieszkaniowej,
- dokonywanie zmian w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod katem przeznaczenia opuszczonych budynków zarówno zabudowy zagrodowej jak tez obiektów infrastruktury społecznej pod budownictwo jednorodzinne, usługi i budownictwo letniskowe,
- jeśli zajdzie taka potrzeba, należy wyznaczyć nowe tereny budowlane na obszarze Kuźnicy, gdzie wystąpi wzrost liczby mieszkańców
- rozwój systemów infrastruktury technicznej podnoszących standard mieszkań i warunków zamieszkania ludności
- zabezpieczenie środków budżetowych na właściwe utrzymanie budownictwa należącego do gminy.

2.3.3. Usługi.

a) Obsługa ludności na poziomie ponadpodstawowym, w zakresie: szkolnictwa średniego, lecznictwa zamkniętego i specjalistycznego, kultury, sportu kwalifikowanego, specjalistycznego handlu i rzemiosła, administracji państwowej, sądownictwa, ubezpieczeń realizowana będzie w mieście powiatowym Sokółka.
b) Obsługa ludności w zakresie podstawowych usług komunalnych: oświaty, zdrowia, kultury i sportu pozostanie na obecnym poziomie. Obiekty te powinny być utrzymane w dobrym stanie technicznym, przy ciągłym polepszaniu jakości wyposażenia.

Ze względu na wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym może zaistnieć konieczność zabezpieczenia miejsc w domach opieki społecznej dla ludzi samotnych.

c) Główne zadania w zakresie usług komunalnych to:
- zapewnienie w budżetach gminy odpowiednich środków finansowych na utrzymanie, modernizację i rozbudowę urządzeń, które są niezbędne miejscowej ludności. Należą tu:
  - szkoły podstawowe w miejscowościach: Kuźnica, Popławce, Nowodziel, Klimówka, Pawłowicze, Czuprynowo
  - gimnazjum w Kuźnicy
  - przedszkole w Kuźnicy
  - ośrodek zdrowia w Kuźnicy
  - Gminny Ośrodek Kultury z kinem i biblioteką
  - urządzenia sportowe – stadion w Kuźnicy i boiska przy szkołach podstawowych
  - obiekty zabytkowe tereny rekreacyjne
  - strażnice OSP i baseny przeciwpożarowe – Starowlany, Saczkowce, Kuźnica
  - Urząd Gminny
- tworzenie warunków do zagospodarowania nieużytkowanych obiektów komunalnych, terenów usługowych oraz terenów wyznaczonych w planach zagospodarowania przestrzennego pod katem rozszerzania funkcji użytkowej oraz zmiany przeznaczenia, w zależności od potrzeb i warunków urbanistycznych i przyrodniczych.
- tworzenie warunków do rozwoju zabudowy mieszkaniowo-usługowej i produkcyjnej na nowych terenach określonych w niniejszym studium.
- sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
- uzbrojenie terenów w urządzenia infrastruktury technicznej

d) Obiekty i urządzenia pozostałe.

Zakłada się utrzymanie istniejących usług oraz ich rozbudowę i modernizację dla podniesienia ich standardów. Przewiduje się również tworzenie nowych rodzajów usług które mogą powstać w związku z rozwojem postępu i cywilizacji.

Główne zadania rozwoju:
- utrzymanie istniejących usług handlowych i gastronomicznych, obiektów administracyjnych, obiektów sakralnych, obiektów rzemieślniczych, (obiekty te opisane są w rozdziale 5 „Urządzenia obsługi ludności").
- Tworzenie warunków do rozwoju nowych urządzeń, obiektów usługowych, głównie w zakresie: handlu, gastronomii, rzemiosła, turystyki i wypoczynku oraz innych urządzeń usługowych wynikających z większego zapotrzebowania ludności.

Przygotowanie terenów pod nowe usługi powinno dokonywać się poprzez wprowadzenie zmian w istniejących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub też opracowania nowych.

Należy wykorzystać istniejące już obiekty opuszczone lub też, które będą opuszczone, przystosowując je do nowych funkcji.

Należy bowiem przypuszczać, że zainteresowanie rozwojem usług będzie wzrastać w miarę wzrostu zamożności ludności i napływu ludności chętnej do odpoczynku z terenów zagrożonych skażeniem

2.4. Kierunki i zadania rozwoju gospodarczego gminy i terenów dla tych potrzeb

2.4.1. Kierunki rozwoju przemysłu rzemiosła oraz obszary pod zabudowę przemysłowo-rzemieślniczą.

Obecnie istnieje tylko jeden zakład przemysłowy na terenie gminy, jest nim Zakład Wikliniarski we wsi Chreptowce.

Można przypuszczać że w perspektywie ma szansę rozwoju przemysł i rzemiosło produkcyjne w oparciu o surowce miejscowe pochodzenia rolniczego i możliwości eksploatacyjne udokumentowanych złóż surowców mineralnych.

Sprzyjać rozwojowi gminy będzie aktywność gospodarcza mieszkańców gminy, istniejący a nie zagospodarowany majątek oraz warunki terenowe.

Niewykorzystany majątek może być zaoferowany potencjalnym nabywcom o ile będą uelastycznione funkcje terenów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w kierunku możliwości usługowych, rzemieślniczych i innych w zależności od potrzeb.

Przy wprowadzaniu zmian do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy należy uwzględnić lokalne uwarunkowania środowiskowe – sąsiedztwo zabudowy, odbiorniki ścieków, itp., warunki środowiska przyrodniczego, uzbrojenie terenu. W planach tych należy przyjmować zasadę, że zakłady produkcyjne mogą być realizowane pod warunkiem, że uciążliwość ich nie przekroczy własnej działki.

Istniejące zasoby mineralne stwarzają szansę rozwojową kopalnictwa, warunki ich eksploatacji wymagają:

- sporządzenia dokumentacji geologicznej
- przeznaczenie w planach miejscowych udokumentowanych złóż na cele eksploatacji powierzchniowej,
- wyznaczenie w sąsiedztwie udokumentowanych złóż ewentualnych zakładów przetwarzających te surowce.

2.4.2. Kierunki rozwoju rolnictwa i leśnictwa – obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, tereny leśne.

1. Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Gmina Kuźnica tak jak obecnie będzie gminą o wiodącej funkcji rolniczej. Kierunki produkcji nie ulegną zasadniczej zmianie, w produkcji roślinnej dominować będzie uprawa zbóż i ziemniaków oraz roślin pastewnych, w produkcji zwierzęcej chów bydła, trzody chlewnej i owiec.

Stopniowo zmniejszać się będzie liczba gospodarstw rolnych co spowoduje prawdopodobnie wzrost średniej powierzchni gospodarstwa.

Tempo tych zmian zależeć będzie od polityki państwa takich jak: ceny produktów rolniczych, ceny środków produkcji, możliwości zbytu tanie kredyty, itp. oraz od możliwości tworzenia nowych miejsc pracy dla ludności odchodzącej z rolnictwa. Następować powinien wzrost poziomu technologii prac rolniczych i warunków cywilizacyjnych życia mieszkańców wsi, przy intensywnym rozwoju systemów infrastruktury społecznej i technicznej.

Osiągnąć to będzie można przy:

a) ochronie i poprawie jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej poprzez:
   - zalesienie gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa
   - kontynuacji regulacji stosunków wodnych i konserwacją oraz ochroną systemów melioracyjnych już istniejących,
   - ochrona gleb,

b) poprawie struktury własnościowej:
   - sukcesywne prowadzenie scaleń, co wpływa na polepszenie rozłogów gospodarstwa
   - powstawaniu dużych obszarów gospodarstw rolnych

c) wspieranie rozwoju otoczenia rolnictwa w zakresie mechanizacji, zaopatrzenia i zbytu środków produkcji, przetwórstwa rolniczego, usług weterynaryjnych
   - tworzenie warunków do utrzymania istniejących urządzeń obsługi rolnictwa
   - pomoc finansowa i doradcza przy tworzeniu nowych zakładów usługowych, jak też przetwórstwa rolniczego, które może powstawać na bazie rodzimego surowca.

d) podnoszenie poziomu technologii produkcji rolniczej i warunków zamieszkiwania ludności wiejskiej
   - rozwój wyposażenia wsi w urządzenia infrastruktury technicznej takich jak: wodociągi, kanalizacja, elektroenergetyka, gazownictwo, telekomunikacja, usuwanie i utylizacja odpadów
   - utrzymanie istniejących urządzeń obsługi ludności i podnoszenie ich standardów w celu podniesienia jakości świadczonych usług, w zakresie: oświaty, zdrowia, kultury, sportu i bezpieczeństwa przeciwpożarowego
   - tworzenie warunków do powstawania nowych usług
   - poprawa stanu dróg w gminie, zarówno o znaczeniu ponadgminnych jak też gminnych i publicznych.

e) rozwój ekologizacji rolnictwa
   - szkolenie i doradztwo w zakresie realizacji zmiany użytkowania
   - ograniczenie stosowania nawozów mineralnych i środków ochrony roślin na rzecz nawożenia organicznego
   - unikanie koncentracji nadmiernej obsady zwierząt gospodarskich
   - przeciwdziałanie procesom obniżania się poziomu wód gruntowych oraz ujemnym skutkom melioracji.

2. Tereny leśne

Ponad 60% lasów to lasy prywatne, zalesiane gminy jest niższe niż średnio w województwie, udział lasów w powierzchni ogólnej gminy stanowi 18% . w perspektywie podobnie jak obecnie funkcją lasów będzie produkcja surowca drzewnego, przede wszystkim na potrzeby własne właścicieli.

Ważną funkcją lasów poza pozyskiwaniem surowca drzewnego będzie funkcja wodo- i glebochronna oraz ostoja dla dzikiego ptactwa i zwierzyny.

Przewiduje się znaczne powiększenie (o ponad 1300 ha) powierzchni lasów poprzez zagospodarowanie gruntów marginalnych dla rolnictwa,

zgodnie z opracowanym operatem granic gruntów polno-leśnych przez Wojewódzkie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych.

2.5. Kierunki kształtowania struktury funkcjonalnej

2.5.1. Tereny zabudowane w tym do rehabilitacji

Tereny zabudowane przedstawione zostały na planszy kierunków. Granice zawierające te tereny oraz działki przeznaczone pod zabudowę w dotychczas obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przyjmuje się w studium jako:
granice zwartej zabudowy wsi
Zasoby mieszkaniowe w gminie są własnością prywatną i wymagają często modernizacji. Na obszarach wsi nie wyznacza się jednak obszarów do kompleksowych procesów rehabilitacji.

2.5.2. Tereny predysponowane do przeznaczenia pod zabudowę zagrodową i mieszkalno-usługową.

Pod zabudowę należy przeznaczać przede wszystkim działki niezabudowane, leżące w granicach zwartej zabudowy wsi.
Dla leżących w wyżej wymienionych granicach terenów przeznaczonych pod zabudowę dla których nie określono zasad podziału na działki budowlane, zasad zabudowy i zasad obsługi komunikacyjnej należy sporządzić plan.
Planu urbanistyczne winny bezwzględnie zachowywać istniejącą ciągłość tradycyjnego układu rozplanowanie wsi oraz charakteru zabudowy. Na pozostałych terenach leżących w granicach zwartej zabudowy wsi uzupełnienie zabudowy może następować bez wcześniejszego sporządzenia planu przy przyjęciu następujących zasad i warunków kształtowania zabudowy:

- nowa zabudowa zharmonizowana z krajobrazem,
- powierzchnie zabudowane i utwardzone na działkach nie mogą przekraczać 20-30 % jej powierzchni,
- budynki mieszkalne parterowe z użytkowym poddaszem z wyjątkiem przypadków dostosowania nowej zabudowy do zabudowy już istniejącej,
- dachy symetryczne o kącie nachylenia połaci od 30° -45 ° – stosowanie do prac elewacyjnych materiałów pochodzenia rodzinnego (drewno, kamień),
- w zabudowie plombowej zachowanie istniejącej linii zabudowy.

2.5.3. Funkcje i zasady kształtowania rozwoju przestrzennego miejscowości gminnej – Kuźnica:

1) Główny cel w zakresie rozwoju gospodarczego i społecznego to zachowanie i rozwój istniejącej funkcji gminnego ośrodka obsługi ludności a także rozwój funkcji ponadlokalnych tj: obsługi międzynarodowego ruchu osobowo-towarowego.

2) Dalszy rozwój miejscowości gminnej kształtował się będzie w oparciu o:
   - tereny zabudowy historycznej z usługami o znaczeniu lokalnym w tym pożądane jest opracowanie studium wartości kulturowych oraz objecie ochrona konserwatorską układu przestrzennego miejscowości Kuźnica,
   - o walory przestrzenne rzek: Łososnej i Zwegry, które na kierunek powinny podlegać starannemu zagospodarowaniu jako element oferty turystyczno-wypoczynkowej,
   - z uwzględnieniem dotychczasowego przeznaczenia terenów w miejscowych planach obowiązujących sporządzonych zgodnie z ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15 poz. 139 z 1999 r.),
3) Tereny rozwojowe zainwestowania miejscowości gminnej Kuźnica wskazane są na planszy kierunków i oznaczone jako:
   - tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej /M-U/ wielofunkcyjne,
   - tereny usług (PSU) związanych z potrzebami istniejących przejść granicznych: drogowym i kolejowym. Teren ten winien być strefą aktywizacji działań związanych z rozwojem zespołu usługowego wielofunkcyjnego w tym składy, magazyny, hotele, parkingi.
     Wprowadzenie zainwestowania na nowe tereny uwarunkowane jest::
     - sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania ,
     - budową infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

2.5.4. Tereny letniskowo-rekreacyjne-turystyczne.

Gmina nie posiada większych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego co ogranicza możliwości szerszego rozwoju turystyki i wypoczynku o zasięgu ponadlokalnym.
Położenie w sąsiedztwie obszaru chronionego Wzgórz Sokólskich oraz występujące tu wsie (Nowodziel, Czuprynowo, Parczowce, Tołoczki Wielkie, Tołoczki Małe, Tołcze, Bilminy, Palestyna, Klimówka), które posiadają walory środowiska przyrodniczego, w obrębie których część opuszczonych zasobów mieszkalnych i obiektów publicznych może być przystosowana do potrzeb rekreacji i budownictwa letniskowego. Natomiast wyznaczenie nowych terenów usług turystyki winno się odbywać w oparciu o istniejące układy osadnicze wsi i plomby.
Walory rekreacyjne posiada rzeka Łososna i projektowane na rzece zbiorniki wodne w Kuźnicy i Chreptowcach. Urządzenie terenów rekreacyjnych – turystycznych przy projektowanych zbiornikach wodnych stworzy możliwości wypoczynku świątecznego i codziennego.
Szczególne predyspozycje do rozwoju usług z zakresu obsługi turystyki mają tereny położone przy drodze krajowej o znaczeniu międzynarodowym Warszawa – granica Państwa.

2.5.5. Obowiązki w zakresie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Obowiązek opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wynika z art. 13 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 15, poz. 139).
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmina sporządza:

- po zaistnieniu warunków określonych w ustawach szczególnych (np. określenie przeznaczenia i zasad zabudowy terenów rolnych na cele nierolnicze),
- dla obszarów i zespołów poddawanych ochronie przez Radę Gminy,
- w miarę pojawiających się możliwości inwestycyjnych gminy i inwestorów,
- w związku z realizacją przyjętej polityki dotyczącej zagospodarowania przestrzennego gminy,
- nie ustala się w niniejszym studium terenów, dla których obowiązek sporządzenia planu miejscowego wynikałby z art. 6 ust. 5 pkt. 7 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z uwagi na istniejące uwarunkowania.

Kolejność sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego powinna wynikać z programu realizacji komunalnych urządzeń infrastruktury technicznej na obszarze gminy, a także w związku z wystąpieniem wyżej wymienionych przypadków i potrzeb.
Na terenach predysponowanych pod różnego rodzaju zagospodarowania powinno być utrzymane dotychczasowe użytkowanie gruntów.

2.5.6. Obszary niezbędne do realizacji polityki państwa na obszarze gminy.

Do ponadlokalnych celów publicznych na obszarze gminy Kuźnica należy zaliczyć:
- drogę krajową Nr S 18,
- linię kolejową o znaczeniu międzynarodowym Warszawa – Grodno,
- przejście graniczne drogowe i kolejowe,.

W rejestrze wojewódzkim nie umieszczono do tej pory żadnych ponadlokalnych zadań publicznych, które miałyby być realizowane na obszarze gminy Kuźnica.
Z materiałów do studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego wynika, że droga krajowa nr 18 na kierunek będzie zmodernizowana do parametrów drogi ekspresowej. Docelowo przebieg jej przełożony zostanie w ciąg dróg Nr 671 i Nr 672. Wymagać to będzie wykonania nowego odcinka na kierunku Sokolany – Popławce.
Rozbudowa przejścia granicznego i wzrost ruchu samochodowego będzie wymagała wyeliminowania ruchu tranzytowego z miejscowości Kuźnica. Na mapie „kierunków" zostało pokazane możliwe perspektywiczne obejście drogowe Kuźnicy.

2.6. Kierunki i zadania rozwoju komunikacji

Gmina Kuźnica obsłużona będzie siecią drogową, linią kolejową i komunikacją autobusową.

2.6.1. Sieć drogowa

2.6.1.1. Struktura funkcjonalna dróg.

Na podstawie art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej – w

związku z reformą ustrojową państwa (Dz.U.Nr. 106. Poz. 668) wprowadzającej zmiany w ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz.U.Nr. 14 poz. 60 z późniejszymi zmianami) i art. 103 ustawy z dnia 13 października 1998 r. Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U.Nr. 133, poz. 872) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 grudnia 1998 r. w sprawie ustalenia wykazu dróg krajowych i wojewódzkich(Dz.U.Nr. 160 poz. 1071) na obszarze gminy są następujące grogi publiczne:

a) droga krajowa Nr S18 określona w punkcie 9.1.1.1. „uwarunkowań studium",
b) drogi powiatowe (byłe wojewódzkie) według wykazu w punkcie 9.1.1.2. „uwarunkowań studium",
c) drogi gminne według wykazu w punkcie 9.1.1.3. „uwarunkowań studium".

2.6.1.2. Droga krajowa Nr S18.

1) Prognoza ruchu na podstawie pomiarów ruchów 1995 przedstawia się następująco:

Nr S18	1995	2000	2005	2010	2015
Sokółka – granica państwa	2100	2800	3400	4100	4800

2) Z porównania przepustowości drogi Nr S 18 przy poziomie swobody ruchu D wynoszącej 1250 P/h przy szerokości jezdni 7 m z prognozowanym natężeniem ruchu w 2015 wynoszącym 456 P/h (0,095 * 4800 = 456) wynika że istniejący przekrój drogi przeniesie prognozowany ruch.
3) W związku z zaliczeniem drogi Nr S18 do dróg ekspresowych jej parametry techniczne i użytkowe należy dostosować do parametrów drogi ekspresowej zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.Nr. 43 poz. 430).
4) Rozbudowa przejścia granicznego w Kuźnicy oraz wzrost ruchu turystycznego, w perspektywie będzie wymagał wyeliminowania tego ruchu z miejscowości Kuźnica. Rezerwa terenów po północno-zachodniej stronie miejscowości pozwala na spełnienie powyższego warunku, umożliwi rozwój Kuźnicy w kierunku południowo-wschodnim oraz stworzy dogodne warunki do połączenia z planowanym przejściem granicznym w Chworościanach.
5) Z materiałów projektu studium zagospodarowania przestrzennego byłego województwa białostockiego wynika, że w celu ominięcia Krajobrazowego Parku Puszczy Knyszyńskiej przewiduje się zmianę trasy przebiegu dróg Nr S18 i Nr S19. Droga Nr S18 docelowo przebiegać będzie na kierunku Jeżewo Stare – Tykocin – Knyszyn – Korycin – Janów – Sokolany – droga Nr18 (z budową nowego odcinka drogi na kierunku Sokolany – Popławce).
6) Postuluje się utrzymanie w dotychczasowym użytkowaniu (bez przeznaczenia pod zabudowę i zalesienie) tereny dla wykonania obwodnicy Kuźnicy i nowego odcinka drogi w kierunku Sokolany – Popławce o przebiegach określonych na rysunku „kierunków studium" niniejszego opracowania.

7) Uściślenie trasy przebiegu nastąpi w trybie planowania miejscowego,
8) Dla zapewnienia właściwej swobody ruchu i bezpieczeństwa na odcinku drogi Popławce – Kuźnica, przy modernizacji drogi postuluje się wykonanie dróg zbiorczych.
9) Należy liczyć się z potrzebą poszerzenia pasa drogowego do 40 m oraz przy budowie dróg zbiorczych jednostronnych lub dwustronnych do 50 m lub 60 m.
10) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych, zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r przytoczonej w punkcie 2.6.1.1. „kierunków rozwoju", obiekty budowlane przy drogach powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi ekspresowej co najmniej:
    - na terenie zabudowy miast i wsi 20 m
    - poza terenem zabudowanym 40 m.
11) Na etapie modernizacji drogi trzeba będzie opracować ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z uwzględnieniem właściwej prognozy ruchu, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
12) Uwzględnienie właściwych parametrów drogi w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2.6.1.3. Drogi powiatowe (byłe wojewódzkie)

1) Zgodnie z art. 6a ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r przytoczonych w punkcie 1.1. „kierunków rozwoju" niniejszego opracowania „do dróg powiatowych zalicza się drogi inne niż w art. 5 ust. 1, stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin miedzy sobą". Na podstawie w/w ustalenia , można przypuszczać, że do dróg powiatowych mogą być zaliczone tylko następujące drogi: 03114, 03115 i 03123.
2) Sprawne powiązania zewnętrzne gminy będą realizowane poza drogą krajową Nr S18 drogami powiatowymi o następujących numerach: 03114, 03115, 03117 i 03123.
3) Przy założonym standardzie w „projekcie studium województwa białostockiego", że ośrodki gminne powinny mieś połączenia między sobą drogami o nawierzchni twardej ulepszonej przewiduje się w pierwszej kolejności do modernizacji drogi o następujących numerach: 03114, 03115, 03123 i 03116 na odcinku do drogi 0337016.
4) Parametry techniczne i użytkowe dróg przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43, poz. 430).
5) Zgodnie z art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 1985r. zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przytoczonej w punkcie 2.6.1.1. „kierunków rozwoju", obiekty budowlane przy drogach publicznych powinny być usytuowane w odległości od zewnętrznej krawędzi jezdni drogi powiatowej co najmniej:

- na terenie zabudowy miast i wsi 8 m
- poza terenem zabudowanym 20 m.

6) Na etapie modernizacji drogi należy wykonać ocenę oddziaływania drogi na środowisko, z równoczesnym ustaleniem zasad i warunków realizacji zabudowy szczególnie wymagającej ochrony w jej otoczeniu oraz ochrony istniejącej zwartej zabudowy przed uciążliwościami ruchu.
7) Uwzględnienia właściwych parametrów dróg w ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego łącznie z warunkami zagospodarowania ich obrzeży, wynikających z oceny oddziaływania drogi na środowisko.
8) Można przypuszczać, że ulegnie zmianie numeracja dróg powiatowych i gminnych na mocy art. 10 lit. c ust. 5 ustawy z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych zmienionej art. 52 ustawy z dnia 24 lipca 1998 r przytoczonych w punkcie 1.1. „kierunków rozwoju", który brzmi: „Minister właściwy do spraw transportu określi, w drodze rozporządzenia, sposób numeracji oraz zakres, treść i sposób prowadzenia ewidencji dróg i obiektów mostowych".

2.6.1.4. Drogi gminne

1) Struktura funkcjonalno-techniczna i przestrzenna dróg gminnych określona w punkcie 9.1.1.3. „uwarunkowań studium" może ulec istotnym zmianom w przypadku zaistnienia okoliczności określonych w punkcie 2.6.1.3. 1) „kierunków studium" tj. zwiększeniu ich ilości w przypadku przekazania części dróg powiatowych pod zarząd gminny oraz zaliczeniu do dróg gminnych następujących dróg : ulice w Kuźnicy; droga 0337006 – Parczowce, droga 03123 – Bilminy, droga 03123 – Szymaki i Kuźnica – Czuprynowo.
2) Wewnętrzne potrzeby transportowe gminy realizowane będą poza drogami krajową i powiatową drogami gminnymi
3) Parametry techniczne i użytkowe dróg gminnych należy przyjmować zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.Nr 43, poz. 430).
4) Bieżące remonty i modernizacje dróg należy wykonywać z uwzględnieniem priorytetów dla:
   - drogę 0337016 stanowiącą bliższe połączenie z Nowym Dworem,
   - odcinków dróg obsługujących największą liczbę mieszkańców i obszarach o największej w skali gminy aktywności gospodarczej,
   - odcinkach o największych zagrożeniach funkcjonowania ruchu, mogących wywołać paraliż życia społeczno-gospodarczego części sieci osadniczej.
5) Numeracja i ilość dróg gminnych może ulec zmianie z przyczyn określonych w punktach 2.6.1.3.1) i 2.6.1.3.8) „kierunków studium".

2.6.2. Techniczne zaplecze motoryzacji

1) Przy wskaźniku motoryzacji w 1997 r wynoszącym 114 samochodów osobowych na 1000 mieszkańców w gminie potrzeby w zakresie

krótkiego postoju we wsi Kuźnica szacuje się na 0,0114 * 1725 + 0,1 * 0,0114 * 3149 = 20 + 4 = 24 stanowiska

2) Dla poszczególnych programów zagospodarowania zaleca się przyjmować:

a) ilość miejsc postojowych jak w tabeli

Tabela nr 44

	Jednostka osadnicza	Strefa pośrednia
1	2	3
Administracja	1000 m^2p.u.	15-30
Handel	1000 m^2p.u.	10-36
Zakłady pracy	100 zatrudnianych	10-32
Restauracja, kawiarnia, kina	100 miejsc konsumpcyjn., widowiskowych	15-36

b) ilość miejsc obsługi samochodów zaleca się programować według następujących wskaźników
   1 szt/300 – 400 samochodów
   1 szt/300 – 400 m^2 powierzchni stacji

c) ilość stacji paliw zaleca się programować według zasady, że 1 stacja o 4÷6 dystrybutorach może obsługiwać 5000÷6000 samochodów.

3) Przy wzroście wskaźnika motoryzacji do 340 w roku 2005 i 400 w roku 2010 należy sukcesywnie dążyć do zaspokojenia potrzeb w zakresie technicznego zaplecza motoryzacji jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela nr 45

Lp.	Wyszczególnienie	lata	
		2005	2010
1	2	3	4
1.	Wskaźnik motoryzacji	340	400
2.	Ludność ogółem	4400	4200
3.	Ludność		
	a) w m. Kuźnica	1760	1810
	b) w gminie Kuźnica	2640	2390
4.	Parkingi krótkiego postoju w m Kuźnica	69	82
5.	Ilość samochodów osobowych	1496	1680
6.	Niezbędna ilość stacji paliw	1	1
7.	Niezbędna ilość zakładów naprawy pojazdów	5÷4	6÷4

Dane przedstawione w powyższej tabeli w punktach 3÷8 według własnych obliczeń.

2.6.3. Kolej

1) Z uwagi na zaliczenie magistrali kolejowej Warszawa – Białystok – Kuźnica Białostocka – granica państwa do europejskich korytarzy kolejowych – E26(Helsinki) – (Tallin – Ryga – Warszawa) planuje się jej modernizację z dostosowaniem do kursowania pociągów z prędkością 160 km/h .
2) Należy zwiększyć bezpieczeństwo przy transporcie koleją ładunków niebezpiecznych poprzez zaostrzenie przepisów bezpieczeństwa i ich rygorystyczne egzekwowania.
3) Wykorzystać kolej do transportu ładunków masowych.

2.6.4. Komunikacja autobusowa

1) Przy przyjętym w „projekcie studium województwa białostockiego" standardzie dostępności 2 km do przystanku autobusowego, należy dążyć do obsługi wsi Parczowce.
2) Zapewnienie właściwego standardu obsługi podróżnych wymagać będzie:
   a) utrzymania we właściwym stanie technicznym dróg, po których kursują autobusy
   b) sukcesywnej wymiany starych autobusów na nowoczesne, bardziej funkcjonalne z dostosowaniem dla ludzi niepełnosprawnych i mniej uciążliwych dla środowiska
   c) aby przedsiębiorstwo PKS dążyło do obniżenia kosztów funkcjonowania, a w efekcie do obniżenia cen usług transportowych.

2.6.5. Ścieżki rowerowe

Wytyczenie ścieżek rowerowych przewiduje się wzdłuż dróg na kierunkach: Kuźnica – Czuprynowo – Nowodziel – Kuźnica, Kuźnica – Kowale – Saczkowce – Sterpejki – Milenkowce – Długosielce – Kuźnica i w ciągu ul. Kresowej w Kuźnicy.

2.7. Kierunki i zadania rozwoju infrastruktury technicznej

Proponowane rozwiązania oparto na aktualnym rozeznaniu bieżących i przyszłych potrzeb. Dopuszcza się możliwość wprowadzenia nowych elementów i rozwiązań systemów bez konieczności zmiany treści studium pod warunkiem iż nie zostaną naruszone istotne jego elementy.

2.7.1. Zapotrzebowanie na wodę.

2.7.1.2. Prognoza zapotrzebowania wody

Do obliczenia zapotrzebowania wody w Kuźnicy przyjęto:
wskaźnik zapotrzebowania wody

- na cele bytowo-gospodarcze mieszkańców w 2010 r.
- 125 m^3/dM przy 100% korzystających z wodociągu przy wskaźniku nierównomierności dobowej N_d=1,3 i godzinowej N_g=2,5
- dla zakładów użyteczności publicznej 15 dm^3/M/d przy N_d=1,1 i N_g=2,5
- na cele drobnego przemysłu 10% zapotrzebowania na cele bytowo-gospodarcze przy N_d=1,15,
- dla zwierząt gospodarskich 10% zapotrzebowania na cele bytowo-gospodarcze przy N_d=1,2 i N_g=3,0
- na własne potrzeby wodociągu 15% średniego zapotrzebowania
- przeciwpożarowe – 5 dm_3/sek 1 pożar.

Liczbę mieszkańców Kuźnicy w okresie kierunkowym 2010 r przyjęto 19[illegible] osób i 100% korzystających z wodociągu.

Ogólne zapotrzebowanie wody wsi Kuźnica

Tabela Nr 46

Wyszczególnienie	$Q_{śr_d}$ (m^3/d)	Q_{max_d} (m^3/d)	Q_{max_h} (m^3/h)
Cele bytowo-gospodarcze	237,5	308,75	32,16
Zakłady użyteczności publicznej	28,5	31,35	3,13
Zwierzęta gospodarskie	23,75	28,5	3,56
Drobny przemysł	23,75	27,3	1,14
Razem	313,5	395,9	39,99
Potrzeby własne wodociągu	47,0	47,0	1,96
Ogółem	360,5	442,9	41,95
Cele przeciwpożarowe			18,00
Ogółem z p.poż			59,95
Zatwierdzone zasoby ujęcia m^3/d	65,0		

Zatwierdzone zasoby ujęcia pokrywają potrzeby mieszkańców Kuźnicy w okresie kierunkowym.
Do obliczeń zapotrzebowania wody w pozostałych wsiach gminy przyjęto scalony wskaźnik zapotrzebowania w wielkości 150 l/Md przy 100% korzystających z wodociągu i wskaźniku nierównomierności dobowej N_d=1,3 i godzinowej N_g=2,5.

Zapotrzebowanie wody przez mieszkańców wsi podłączonych i planowanych do podłączenia do poszczególnych wodociągów istniejących i projektowanych przedstawia tabela Nr 47.

Tabela nr 47

Nazwa wsi	Liczba przewid. mieszkańców w 2010	$Q_{śr_d}$ (m^3/d)	Q_{max_d} (m^3/d)	Q_{max_h} (m^3/h)
1	2	3	4	5
Wodociąg Kuścińce				
Kuścińce +Zajzdra	90	13,5	17,55	1,83
Wołyńce	35	5,25	6,82	0,71
Saczkowce	140	21,0	27,3	2,84
Kowale	230	34,5	44,85	4,67
Kowale kol.	95	14,25	18,52	1,93
Mileńkowce, Sterpejki	40	6,0	7,8	0,81
Długosielce	75	11,25	14,62	1,35
Wyzgi	30	4,5	5,85	0,61
Mieleszkowce Zalesiańskie	70	10,5	13,65	3,24
Mieleszkowce Pawłowickie	65	8,45	10,98	1,14
Litwinki, Pawłowicze	80	12,0	15,6	1,62
Wojnowce	80	12,0	15,6	1,62
Razem				22,37
Wodociąg Łososna Wielka				
Łososna	85	12,75	16,57	1,73
Kruglany	95	14,25	18,52	1,93
Chreptowce	60	9,0	11,7	1,22
Czuprynowo	150	22,5	29,25	3,05
Białobłockie	23	3,45	4,48	0,47
Popławce	160	24,0	31,2	3,25
Wołkusze	120	18,0	23,4	2,44
Starowlany	160	24,0	31,2	3,25
Łowczyki	60	9,0	11,7	1,22
Cimanie	105	15,75	20,47	2,13
Achrymowce	85	12,75	16,57	1,73
Razem				22,42
Wodociąg Tołcze				
Tołcze	30	4,5	5,85	0,61
Nowodziel	260	39,0	50,7	5,28
Szymaki	90	13,5	17,55	1,83
Klimówka	100	15,0	22,5	2,34
Bilminy, Palestyna	80	12,0	15,6	1,62
Czepiele, Kryski	105	15,75	20,47	2,13
Parczowe, Tołoczki	120	18,0	23,4	2,44
Razem				16,25

Zatwierdzone zasoby ujęcia wodociągu w Kuścińcach (54 m^3/h) i Łososnej Wielkiej (65 m^3/h) pokrywają potrzeby przewidziane do podłączenia wsi.
Ujęcie planowanego wodociągu w Tołczach powinno mieć wydajność w granicach 40 m^3/h, aby pokryć potrzeby odbiorców, własne wodociągu i przeciwpożarowe.

2.7.1.3. Kierunki działania i zadania w zakresie zaopatrzenia w wodę.

1. Zapewnienie ciągłej dostawy wody o jakości zgodnej z obowiązującymi normami sanitarnymi w ilości pokrywającej pełne potrzeby określone w prognozie zaopatrzenia wody – pkt. 1.1. poprzez:
   a) utrzymanie w należytym stanie technicznym z ewentualna modernizacja i rozbudową istniejących komunalnych ujęć wody wraz ze stacjami wodociągowymi w Kuźnicy i Kuścińcach,
   b) podłączenie do stacji wodociągowej w Kościńcach istniejącej studni awaryjnej,
   c) przystosowanie stacji wodociągowej i ujęcia wody spółki „AAMIR TRADING" w Warszawie – Zakładu w Łososnej Wielkiej do potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego, dokonując modernizacji stacji uzdatniania i odwiertu studni awaryjnej,
   d) budowę ujęcia i stacji uzdatniania w Tołoczkach,
   e) zwiększenia pewności i sprawności dystrybucji wody oraz zmniejszenia ilości sytuacji awaryjnych w wyniku diagnozowania stanu technicznego sieci wodociągowej i wymiany niesprawnej armatury (np. zasów) oraz odcinków sieci o dużej awaryjności, które są przyczyną przerw w dostawach wody, jej ubytków, okresowego pogorszenia jakości i strat ekonomicznych,
   f) rozwój sieci wodociągowej w gminie z wykorzystaniem istniejących wodociągów:
      - w miejscowości Kuźnica w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zwartej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej i projektowanej oraz w miarę zgłoszonych potrzeb zabudowy rozproszonej,
      - do wodociągu Kuścińce sukcesywne podłączanie wsi dotychczas niezwodociągowanych leżących w północnej części gminy a mianowicie: Wołyńce, Saczkowce, Kowale, Wojnowce, Sterpejki, Milenkowce, Długosielce, Mieleszkowce Zalesiańskie, Mieleszkowce Pawłowickie, Pawłowicze, Litwinki, Wyzgi,
      - połączenie wodociągu Kuścińce z wodociągiem w Kuźnicy,
      - do wodociągu w Łososnej Wielkiej podłączenie wsi: Łososna Wielka i Mała, Kruglany, Czuprynowo, Chreptowce, Popławce, Wołkusze, Starowlany, Cimanie, Achrymowce, Łowczyki, Białobłockie,
      - w miarę zgłaszanych potrzeb do rozproszonych gospodarstw kolonijnych.
   g) Podłączenie do projektowanego wodociągu w Tołczach miejscowości: Tołcze, Nowodziel, Szymaki, Klimówka, Parczowce, Czepiele, Bilminy, Palestyna. Alternatywnym rozwiązaniem jest podłączenie w/w miejscowości do wodociągu Horczaki w gm. Szudziałowo, poprzez włączenie się do przewodu wodociągowego ∅ 150 mm we wsi Zaspicze w gm. Sokółka. Przy tym rozwiązaniu wymagana jest większa średnica (∅ 150 mm) części sieci wodociągowej, niż przy zaopatrzeniu w wodę ze stacji wodociągowej w Tołczach, oraz budowa pompowni wody w Szymakach. Przyjęcie tej alternatywy jest uzasadnione w przypadku znacznie niższych kosztów, gdyż praca układu jest korzystniejsza przy rozwiązaniu ze stacją wodociągową w Tołczach.

2. Propozycja rozwoju sieci wodociągowej pokazane w części graficznej studium są orientacyjne i mogą ulec zmianie w trakcie szczegółowych analiz projektowych.
3. Ustalenie stref ochrony ujęć wody w Kuścińcach, Łososnej Wielkiej i projektowanego w Tołczach i w przypadku wystąpienia strefy ochrony pośredniej wprowadzenie jej w trybie planowania miejscowego i pełne respektowanie ustalonych zakazów
4. utrzymanie w należytym stanie technicznym z możliwością sprawnego uruchomienia eksploatacyjnego dla ewentualnych potrzeb obrony cywilnej istniejących studni głębinowych określonych w punkcie 10.5.6 „Uwarunkowań". Likwidacje studni każdorazowo należy uzgodnić z organem do spraw obrony cywilnej

2.7.2. Odprowadzenie i oczyszczenie ścieków sanitarnych

Przewiduje się następujące kierunki działań i zadania w zakresie odprowadzenia i oczyszczenia ścieków sanitarnych:

1. Przyjmuje się rozdzielczy system kanalizacji w gminie składający się z niezależnego systemu kanalizacji sanitarnej do odprowadzenia ścieków bytowo-gospodarczych i poprodukcyjnych do oczyszczalni ścieków oraz oddzielny dla kanalizacji deszczowej z urządzeniami podczyszczającymi, do odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowanych.
2. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości gminnej Kuźnica powinna być prowadzona w zakresie umożliwiającym podłączenie do niej całej zabudowy mieszkaniowej, usługowej i produkcyjnej istniejącej oraz projektowanej.
3. Wszystkie ścieki sanitarne i produkcyjne zebrane z terenu Kuźnicy kanalizacja sanitarna winny być skierowane na oczyszczalnię ścieków utrzymana w należytym stanie technicznym i właściwie eksploatowaną. Z chwilą zbliżenia się ilości dopływających ścieków do przepustowości oczyszczalni dokonać jej rozbudowy.
4. Porządkowanie gospodarki ściekowej w gminie przedstawiono w dwóch wariantach:
   a) wariant I zakłada budowę przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, a dla zakładów produkcyjnych i usługowych indywidualnych kontenerowych oczyszczalni ścieków we wszystkich miejscowościach poza Kuźnicą.
   b) wariant II zakłada porządkowanie gospodarki ściekowej w największych miejscowościach w gminie w oparciu o scentralizowane systemy kanalizacji sanitarnej a mianowicie:
      - budowa zbiorczej kanalizacji sanitarnej we wsiach Kowale i Saczkowce i odprowadzenie ścieków do oczyszczalni w Kuźnicy,
      - budowa oczyszczalni ścieków we wsi Litwinki z włączeniem do niej za pośrednictwem ewentualnych przepompowni ścieków ze wsi Litwinki, Pawłowicze, Mieleszkowce Pawłowickie, Mieleszkowce Zalesiańske, Archymowce, Cimanie, Starowlany,
      - budowa oczyszczalni ścieków we wsi Czuprynowo z włączeniem do niej w układzie grawitacyjno-pompowym ścieków ze wsi Czuprynowo, Nowodziel i Parczowce,

- w pozostałych miejscowościach budowa przydomowych oczyszczalni ścieków dla jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego, a dla ewentualnych zakładów usługowych i produkcyjnych indywidualnych kontenerowych oczyszczalni ścieków.

c) Podjecie decyzji co do budowy oczyszczalni ścieków i scentralizowanego systemu kanalizacji sanitarnej przedstawionych w wariancie II wymagać będzie każdorazowo dokonania:
   - sondażu wśród mieszkańców co do chęci i możliwości partycypacji w kosztach inwestycji,
   - stosownych szczegółowych analiz techniczno-ekonomicznych
   - rozeznania możliwości uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
   - wyznaczenia lokalizacji oczyszczalni ścieków i kanałów sanitarnych w trybie planowania miejscowego, gdyż wskazane w części graficznej studium propozycje maja charakter orientacyjny
d) Należy dążyć do eliminowania odprowadzania ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych, gdyż jest to rozwiązanie nieekonomiczne, uciążliwe dla użytkowników i nie zapewnia ochrony środowiska, zwłaszcza gleby i wód gruntowych. Zbiorniki szczelne należy traktować jako rozwiązanie przejściowe, na terenach jeszcze nieuzbrojonych, ale przewidzianych do objęcia kanalizacją zbiorczą,
e) Wywóz ścieków z urządzeń lokalnych, których ilość w miarę porządkowania gospodarki ściekowej będzie sukcesywnie maleć, w dalszym ciągu przewiduje się do punktu zlewnego przy oczyszczalni ścieków w Kuźnicy,
f) W długofalowym procesie porządkowania gospodarki ściekowej w gminie, szybki postęp techniczny w dziedzinie oczyszczania ścieków może zaowocować rozwiązaniami dziś nieprzewidywalnymi, a pozwalającymi oczyścić w ramach tych samych nakładów finansowych znacznie większe ilości ścieków, niż jest to możliwe przy obecnie znanych technologiach.

2.7.3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów stałych

Przyjmuje się następujące kierunki działania i zadania na rzecz realizacji rozwoju systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych.

2.7.3.2. Stworzenie systemu gromadzenia, usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych w sposób racjonalny, gwarantujący ochronę środowiska i maksymalne wykorzystanie wtórne składników użytkowych, odpowiadającego nowym przepisom prawnym, w których uwzględniono wymogi Unii Europejskiej (ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie – Dz. U. Nr 132 poz. 622 z 1996 r. oraz ustawa z dnia 27 czerwca 1997r. o odpadach – Dz. U. Nr 96 poz. 592 z 1997r.) wymagać będzie:

a) prawidłowej zgodnej z założeniami projektowymi eksploatacji gminnego wysypiska odpadów stałych zlokalizowanego na gruntach wsi Cimanie,
b) wprowadzenia obowiązku zorganizowanego wywozu odpadów stałych ze wszystkich terenów o zwartej zabudowie poprzez wyposażenie

gospodarstw w pojemniki lub ustawienie we wsiach kontenerów na odpady stałe,

c) opracowania specjalistycznego projektu techniczno-organizacyjnego systemu uwzględniającego efekty rzeczowe, etapową realizację, wariantowe rozwiązanie przejściowe i zasady finansowania,
d) przygotowania organizacyjnego systemu selektywnej zbiórki odpadów stałych i przeprowadzenia wśród mieszkańców kampanii promocyjnej tego systemu,
e) wprowadzenia systemu selektywnej zbiórki odpadów w pierwszej kolejności w Kuźnicy,
f) wybrania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą przyjętego systemu selektywnej zbiórki odpadów z ustaleniem zadań jakie będą do niego należały,
g) tworzenia warunków i zachęt do rozwoju lokalnego przetwarzania surowców wtórnych,
h) likwidacji i rekultywacji wiejskich wysypisk po wprowadzeniu zorganizowanego wywozu odpadów stałych.

2.7.3.3. Specjalistyczny projekt techniczno-organizacyjny systemu usuwania i unieszkodliwiania odpadów stałych, powinien w szczególności określić:

- mankamenty funkcjonowania dotychczasowego systemu i wstępne opinie mieszkańców co do kierunków jego zmian,
- prognozę co do ilości i składu odpadów w tym ilości rodzaju odpadów do recyklingu,
- określenie systemu zbiórki odpadów w miejscu wytworzenia tj.
  - rozwiązanie wielopojemnikowe, w których ilość pojemników uzależniona jest od ilości zbieranych asortymentów surowców wtórnych (makulatura, metal, szkło, tworzywo sztuczne, tekstylia) oraz odpadów do unieszkodliwiania przez przedsiębiorstwa specjalistyczne i odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo,
  - rozwiązanie dwupojemnikowe – surowce wtórne i odpady do unieszkodliwiania w jednym pojemniku z późniejszą segregacją w zbiornicy odpadów i w drugim pojemniku do wywiezienia na składowisko odpadów,
- celowość ekonomiczną i techniczną bezpośredniego odbioru selekcjonowanych odpadów w miejscu wytwarzania i transportu surowców wtórnych do zbiornicy odpadów, a odpadów, których nie można wykorzystać gospodarczo na składowisko gminne, albo zastosowanie kontenerów przy wsiach z okresowo transportowanymi odpadami (w większych ilościach) do zbiornicy odpadów lub na składowisko w zależności od ich rodzaju,
- w przypadku wariantu w kontenerami ich lokalizację z uwzględnieniem: maksymalnej dostępności w ruchliwych punktach – obok szkół, zakładów usługowych, handlowych itp.,
- określenie ilości i lokalizację zbiornic odpadów z wykorzystaniem tam gdzie to jest możliwe i racjonalne nie zagospodarowanych terenów usługowych rolnictwa bądź wyznaczenie nowych w trybie planowania miejscowego,
- określenie niezbędnego wyposażenia zbiornic odpadów,

- określenie warunków techniczno-ekonomicznych do ewentualnego lokalnego przetwarzania surowców wtórnych oraz zachęt do rozwoju tego typu działalności,
- koszty przedsięwzięcia, sposób jego finansowania z uwzględnieniem środków pozyskiwanych z zewnątrz i efektywności użytkowej,
- harmonogram realizacji przedsięwzięcia z uwzględnieniem etapowania i rozwiązań przejściowych.

2.7.3.4. System selektywnej zbiórki odpadów

Przygotowanie organizacyjne systemu selektywnej zbiórki odpadów wymagać będzie:

- podjęcia przez samorząd gminy uchwały o wprowadzeniu systemu selektywnej zbiórki odpadów i uchwalenia „Regulaminu gospodarki odpadami", który powinien szczegółowo regulować funkcjonowanie tego systemu, a przede wszystkim określić:
  - rodzaj pojemników jakie powinny być stosowane w systemie,
  - miejsca lokalizacji pojemników,
  - asortymenty surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania jakie powinny być selektywnie odzyskiwane,
  - sposób usuwania odpadów wielkogabarytowych (czy mieszkańcy we własnym zakresie wywożą do zbiornic odpadów, czy następuje zbiórka odpadów wystawionych przed posesje w określonych dniach np. raz w kwartale,
  - graniczną częstotliwość wywozu pojemników z odpadami,
  - co należy robić z odpadami nie zagospodarowanymi,
  - zadania i odpowiedzialność przedsiębiorstw obsługujących system,
  - system opłat za wywóz i utylizację odpadów z uwzględnieniem zachęt do selektywnej zbiórki odpadów,
  - obowiązki mieszkańców, administracji budynków mieszkalnych i innych podmiotów gospodarczych objętych systemem,
  - sankcje administracyjne i ekonomiczne w przypadku niewłaściwego wypełniania zadań przez uczestników selektywnej zbiórki odpadów.

2.7.3.5. Zadania przedsiębiorstwa zajmującego się obsługą systemu gospodarki odpadami w gminie:

- współudział w organizowaniu systemu,
- zawieranie umów z mieszkańcami, zobowiązujących do selektywnego zbierania i odstawiania odpadów,
- rozstawianie pojemników do selektywnej zbiórki odpadów – zgodnie z regulaminem,
- dostarczanie mieszkańcom worków do selektywnej zbiórki,
- systematyczne odbieranie worków z zebranymi odpadami w cyklach określonych w zawartych umowach,
- systematyczna wymiana pojemników z zebranymi odpadami na puste,

- ewidencjonowanie odbieranych worków i pojemników z wyselekcjonowanymi surowcami wtórnymi i odpadami do unieszkodliwiania,
- wystawianie mieszkańcom rachunków za wywóz, utylizację odpadów, jeśli koszty nie są wliczone w cenę worka lub w podatek,
- segregowanie surowców wtórnych oraz odpadów do unieszkodliwiania na poszczególne odmiany,
- wywóz zebranych surowców wtórnych i odpadów do zakładów przetwarzających surowce wtórne bądź na wysypisko,
- nadzorowanie i kontrolowanie prawidłowości selektywnego gromadzenia odpadów przez mieszkańców,
- obsługa rejonowych zbiornic odpadów,
- zgłaszanie w gminie wniosków o ewentualne sankcje wobec mieszkańców, którzy nie przestrzegają regulaminu gospodarki odpadami,
- okresowe konserwacje i czyszczenie pojemników we własnym zakresie, bądź przez przedsiębiorstwa usługowe,
- zabezpieczenie składowanych odpadów przed zamoczeniem, spaleniem, zabrudzeniem, a surowców wtórnych dodatkowo przed kradzieżą,
- poszukiwanie odbiorców surowców wtórnych oraz zakładów utylizujących pozostałe odpady,
- zgniatanie i belowanie surowców wtórnych i pozostałych odpadów przeznaczonych do dłuższego transportu,
- zawieranie umów z odbiorcami na dostawę surowców wtórnych i utylizację pozostałych odpadów,
- ewentualne prowadzenie procesów uzdatniających i przetwarzających odpady – surowce wtórne,
- ewentualna eksploatacja gminnego składowiska.

2.7.4. Elektroenergetyka

1. Dostosowanie systemu do potrzeb wynikających z długofalowego rozwoju zagospodarowania województwa i gminy oraz dostarczenie energii elektrycznej w normatywnym standardzie jakościowym i ilościowym w sposób ciągły wymagać będzie:

   W I etapie:

   1) budowy odcinka linii SN 15 kV kol. Nowodziel – Kuźnica (osiedle domków jednorodzinnych,
   2) budowy lub remontu stacji trans formatowych, linii SN 15 kV i NN we wsiach:
      - Wołkusze (2 stacje projektowane, 1 remontowana),
      - Wojnowce (2 stacje projektowane, 2 przeniesione),
      - Kol. Kowale (1 remontowana).

      W/w zakres robót wynika z analizy stanu istniejącego i przeglądu urządzeń elektroenergetycznych, dokonanego przez Zakład Energetyczny Białystok S.A. w ramach reelektryfikacji.

3) Na bazie istniejącej sieci budowy linii SN 15 kV, NN i stacji transformatorowych do zasilania projektowanych obiektów na terenie wsi i gminy Kuźnica.

W II etapie:

1. budowy stacji transformatorowo-rozdzielczej RPZ-110/15 kV w Kuźnicy (tereny gminy Kuźnica). Na rysunku studium pokazano 2 warianty lokalizacji RPZ-tu, Teren pod stacje 1 został wybrany przez ZEB S.A. i stanowi element wprowadzony do ustaleń planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Kuźnica,
2. budowy linii WN 110 kV zasilających w/w stacje relacji Czarna Białostocka „Polanka" – Kuźnica – Sidra. Lokalizacja RPZ-tu – w Kuźnicy jest uwarunkowana potrzebami PKP i tempem rozwoju obszaru gminy Kuźnica i gmin sąsiednich,
3. budowy wyjść liniowych SN 15 kV w projektowanego RPZ-tu w kierunkach:
   - Sokółka I,
   - Sokółka II,
   - Zalesie – Wołkusze – Starowlany,
   - Kol. Kowale – Wyzgi – Długosielce,
   - Kowale – Saczkowce – Nowy Dwór,
   - PKP I,
   - PKP II,
   - Lisia Góra – Czuprynowo – kol. Czuprynowo,
   - Pierścień – Parczowce – Poniatowicze (2 linie),
   - Kuźnica,
   - Nowodziel – Tołcze.

   Uzyskanie w/w ciągów liniowych będzie możliwe po wybudowaniu dodatkowo odcinków linii SN 15 kV:
   - Czuprynowo – kol. Czuprynowo,
   - kolonia Kowale – Wyzgi.

   Powiążą one istniejące linie SN 15 kV i utworzą ciągi liniowe z RPZ-tu.

2. Zmniejszenie uciążliwości urządzeń systemów elektroenergetycznych dla otoczenia zakłada się osiągnąć poprzez:
   a) budowę linii elektroenergetycznych w sposób niekolizyjny z długofalowym rozwojem osadnictwa oraz chronionymi elementami środowiska przyrodniczego,
   b) stosowanie w przypadku konieczności prowadzenia linii napowietrznych WN w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej rozwiązań technicznych i normatywnych stref ochronnych, zmniejszających do minimum wpływ w/w linii na ludzi i środowisko.
   c) utrzymywanie rezerwy terenów pod urządzenia energetyczne a w szczególności określenia w planach miejscowych zagospodarowania przestrzennego ich przeznaczenia i warunków zagospodarowania.

2.7.5. Gazownictwo

Zapewnienie dostaw gazu ziemnego do 2010 r. dla wszystkich wsi gminy jest podstawową przesłanką rozwoju systemu województwa.
Szacuje się, ze docelowy pobór roczny gazu w gminie wynosić będzie: 4,53 mln m^3/rok a moc (pobór szczytowy): dolina 0,09 szczyt – 1,07 tys. m^3/h.
Główne elementy realizacji systemu gazowniczego w gminie, zapewniające dostawę w/w ilości gazu ziemnego, to budowa:

a) gazociągu magistralnego w/c Sidra – Kuźnica,
b) stacji redukcyjno-pomiarowej I^o,
c) wewnętrznej gminnej sieci średniego ciśnienia.

Obecnie nie ma rozstrzygnięć gestora sieci gazowej co do kierunku zasilania w gaz północnych gmin byłego województwa białostockiego.
Zakłada się, że gazociąg w/c będzie realizowany od strony Moniek i Dąbrowy Białostockiej. Takie gminy jak: Sidra, Janów, Sokółka, Nowy Dwór i Kuźnica będą zasilane z tego kierunku.

2.7.6. Ciepłownictwo

Podstawowe kierunki rozwoju ciepłownictwa w gminie to:

a) sukcesywne zwiększanie udziału proekologicznych nośników energetycznych dla zmniejszenia zanieczyszczeń środowiska, takich jak: gaz, energia elektryczna, olej opałowy oraz energia słoneczna i wiatr.
b) zmniejszanie strat cieplnych w konstrukcji nowych budynków i poprzez modernizację starych o złych warunkach termoizolacyjnych.
c) wprowadzenie nowych rozwiązań technicznych i technologicznych dla nośników energetycznych określonych w pkt. a) zwiększających efektywność ich wykorzystania i ułatwiających obsługę i zmniejszających w efekcie koszty eksploatacji . Dotyczy to instalacji wewnętrznych grzewczych a w szczególności sprawności kotłów energetycznych i różnych rodzajów instalacji grzewczych, a także stopnia automatyzacji obsługi oraz sprawności dostaw nośników energetycznych.

Główne zadania w zakresie rozwoju ciepłownictwa to:

- kontrola i restrykcje w stosunku do emitorów największych ponadnormatywnych zanieczyszczeń energetycznych,
- rozwój systemu gazowniczego i elektroenergetycznego z uwzględnieniem potrzeb ciepłownictwa,
- propagowanie stosownych dociepleń budynków istniejących i projektowanych,
- propagowanie najnowszych osiągnięć techniki ciepłowniczej w zakresie instalacji wewnętrznych dla gazu, oleju opałowego itp.
- propagowanie i ewentualna realizacja proekologicznych rozwiązań ciepłowniczych niekonwencjonalnych (bateria słoneczna, elektrownie wiatrowe itp.)

2.7.7. Telekomunikacja

Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do potrzeb wynikających z rozwoju zagospodarowania przestrzennego gminy wymagać będzie:

a) pełnego wykorzystania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych,
b) utrzymania istniejących urządzeń telekomunikacyjnych dla zapewnienia sprawnego i niezawodnego funkcjonowania systemu,
c) budowy linii kablowej światłowodowej relacji Kuźnica – Sidra (wykonanie w/w odcinka oraz odcinka Sidra – Nowy dwór – zamknie „pierścień" i stworzy dwustronne zasilanie central),
d) rozbudowy wg potrzeb sieci abonenckich na terenie całej gminy.

2.8. Obrona cywilna

a) w budynkach przemysłowych, usługowych, użyteczności publicznej, mieszkalno-usługowych i mieszkalnych należy na etapie sporządzania planów realizacyjnych przewidzieć schrony i ukrycia.
Na rejonach budownictwa jednorodzinnego należy przewidywać ukrycia typu II wykonane w podpiwniczeniach budynków(przez mieszkańców we własnym zakresie)
b) bez względu na typ zabudowy zarezerwować należy tereny pod budowę awaryjnych studni wody pitnej (7,5 l na 1 osobę na dobę). Odległość studni od budynków mieszkalnych lub zgrupowań ludności powinna wynosić najwyżej 800 m.
c) Istniejące studnie powinny być zabezpieczone przed likwidacją i przystosowane do sprawnego uruchomienia i eksploatacji w sytuacjach kryzysowych.
d) Oświetlenia zewnętrzne należy przystosować do zaciemniania i wygaszania.
e) Należy uwzględnić system alarmowania i powiadamiania mieszkańców w wypadku zagrożeń poprzez syreny alarmowe, przyjmując promień słyszalności syreny do 300 m.
f) Układ projektowanych i modernizowanych dróg i ulic powinien spełniać następujące warunki:
- szerokość ulicy powinna uniemożliwić ewentualne zagruzowanie,
- powinny być połączenia z traktami przelotowymi – zapewniające sprawną ewakuację ludności w okresie zagrożenia,
- należy wyznaczyć trasy przejazdu dla pojazdów z toksycznymi środkami przemysłowymi.
g) Przy opracowywaniu miejscowych planów wsi, osiedli w skali 1:1.000 należy na przedsięwzięcia obrony cywilnej wykonać aneks do planu.
h) Należy zachować istniejące lub projektowane obiekty obrony cywilnej nie dopuszczając do ich likwidacji.
i) Wszelkie plany zagospodarowania przestrzennego należy przed ich uchwaleniem uzgadniać z Wojewódzkim Inspektoratem Obrony Cywilnej w Białymstoku.

2.9. Kierunki działań i zadania władz samorządowych w celu realizacji polityki przestrzennej gminy

Rozwój lokalny powinien być rozumiany jako kompleks pozytywnych przeobrażeń jakościowych dotyczących obszaru gminy w zakresie poziomu życia ludności tu zamieszkałej.
Szeroko pojęty rozwój gminy jest procesem złożonym, ukierunkowanym na wykorzystanie zasobów ludzkich, potencjału produkcyjnego i usługowego oraz struktur instytucjonalnych.
W celu realizacji założonej polityki przestrzennej gminy władze samorządowe powinny:

a) być rzeczywistym gospodarzem gminy i zajmować się wszystkimi składnikami gospodarki, niezależnie od charakteru własności i rozwiązań instytucjonalnych,
b) odpowiadać za rozwój gminy, nie ograniczając się jedynie do działań doraźnych, lecz zajmować się również tworzeniem i realizacją strategii rozwoju,
c) realizować zadania, do których jest powołana (zaspokojenie potrzeb wspólnoty gminy), nie tylko swoimi bezpośrednimi przedsięwzięciami, lecz także za pośrednictwem działań podmiotów innych a więc podmiotów gospodarujących na terenie gminy.
Władza gminy ma za zadanie kształtować zachowania podmiotów gospodarczych pod kątem osiągania założonych celów strategii rozwoju gminy.
Zadaniem gminy służącym osiągnięciu celu jest przede wszystkim ożywienie gospodarki i tworzenie klimatu do lokalizacji i dobrego funkcjonowania podmiotów gospodarczych w gminie.
Realizacja zadań władz lokalnych może się odbywać poprzez:
- działania własne zmierzające do lokalizacji przedsięwzięć inwestycyjnych kapitału zewnętrznego na terenie gminy (mając wyznaczone w planie gminy tereny lub obiekty pod zainwestowanie),
- stwarzanie ułatwień dla istniejących i powstających firm, zwłaszcza w początkowym okresie ich działalności.

Narzędziami w realizacji polityki przestrzennej gminy są:
- polityka finansowa realizowana w budżecie gminy (stwarzanie ulg w podatkach, zróżnicowane opłaty za korzystanie ze środowiska),
- współpraca z władzami regionalnymi,
- skuteczne funkcjonowanie instytucji wspierających biznes,
- programy rozwoju, w tym miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- kontrakty zawarte między gminą a organami Państwa (np. może być zawarta umowa między Gminą a Wojewodą z udziałem podmiotów gospodarczych w sprawie pomocy gminie w rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, upiększaniu wsi, budowie urządzeń kulturalnych, budowie sieci transportowych itp.).

PUBLIKACJE I MATERIAŁY Z KTÓRYCH KORZYSTANO PRZY OPRACOWANIU „STUDIUM"

1. Roczniki statystyczne woj. białostockiego z różnych lat – wydawnictwo WUS Białystok,
2. Polska w nowym podziale terytorialnym, GUS, Warszawa 1998 r.,
3. Warunki życia ludności w latach 1990, 1995, 1996 - WUS Białystok,
4. Pracujący w województwie białostockim 1992 – 1994, WUS Białystok 1995 r.,
5. Sytuacja demograficzna województwa białostockiego w latach 1990-1994 WUS Białystok,
6. Podstawowe dane statystyczne wg miast i gmin z różnych lat – WUS Białystok,
7. Infrastruktura komunalna – mieszkania w woj. białostockim w latach 1990-1996 WUS Białystok,
8. Rynek pracy w województwie białostockim w latach 1996-1997 - WUS Białystok,
9. Ludność w woj. białostockim w różnych latach - WUS Białystok,
10. Powszechny Spis Rolny 1996 r. Urząd Statystyczny Białystok – zeszyty,
11. Zabytki architektury i budownictwa w Polsce – województwo białostockie – Ośrodek Dokumentacji Zabytków,
12. Wybrane zagadnienia – dane uzyskane z Urzędu Gminy,
13. Wybrane dane bezpośrednio z Urzędu Statystycznego w Białymstoku,
14. Narodowy Spis Powszechny – Ludność, warunki mieszkaniowe GUS – Warszawa 1990 r.
15. Tabulogramy ze spisu powszechnego 1988 r.
16. Ze „Studium zagospodarowania przestrzennego województwa białostockiego" – Uwarunkowania, cele i kierunki polityki przestrzennej państwa na obszarze gminy Kuźnica, Białystok 1997 r.,
17. Warunki przyrodnicze produkcji rolnej woj. białostockie – JUNG Puławy 1988 r.,
18. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku – dane uzyskane ustnie,
19. ODLP – Białystok – dane uzyskane bezpośrednio,
20. Materiały Zakładu Energetycznego Białystok S. – dot. reelektryfikacji.
21. Materiały z Telekomunikacji Polskiej S.A. Olsztyn – dotyczące głównych linii światłowodowych.
22. Materiały z MOZG Zakładu Gazowniczego Białystok,
23. Studium programowe możliwości rozwoju gazyfikacji woj. białostockiego
24. Materiały dotyczące dróg krajowych uzyskane z Generalnej Dyrekcji Dróg Publicznych Oddział Północno-Wschodni w Białymstoku,
25. Materiały dotyczące dróg wojewódzkich uzyskane z Podlaskiego Zarządu Dróg Wojewódzkich,
26. Materiały dotyczące dróg powiatowych uzyskane z Powiatowego Zarządu Dróg w Sokółce,
27. Materiały dotyczące dróg gminnych i innych zagadnień komunikacji uzyskane z Urzędu Gminy w Kuźnicy,
28. Materiały dotyczące komunikacji uzyskane z Polskich Kolei Państwowych w Białymstoku,
29. Materiały dotyczące komunikacji autobusowej uzyskane z Przedsiębiorstwa Państwowej Komunikacji Samochodowej w Białymstoku,
30. Plan rozwoju infrastruktury transportowej w Polsce do roku 2015,

31. Ruch drogowy w 1995 r. –„ Transprojekt – Warszawa" Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów Sp. z o.o.
32. Prognoza ruchu z zamiejskiej sieci dróg krajowych do roku 2015 Biuro Projektowo-Badawcze Dróg i Mostów Sp. z o.o. „Transprojekt – Warszawa" we współpracy z firmą „TABLO" Projektowanie Dróg i Ulic.